

Gemeente Amsterdam
Dienst Werk en Inkomen

Amsterdamse Armoedemonitor

In opdracht van de Dienst Werk en Inkomen.
Uitgevoerd door de Dienst Onderzoek en Statistiek.
Nummer 11, november 2008.

Colofon

Dit is het elfde nummer van de Amsterdamse Armoedemonitor. De Amsterdamse Armoedemonitor is een uitgave van de Dienst Werk en Inkomen (DWI).

De monitor schetst eens per jaar de ontwikkelingen van de huishoudens met een laag inkomen en de stand van de armoedebestrijding in Amsterdam.

Eindverantwoordelijkheid

K. Hulsman, teammanager Beleid DWI

Bijdragen

Dienst Belastingen Amsterdam

Dienst Wonen Amsterdam

Project Schuldhulpverlening Amsterdam

Dienst Persoonsgegevens Amsterdam

Dienst Werk en Inkomen

Stadspas Amsterdam

Stichting Samenwerking Bijzondere Noden Amsterdam

Pantar Amsterdam

Jeugdsportfonds

Bestandskoppelingen

KWIZ, Groningen

Dienst Persoonsgegevens Amsterdam

Onderzoek en analyse

C. Wenneker, N. Nottelman, H. Smeets, R. van Eekhout, M. Heijnen, W. Bosveld,

J. Slot, Dienst Onderzoek en Statistiek Amsterdam (O+S)

Coördinatie en eindredactie

Dienst Werk en Inkomen

Vormgeving

Stadsdrukkerij Amsterdam

Redactieadres

Dienst Werk en Inkomen

Jan van Galenstraat 323

1056 CH Amsterdam

(020) 346 3636

www.dwi.amsterdam.nl

info@dwi.amsterdam.nl

Amsterdamse Armoedemonitor

Nummer 11

In opdracht van Dienst Werk en Inkomen (DWI), gemeente Amsterdam

Uitgevoerd door Dienst Onderzoek en Statistiek (O+S), gemeente Amsterdam

Amsterdam, november 2008

Inhoud

Voorwoord	5
Samenvatting	7
Minimahuishoudens in Amsterdam	7
Instrumenten voor financiële ondersteuning	8
Instrumenten om het gebruik van voorzieningen te stimuleren	10
1 Minimahuishoudens in Amsterdam	11
1.1 Inleiding	11
1.2 Aantal minimahuishoudens	11
1.3 Achtergrondkenmerken van minimahuishoudens	12
1.4 Achtergrondkenmerken van personen met minimuminkomen	15
1.5 Verdeling minimahuishoudens over de stadsdelen	19
1.6 Langdurige minimahuishoudens	24
1.7 Minimahuishoudens en vermogen	27
1.8 Instroom en uitstroom van minima	28
1.9 Minima (2006-2007) naar bron van inkomen	37
2 Instrumenten voor financiële ondersteuning	39
2.1 Bijzondere bijstand	39
2.2 Plusvoorziening 65+	43
2.3 Langdurigheidstoeslag	45
2.4 Knipkaart bijzondere bijstand	46
2.5 Kwijtscheldingsregeling Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam	48
2.6 Schuldhulpverlening	53
2.7 Fonds Bijzondere Noden	57
2.8 Stadspas	58
2.9 Ziektekostenverzekering voor minima	63
2.10 PC-voorziening 2007	65
2.11 Scholierenvergoedingen 2007	66
2.12 Rentesubsidie	68
2.13 Jeugdsportfonds	68
2.14 Cumulatief gebruik van voorzieningen	69
3 Instrumenten om het gebruik van voorzieningen te stimuleren	77
3.1 Formulierenbrigade	77
3.2 Koppeling en vergelijking van bestanden	80
Bijlage	81

Voorwoord

Voor u ligt de 11^e Amsterdamse armoedemonitor. Hierin vindt u de cijfers en analyses rond armoede in Amsterdam over 2007.

Het aantal minimahuishoudens is in 2007 min of meer gelijk aan het jaar daarvoor. Wat is toegenomen is de hardnekkigheid van de armoede in Amsterdam. Van alle Amsterdamse minima leeft een steeds groter percentage langdurig in armoede, met 76% is dat weer 2% meer dan in 2006. Nog zorgwekkender is het feit dat dit ook voor de Amsterdamse jongeren geldt. Van de minimakinderen groeit een steeds groter percentage (76%) op in een huishouden dat langer dan drie jaar van een minimum inkomen moet leven. Dit is schadelijk voor hun ontwikkelingskansen. Juist voor hen dient Amsterdam een emancipatiemachine te zijn.

Daarnaast tekent armoede zich steeds duidelijker af langs etnische lijnen. In absolute termen is de armoede gelijk verdeeld over autochtonen en niet-westerse allochtonen. Maar relatief manifesteert armoede zich veel sterker onder laatstgenoemde groep. De armoedemonitor bevestigt daarmee wat in de diversiteitsmonitor naar voren kwam, dat achterstand een kleur heeft gekregen.

Positief is dat in 2007 veel Amsterdamse minima gebruik hebben gemaakt van de gemeentelijke voorzieningen om hun inkomenspositie te ondersteunen, evenveel als het jaar daarvoor. Uit landelijke cijfers¹ komt naar voren, dat het voorzieningengebruik in Amsterdam hoog ligt. Toch blijft het bevorderen van het bereik voor mij een aandachtspunt, zo lang er nog Amsterdammers zijn die mogelijkheden onbenut laten.

De armoedemonitor brengt de Amsterdamse armoede cijfermatig in beeld. Maar daarmee zien we nog niet hoe armoede ingrijpt in de dagelijkse realiteit van mensen. Armoede is meer dan alleen een financieel probleem. Armoede belemmert participatie en het volwaardig meedoen aan de Amsterdamse samenleving. Armoede is vaak zowel de *oorzaak* als het *gevolg* van groeiende problemen in de persoonlijke omgeving van mensen waardoor hun kansen en ontwikkeling steeds verder worden beperkt. Het doorbreken van die vicieuze cirkel zie ik als de belangrijkste uitdaging voor ons armoedebeleid. Ik realiseer mij dat die opgave niet eenvoudig is.

De resultaten van de armoedemonitor bevestigen dat armoede onverminderd prioriteit verdient van ons college. Ik blijf investeren in verbetering en vernieuwing van het armoedebeleid, bijvoorbeeld door de succesvolle *Vroeg Eropaf!-aanpak* voor het einde van het jaar in alle stadsdelen beschikbaar te hebben. Daarnaast heb ik een commissie van deskundigen gevraagd advies uit te brengen over beleid waarmee we mensen kunnen activeren uit de armoede. Niet alleen de rol van de gemeente maar ook die van andere partijen, dient daarbij te worden belicht.

Freek Ossel
Wethouder Werk en Inkomen

---

¹ SCP-publicatie 2007/11, *Geld op de plank. Niet-gebruik van inkomensvoorzieningen*, Jean Marie Wildeboer Schut en Stella Hoff, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, juni 2007, ISBN 978 90 377 0207 1

Samenvatting

Minimahuishoudens in Amsterdam

Daling van aantal minima tot stilstand gekomen

In 2007 behoorden 73.765 Amsterdamse huishoudens tot de minima, dat is 18% van alle huishoudens. Het aantal minima is nagenoeg gelijk aan het aantal minima in 2006. Dat betekent dat de daling van het aantal minima die zich vanaf 2004 aftekende tot stilstand is gekomen. Mogelijk is dit een effect van het optrekken van de inkomensgrens bij de bepaling of een huishouden tot de minima gerekend wordt. Het armoedebeleid van de gemeente Amsterdam richt zich sinds 2006 op huishoudens met een inkomen tot 110% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM). In de jaren daarvoor lag de grens nog op 105%.

Vaker langdurig op het minimum, vaker schulden

De laatste jaren komen er steeds minder nieuwe minima bij. Daarnaast lukt het bestaande minima minder vaak om een hoger inkomensniveau te bereiken. Dit heeft tot gevolg dat het aantal huishoudens dat langdurig op het minimum leeft, blijft stijgen. In 2002 leefde 65% langer dan drie jaar op het minimum, in 2006 was dat 74% en in 2007 76%. Ook het percentage minima met schulden is in dezelfde jaren gestegen: van 12% in 2002 naar 21% in 2006 en 22% in 2007.

Steeds minder minima leven van bijstand

Ruim vier van de tien minimahuishoudens (43%) leven van een bijstandsuitkering. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering neemt de laatste jaren af. In 2002 leefde nog 54% van de minimahuishoudens van een bijstandsuitkering, in 2007 is dat aandeel 43%. De daling van het aantal minima met bijstand heeft vaak niet te maken met inkomensverbetering: meestal blijven de huishoudens die voorheen bijstand hadden tot de minima behoren, maar verandert de inkomstenbron. Het aantal minima dat van een andere bron van inkomen leeft, neemt daarom toe. Leefde in 2002 nog 24% van de minimahuishoudens van een andere inkomstenbron, in 2007 is dat 37%. Een op de vijf minimahuishoudens leeft in 2007 van een AOW-uitkering zonder aanvulling van pensioen.

Eenoudergezinnen grootste kans op armoede

Eenoudergezinnen behoren het vaakst tot de minima: 40% van de eenoudergezinnen in Amsterdam leeft op het minimum. Huishoudens van twee volwassenen, zonder kinderen behoren het minst vaak tot de minima: 10%. Onder alleenwonenden en gezinnen met kinderen schommelt het aandeel minima rond het gemiddelde.

Ruim 17.000 ouderen op het minimum

Huishoudens met één of meer 65-plussers hebben een grotere kans om tot de minima te behoren (25%) dan gemiddeld (18%). In totaal leven ruim 17.000 65-plussers op het minimum.

28% jongeren leeft in minimahuishouden

Ruim 39.000 Amsterdamse jongeren (tot 18 jaar) wonen in een minimahuishouden. De helft van hen woont in een eenoudergezin en de andere helft in een gezin met twee volwassenen. Minimagezinnen hebben meer kinderen dan gemiddeld. Ten opzichte van vorig jaar zijn deze aantallen licht gedaald. Wel leven steeds meer jongeren langdurig op het minimum. Marokkaanse jongeren vormen de grootste groep minimajongeren, zowel absoluut als relatief. Ruim 11.000 Marokkaanse jongeren in Amsterdam (46%) leven in een minimahuishouden. Ook Antilliaanse (43%) en overige niet-westerse allochtone jongeren (40%) leven relatief vaak op het minimum.

Marokkaanse huishoudens grootste kans op armoede

Huishoudens waarvan de oudste bewoner van Marokkaanse herkomst is, behoren het meest tot de minima (37%). Van alle andere niet-westerse allochtonen behoort drie op de tien tot de minima. Van de westerse allochtonen in Amsterdam behoort 12% tot de minima en van de autochtonen 13%.

Minima vertrekken uit Amsterdam

Ruim 4.000 mensen die in 2006 tot de minima behoorden blijken in 2007 te zijn vertrokken. Veel minima die vertrekken gaan naar één van de randgemeentes: op de eerste plaats staan Zaanstad en Purmerend en op de tweede plaats volgt Almere. Minder minima (2.595) kwamen in diezelfde periode in Amsterdam wonen. Deze afname van het aantal minima als gevolg van verhuizing wordt gecompenseerd door een toename van minima als gevolg van inkomensachteruitgang en voor een klein gedeelte ook door de geboorte van baby's in minimagezinnen.

Uitstroom als gevolg van inkomensverbetering 8%

Van alle personen die in 2006 tot de minima behoorden is 8% in 2007 geen minima meer. De uitstroomkansen zijn het grootst voor mensen die niet van bijstand of AOW leven, maar van een ander soort inkomen: van hen stroomt 15% uit. Van de minima die in 2006 van bijstand of AOW leefden is respectievelijk 4% en 3% geen minima meer in 2007. Naast het soort inkomen zijn ook de duur waarop men op het minimum leeft, leeftijd en het soort huishouden van invloed op de uitstroomkansen. De kans dat personen in huishoudens van twee of meer volwassenen (zonder kinderen) uitstromen is grofweg twee keer zo groot als de uitstroomkans van alleenwonenden en eenoudergezinnen.

Instrumenten voor financiële ondersteuning

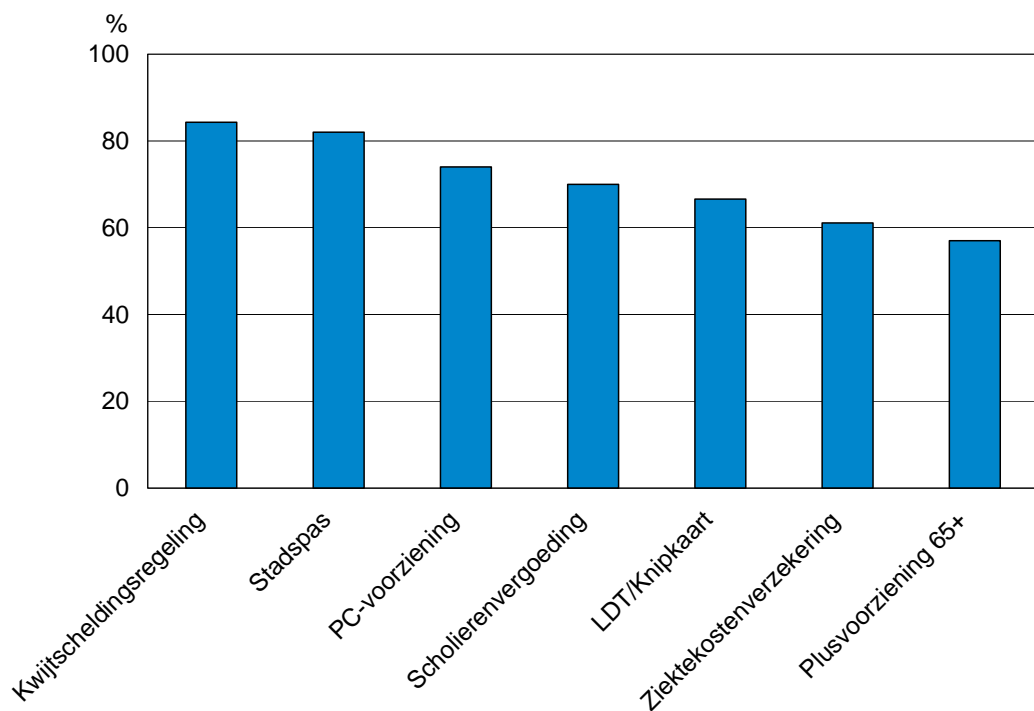
Voor Amsterdammers met een laag inkomen bestaan er verschillende voorzieningen om hun financiële lasten te verlichten of hun inkomen te verhogen. In de volgende tabel staat een overzicht van het aantal minima(huishoudens) dat gebruik maakt van deze regelingen. De relatief grootste toename van gebruik is te zien bij de Plusvoorziening 65+. Het aantal minimahuishoudens dat gebruik maakt van deze regeling is van 2006 op 2007 met 10% toegenomen: in 2006 maakten 9.167 huishoudens gebruik van deze regeling, in 2007 10.108. De relatief grootste afname in aantallen gebruikers betreft de Knipkaart, waar een kwart (25%) minder minimahuishoudens een declaratie heeft ingediend dan in 2006.

Minima (huishoudens) die gebruik maken van de verschillende voorzieningen in het kader van de armoedebestrijding, 2003-2007

	eenheid	2003	2004	2005	2006	2007
Huurtoeslag	huishoudens	56.404	56.330	59.380	57.717	- ¹⁾
Bijzondere bijstand	huishoudens	11.133	10.930	9.656	8.388	8.539
Kwijtscheldingsregeling	personen	42.395	52.811	55.481	55.752	59.964
Plusvoorziening 65+	huishoudens	n.v.t.	6.986	6.783	9.167	10.108
Langdurigheidstoeslag	huishoudens	13.553	14.097	15.051	14.978	15.255
Knipkaart	huishoudens	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	15.233	11.405
Fonds Bijzondere Noden	personen	599	705	964	852	867
Stadspas	personen	73.248	75.530	77.312	79.486	79.822
Ziektekosten AV (plus)	personen 18+	48.000	54.162	57.139	60.334	62.891
PC voorziening	huishoudens	1.345	947	1.777	1.354	1.290
Scholierenvergoeding	huishoudens	n.v.t.	n.v.t.	6.290	12.935	12.621

¹⁾ geen gegevens beschikbaar

Negen van de tien minimahuishoudens (92%) maken gebruik van minimaal één van de voorzieningen. Gemiddeld wordt er per minimahuishouden gebruik gemaakt van 2,74 voorzieningen. In onderstaande figuur staat een overzicht van het bereik onder de verschillende doelgroepen voor zeven (combinaties van) voorzieningen. Gemiddeld worden zeven van de tien doelgroepminima (71%) bereikt. Net als in 2006 hebben de Kwijtscheldingsregeling (84%) en de Stadspas (82%) het grootste bereik en de Plusvoorziening 65+ het kleinste (57%).

Bereik van de verschillende voorzieningen onder specifieke doelgroepen, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Instrumenten om het gebruik van voorzieningen te stimuleren

De gemeente streeft ernaar dat de drempels om gebruik te maken van de verschillende voorzieningen zo laag mogelijk zijn, zodat minimahuishoudens gebruik maken van de inkomensvoorzieningen waar zij recht op hebben. Er worden bijvoorbeeld bestanden gekoppeld om doelgroepen van bepaalde regelingen gericht te kunnen benaderen. Mensen die moeite hebben met het invullen van de aanvraagformulieren kunnen terecht bij de Formulierenbrigade.

Het aantal klanten bij de Formulierenbrigade is van 2006 op 2007 met 9% afgenomen. In 2007 zijn er bij de Formulierenbrigade 11.920 klanten geholpen, in 2006 waren dit er nog 13.150. Het aantal adviesgesprekken is met 1.439 toegenomen naar 24.367, een stijging van 6%.

1 Minimahuishoudens in Amsterdam

1.1 Inleiding

Het armoedebeleid van de gemeente Amsterdam richt zich sinds 2006 op huishoudens met een inkomen tot 110% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM). In de jaren daarvoor lag de grens nog op 105%. Het toetsbedrag van 110% van het WSM kwam in 2007 neer op een netto jaarinkomen van maximaal € 11.471 voor een alleenstaande en € 14.749 voor een alleenstaande met kind(eren). Voor een stel met of zonder kinderen ligt het toetsbedrag op € 16.388.

Tabel 1.1.1 Netto jaarinkomen tot 110% van Wettelijk Sociaal Minimum voor personen tot 65 jaar, 2007

huishoudenstype	toetsbedrag
alleenstaande	€ 11.471.66
alleenstaande ouder	€ 14.749.28
gezin	€ 16.388.13

Dit hoofdstuk beschrijft in de paragrafen 1.2 en 1.3 de samenstelling en achtergrondkenmerken van de Amsterdamse minimahuishoudens. Hierbij is alleen rekening gehouden met zelfstandig wonende huishoudens. Studentenuishoudens en minima die in instellingen of tehuizen wonen zijn buiten beschouwing gelaten. In paragraaf 1.4 wordt ingegaan op het aantal personen dat in een huishouden met een minimuminkomen leeft.

1.2 Aantal minimahuishoudens

In Amsterdam waren in 2007 circa 73.750 minimahuishoudens. Dit betekent dat 17,9% van de Amsterdamse huishoudens tot de minima kan worden gerekend, precies hetzelfde percentage als in 2006. De daling van het percentage minimahuishoudens, die in 2005 na enkele jaren van toename was begonnen, wordt dus niet voortgezet. Hierbij moet worden aangemerkt dat de definitiewijziging in 2006, van huishoudens met een netto jaarinkomen tot 105% van het WSM naar huishoudens met een netto jaarinkomen tot 110% van het WSM, het potentiële aantal minimahuishoudens heeft verruimd.

Tabel 1.2.1 Huishoudens in Amsterdam onder en boven inkomenstoets, 2002-2007*

	minima		bovenminima		totaal aantal huishoudens	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2002	69.780	17,3	334.078	82,7	403.858	100
2003	71.565	17,7	333.899	82,3	405.464	100
2004	75.348	18,5	332.637	81,5	407.985	100
2005	74.554	18,1	336.386	81,9	410.940	100
2006	73.470	17,9	338.078	82,1	411.548	100
2007	73.765	17,9	339.460	82,1	413.225	100

* vanaf 2006 is de inkomenstoets 110% van het WSM, daarvoor 105%

bron: DIA, bewerking O+S

1.3 Achtergrondkenmerken van minimahuishoudens

Opnieuw daling bijstandsgerechtigden

Van de Amsterdamse minimahuishoudens heeft 43% als voornaamste bron van inkomen een bijstandsuitkering. Dit is een voortzetting van de daling van het aantal bijstandsuitkeringen onder minimahuishoudens: in 2003 had nog 54% de bijstand als belangrijkste inkomensbron, in 2006 was dit 45%. Niet eerder in de recente metingen was het aantal bijstandsgerechtigden zo laag als in 2007 (31.565 minimahuishoudens).

Van de minimahuishoudens in Amsterdam hebben er 15.168 een AOW-uitkering als belangrijkste inkomensbron, oftewel 21%. Dit is gelijk aan het percentage van 2006. In 2005 hadden 16.306 minimahuishoudens (22%) een AOW-uitkering als voornaamste bron van inkomen.

Ongeveer 37% van de huishoudens met een minimuminkomen heeft een andere inkomensbron dan bijstand of AOW. Het gaat hierbij om inkomen uit werk of een andere uitkering dan bijstand of AOW. Net als in vorige jaren neemt het aantal huishoudens dat in deze categorie valt en dat als minimahuishouden bekend is, toe: een stijging van bijna 7% ten opzichte van 2006. Dit is niet toe te schrijven aan de aanwas van nieuwe minima, maar de verandering van minima van bijstand naar andere bron van inkomen.

Tabel 1.3.1 Minimahuishoudens naar belangrijkste inkomensbron, 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
bijstand	38.869	37.730	34.105	32.883	31.565
AOW	15.306	16.120	16.306	15.262	15.168
andere inkomstenbron	17.390	21.498	24.143	25.325	27.032
totaal	71.565	75.348	74.554	73.470	73.765

bron: DIA, bewerking O+S

Minima met bijstand en minima met een andere inkomstenbron verschillen niet naar leeftijd, etniciteit, geslacht, of het stadsdeel waar zij wonen. Het enige waarop zij wel verschillen is huishoudenstype: alleenwonenden en eenoudergezinnen hebben vaker bijstand, samenwonende volwassenen met en zonder kinderen hebben vaker een andere vorm van inkomen.

Vier van de tien eenoudergezinnen hebben een minimuminkomen

Ruim de helft van de minimahuishoudens in Amsterdam (54%) betreft een alleenstaande, 20% een eenoudergezin, 12% een meerpersoonshuishouden zonder kinderen en 14% een gezin met twee of meer volwassenen en thuiswonende kinderen. Deze percentages zijn ten opzichte van 2006 niet veranderd.

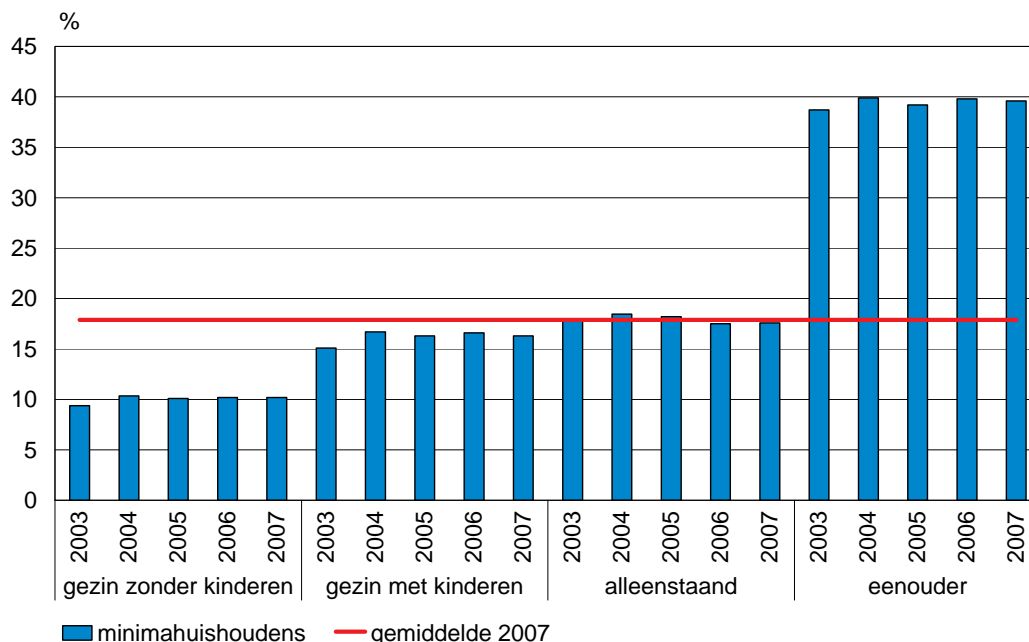
Tabel 1.3.2 Minimahuishoudens naar huishoudtype, 2002-2007 ²

	alleenstaand		eenouder		meerpersoons zonder kinderen		meerpersoons met kinderen		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2002	38.146	54,7	14.649	21,0	7.710	11,0	9.275	13,3	69.780	100
2003	39.778	55,6	14.441	20,2	7.918	11,1	9.428	13,2	71.565	100
2004	41.223	54,6	14.828	19,7	8.703	11,6	10.594	14,1	75.348	100
2005	41.198	55,3	14.559	19,5	8.437	11,3	10.360	13,9	74.554	100
2006	39.690	54,0	14.644	19,9	8.543	11,6	10.593	14,4	73.470	100
2007	40.156	54,4	14.518	19,7	8.610	11,7	10.481	14,2	73.765	100

bron: DIA, bewerking O+S

De onderstaande figuur geeft weer hoeveel procent van de verschillende huishoudtypen in Amsterdam tot de minima wordt gerekend. Onder eenoudergezinnen is het aandeel minima met 40% veruit het hoogst, terwijl meerpersoonshuishoudens zonder kinderen het minst vaak van een inkomen op of onder het sociaal minimum leven (10%). Van de alleenstaanden behoort 17% tot de minima. Onder stellen met kinderen is dit 16%. Ook in dit opzicht is het beeld gelijk aan voorgaande jaren.

Figuur 1.3.1 Aandeel minimahuishoudens per huishoudtype, 2003-2007

bron: DIA, bewerking O+S

² In de Armoedemonitor van 2003 en eerder is de samenstelling van de huishoudens op een andere wijze vastgesteld dan in de recentere edities. In deze tabel zijn de cijfers over 2002 en 2003 vergelijkbaar gemaakt met die in latere jaren.

Ouderen behoren relatief vaak tot minima

In tabel 1.3.3 zijn de minimahuishoudens ingeschaald aan de hand van de leeftijd van het oudste lid van het huishouden. Vier van de vijf minimahuishoudens in de stad vallen in de leeftijdscategorie van 18 tot 65 jaar (79%) en een op de vijf valt onder de 65-plussers (21%). Er zijn slechts enkele zelfstandige minimahuishoudens in Amsterdam waarvan iedereen jonger dan 18 jaar is; zulke jonge huishoudens komen überhaupt niet veel voor in Amsterdam en de rest van Nederland.

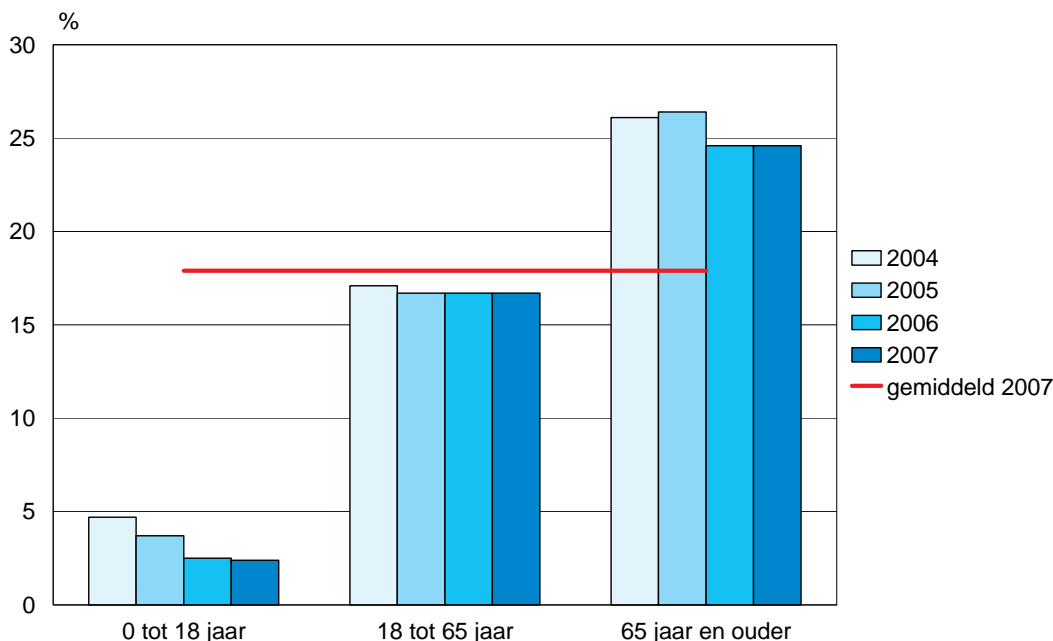
Tabel 1.3.3 Minimahuishoudens naar leeftijd van het oudste lid van het huishouden, 2004-2007

	jonger dan 18 jaar	18 tot 65 jaar	65 jaar of ouder
2004	13	59.132	16.203
2005	10	58.148	16.396
2006	6	58.096	15.368
2007	6	58.480	15.279

bron: DIA, bewerking O+S

In figuur 1.3.2 is weergegeven hoeveel procent van de huishoudens in een bepaalde leeftijdscategorie tot de minima behoort. Van de 65-plushuishoudens behoort een kwart tot de minima (25%). Daarmee ligt het aandeel minima onder de oudere huishoudens aanzienlijk hoger dan bij de overige huishoudens in Amsterdam. In de leeftijdscategorie tussen 18 en 65 jaar valt 'slechts' 17% van de huishoudens onder de minima. Hierin is de laatste jaren nauwelijks iets veranderd.

Figuur 1.3.2 Aandeel minimahuishoudens per leeftijdscategorie oudste lid van huishouden, 2004-2007

bron: DIA, bewerking O+S

Grootste aandeel minima onder Marokkaanse huishoudens

In tabel 1.3.4 zijn de minimahuishoudens ingedeeld aan de hand van de etnische achtergrond van het oudste lid van het huishouden.³ Van de tien minimahuishoudens in Amsterdam zijn er vier autochtoon (38%), een westers allochtoon (11%) en vijf niet-westers allochtoon (51%). Onder de niet-westerse allochtonen vormen Surinamers en Marokkanen de grootste groepen. In 2006 lag het percentage niet-westerse allochtonen onder de minimahuishoudens op 50% en het percentage autochtonen op 39%.

In de laatste kolom van de tabel is voor elke herkomstgroep in Amsterdam het aandeel minima weergegeven. Een op de acht autochtone huishoudens heeft een inkomen op of onder sociaal minimum (12,6%). Het aandeel minima onder de niet-westerse allochtonen ligt veel hoger. Van de Marokkaanse huishoudens behoort 37,4% tot de minima. Dit is ruim twee keer zo hoog als het Amsterdams gemiddelde (17,9%). Bij de Surinamers, Antillianen en Turken ligt het percentage rond de 30%.

Tabel 1.3.4 Minimahuishoudens naar herkomstgroep van de oudste bewoner, 2006-2007

	2006		2007		% van bevolkingsgroep
	abs.	%	abs.	%	
Surinamers	11.067	15,1	11.009	14,9	30,1
Antillianen	1.854	2,5	1.840	2,5	28,0
Turken	4.847	6,6	4.893	6,6	31,7
Marokkanen	8.950	12,2	9.181	12,4	37,4
overige niet-westerse allochtonen	10.108	13,8	10.349	14,0	29,4
westerse allochtonen	8.100	11,0	8.195	11,1	11,6
autochtonen	28.544	38,9	28.298	38,4	12,6
totaal	73.470	100	73.765	100	17,9

bron: DIA, bewerking O+S

1.4 Achtergrondkenmerken van personen met minimuminkomen

In de vorige paragrafen is steeds gesproken over huishoudens in Amsterdam met een minimuminkomen. In deze paragraaf wordt gekeken op het niveau van personen en wordt dieper ingegaan op de verschillen tussen de groepen minima.

Een op de vijf Amsterdammers heeft een minimuminkomen

De 73.765 minimahuishoudens in Amsterdam bestaan uit 141.489 personen. Dit komt neer op 19,2% van de totale Amsterdamse bevolking. Het aantal personen in minima-huishoudens is het laatste jaar nauwelijks afgenomen.

³ Vanaf 2006 gebruikt O+S de definitie van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voor het bepalen van de etnische herkomstgroep. Volgens de nieuwe definitie is een allochtoon iemand van wie minimaal een van de ouders in het buitenland is geboren. In de oude definitie werd iemand die Nederlandse ouders had en zelf in het buitenland geboren was, ook tot de allochtonen gerekend. Omdat deze personen nu tot de autochtonen behoren, valt het aantal autochtone Amsterdammers iets hoger uit. Vanwege de aangepaste indeling in etnische groepen zijn de cijfers vanaf 2006 niet goed vergelijkbaar met de cijfers van eerdere jaren.

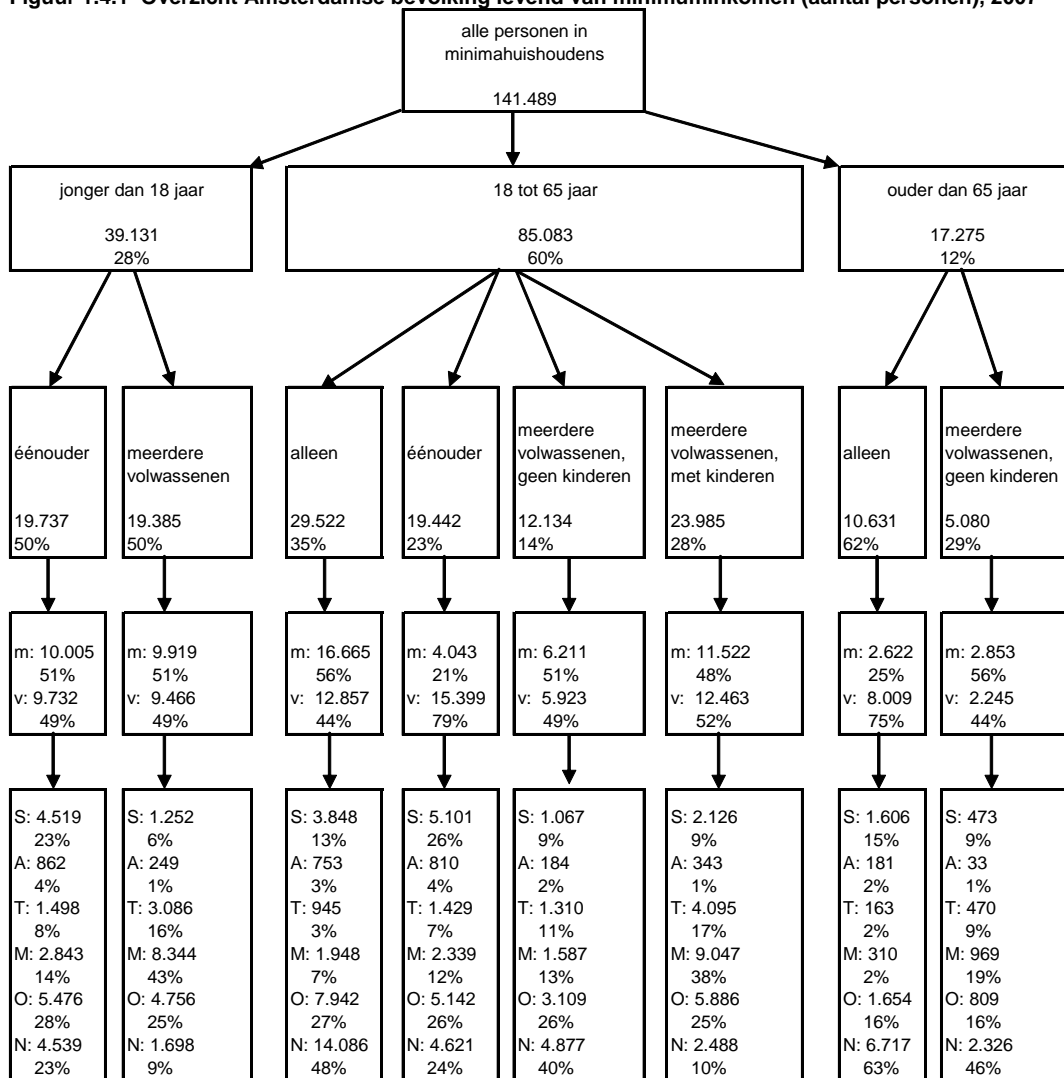
Tabel 1.4.1 Minima in de Amsterdamse bevolking, 2003-2007

	bevolking Amsterdam	minima	% minima
2003	725.438	135.108	18,6
2004	729.509	143.657	19,7
2005	731.841	141.612	19,4
2006	732.932	141.568	19,3
2007	736.549	141.489	19,2

bron: DIA, bewerking O+S

In figuur 1.4.1 is weergegeven hoe de Amsterdammers met een minimuminkomen verdeeld zijn over leeftijdscategorieën, huishoudtypen, geslachten en etnische groepen. De huidige verdeling lijkt andermaal sterk op die van een jaar geleden.

Figuur 1.4.1 Overzicht Amsterdamse bevolking levend van minimuminkomen (aantal personen), 2007

S = Surinamers
 A = Antillianen
 T = Turken
 M = Marokkanen
 O = overige allochtonen
 N = autochtonen

m = mannen
 v = vrouwen

bron: DIA, bewerking O+S

Jongeren

In Amsterdam groeien bijna 40.000 jongeren tot 18 jaar op in een minimahuishouden. Dit is 28,2% van alle jongeren in de stad (zie tabel 1.4.2). Het aantal jongeren in een minimahuishouden schommelt al jaren rond dit niveau.

Tabel 1.4.2 Amsterdamse jongeren in minimahuishoudens, 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
totaal aantal jongeren tot 18 jaar	139.894	139.922	139.011	138.385	138.713
aantal jongeren in minimahuishoudens	39.079	40.560	39.453	39.562	39.131
aandeel jongeren in minimahuishoudens	27,9%	29,0%	28,4%	28,6%	28,2%

bron: DIA, bewerking O+S

De meeste minimajongeren in Amsterdam (79%) zijn niet-westers allochtoon. Van de minimajongeren is 29% van Marokkaanse afkomst. Een op de vijf minimajongeren (21%) valt onder de groep 'overige niet-westerse allochtonen.' Hierna vormen de autochtonen en Surinamers de grootste herkomstgroepen onder de minimajongeren (met respectievelijk 16% en 15%).

Tabel 1.4.3 Minimajongeren naar herkomstgroep, 2006-2007

	2006		2007		% van bevolkingsgroep
	abs.	%	abs.	%	
Surinamers	5.982	15,1	5.773	14,8	36,3
Antillianen	1.140	2,9	1.112	2,8	43,4
Turken	4.703	11,9	4.585	11,7	38,0
Marokkanen	11.213	28,3	11.187	28,6	46,0
overige niet-westerse allochtonen	8.210	20,8	8.146	20,8	40,4
westerse allochtonen	2.132	5,4	2.087	5,3	14,9
autochtonen	6.182	15,6	6.241	15,9	12,6
totaal	39.562	100	39.131	100	28,2

bron: DIA, bewerking O+S

In de laatste kolom van tabel 1.4.3 staat per herkomstgroep weergegeven hoeveel procent van de jongeren opgroeit in een minimahuishouden. Voor alle niet-westerse groepen geldt dat het aandeel minimajongeren boven het stedelijk gemiddelde van 28,6% ligt. Onder Marokkaanse jongeren is het aandeel minimajongeren met 46% het hoogst. Dit percentage is meer dan drie keer zo hoog als onder autochtone jongeren (12,6%).

Marokkaanse en Turkse minimajongeren maken in de meeste gevallen deel uit van een gezin met twee ouders. Daarentegen komen Surinaamse, Antilliaanse en autochtone minimajongeren vaker uit een eenoudergezin.

Steeds meer langdurige minima onder jongeren

Ruim driekwart van de minimajongeren (77%) leeft al meer dan drie jaar op het sociaal minimum. In 2003 leefde 64% van de minimajongeren langer dan drie jaar in een minimahuishouden. Het aandeel langdurige minimajongeren neemt steeds verder toe, terwijl het aandeel kortdurige minimajongeren afneemt.

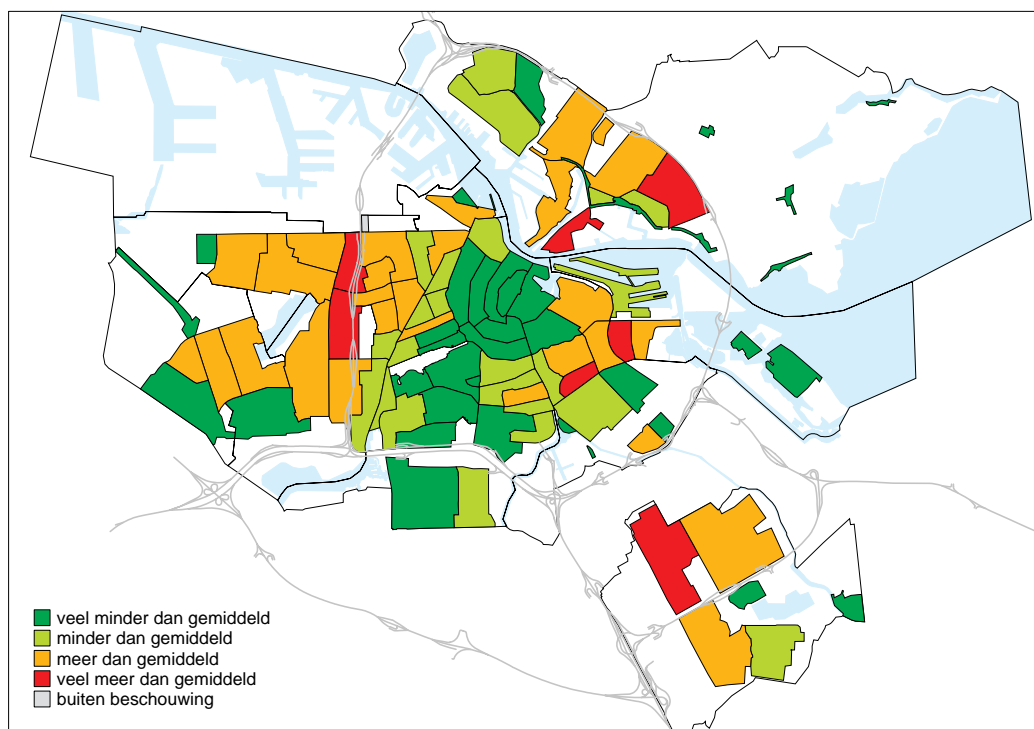
Tabel 1.4.4 Minimajongeren naar duur op minimuminkomen (procenten), 2003-2007

	tot 1 jaar	1 tot 3 jaar	meer dan 3 jaar
2003	12	24	64
2004	12	21	67
2005	10	19	71
2006	8	18	74
2007	8	15	77

bron: DIA, bewerking O+S

De volgende kaart laat zien waar in Amsterdam relatief veel of weinig minimajongeren wonen. De wijken met de hoogste aandelen liggen verspreid over de stad. Het gaat om de Kolenkitbuurt, Overtoomse Veld, Transvaalbuurt, IJplein/Vogelbuurt, Bijlmer Centrum en Indische Buurt West. In deze wijken leeft tussen de 42% en 49% van de jongeren in een minimahuishouden.

Figuur 1.4.2 Aandeel minimajongeren per buurtcombinatie t.o.v. het stedelijk gemiddelde (28,2%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimajongeren zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

18 tot 65 jaar

Zes van de tien minima in de stad (60%) zijn tussen de 18 en 65 jaar. Ruim een op de zes Amsterdammers in deze leeftijdscategorie (16%) heeft een inkomen op of onder het sociaal minimum. De helft van hen (51%) woont in een huishouden met kinderen, waarvan 45% in een eenoudergezin. De minima tussen 18 en 65 jaar zonder kinderen zijn vaak alleenstaand (71%).

Ouderen

Een op de acht minima (12%) is 65 jaar of ouder. Bijna een kwart van alle 65-plussers in Amsterdam (23%) behoort tot de minima. Bijna tweederde van de 65-plussers met een minimuminkomen (64%) is een vrouw, waarvan de meerderheid alleenstaand is. Ongeveer de helft van de minima van 65 jaar of ouder is autochtoon (54%).

Man/vrouw

Onder vrouwen is het aandeel minima hoger (20,5%) dan onder mannen (17,8%). Het verschil tussen beide groepen neemt langzaam af. In 2002 was het verschil nog 3,5 procentpunten; dat is teruggelopen tot 2,7 procentpunten in 2007. Vrouwen behoren vaker tot de minima doordat zij oververtegenwoordigd zijn onder eenoudergezinnen en alleenstaande ouderen.

Tabel 1.4.5 Minima naar mannen en vrouwen en aandeel in de bevolkingsgroep, 2002-2007

	abs.			% van de bevolkingsgroep		
	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal
2002	59.583	73.772	133.355	16,7	20,2	18,4
2003	60.842	74.266	135.108	17,0	20,2	18,6
2004	65.116	78.541	143.357	18,1	21,3	19,7
2005	64.253	77.359	141.612	17,8	20,9	19,4
2006	64.719	76.849	141.568	17,9	20,7	19,3
2007	64.725	76.764	141.489	17,8	20,5	19,2

bron: DIA, bewerking O+S

1.5 Verdeling minimahuishoudens over de stadsdelen

In Zuidoost en Amsterdam-Noord wonen veel minimahuishoudens. Gezamenlijk huisvesten deze stadsdelen een kwart van alle minimahuishoudens in Amsterdam. Het totaal aantal minimahuishoudens in de stad steeg tussen 2002 en 2004 met ruim 5.000 huishoudens tot 75.348 in 2004. Tussen 2004 en 2006 nam het aantal af, in 2007 stagneert deze afname, het aantal minima blijft ongeveer gelijk. Een mogelijke verklaring voor de stagnatie is de verruiming van criteria op grond waarvan men tot de minima wordt gerekend. Het aantal minima is in 2007 hoger dan in 2002: de totale toename bedraagt 5,7%. Deze toename verschilt per stadsdeel. De sterkste stijging is te zien bij de stadsdelen Geuzenveld-Slotermeer (10,7%), Oost-Watergraafsmeer (12,5%) en Zeeburg (11,5%). In twee stadsdelen is het aantal minimahuishoudens sinds 2002 teruggelopen: Oud-West (-3,0%) en Zuidoost (-0,7%).

Tabel 1.5.1 Minimahuishoudens naar stadsdeel, 2002-2007

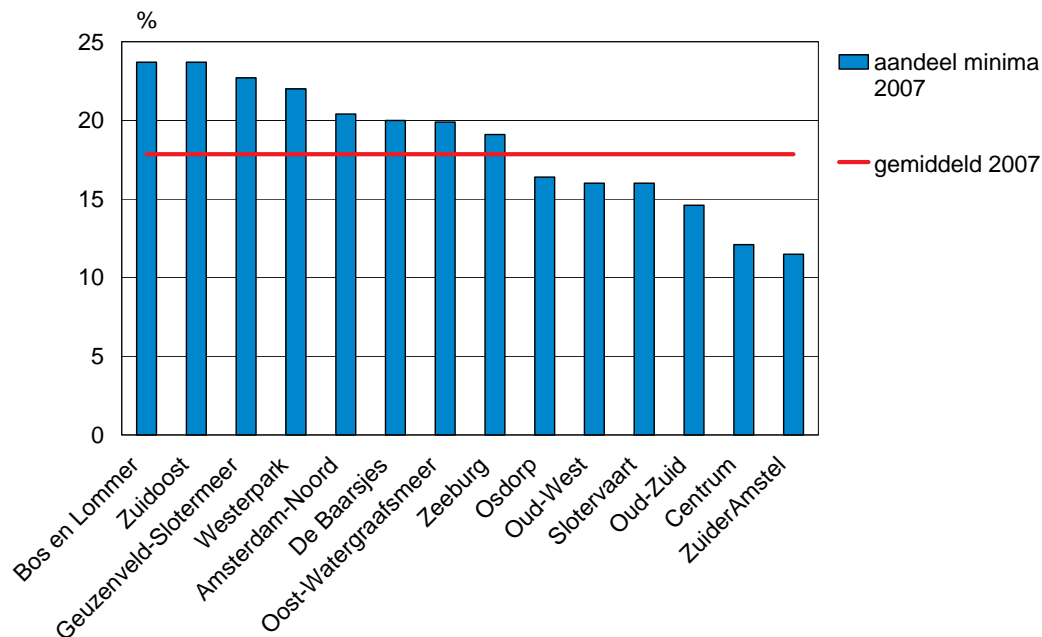
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	verandering	verandering
							2007 t.o.v. 2002	2007 t.o.v. 2006
Centrum	6.360	6.895	7.296	7.106	6.873	6.311	-0,8%	-8,2%
Westpoort	23	24	21	19	19	20	*	*
Westerpark	4.486	4.417	4.517	4.621	4.691	4.675	4,2%	-0,3%
Oud-West	3.356	3.373	3.385	3.251	3.269	3.256	-3,0%	-0,4%
Zeeburg	4.228	4.321	4.594	4.592	4.650	4.713	11,5%	1,4%
Bos en Lommer	3.644	3.797	3.943	3.953	3.885	3.797	4,2%	-2,3%
De Baarsjes	3.857	3.881	4.204	4.098	4.055	4.041	4,8%	-0,3%
Amsterdam-Noord	8.030	8.326	8.878	8.946	8.749	8.676	8,0%	-0,8%
Geuzenveld-Slotermeer	4.144	4.305	4.763	4.787	4.589	4.506	10,7%	-0,0%
Osdorp	3.432	3.569	3.747	3.752	3.689	3.667	6,8%	-0,6%
Slotervaart	3.137	3.197	3.396	3.342	3.212	3.300	5,2%	2,7%
Zuidoost	9.422	9.366	9.665	9.435	9.356	9.355	-0,7%	0,0%
Oost-Watergraafsmeer	5.973	6.161	6.497	6.491	6.590	6.721	12,5%	2,0%
Oud-Zuid	6.542	6.670	7.016	6.817	6.689	7.490	14,5%	12,0%
Zuideramstel	3.145	3.263	3.426	3.344	3.154	3.237	2,9%	2,6%
totaal	69.780	71.565	75.348	74.554	73.470	73.765	5,7%	0,4%

* niet berekend vanwege kleine getallen

bron: DIA, bewerking O+S

De grootste stijging (12% in Oud-Zuid) en de grootste daling (8% in stadsdeel Centrum) zijn administratief van aard, doordat daklozen nu worden geregistreerd op een DWI-vestiging in Oud-Zuid.

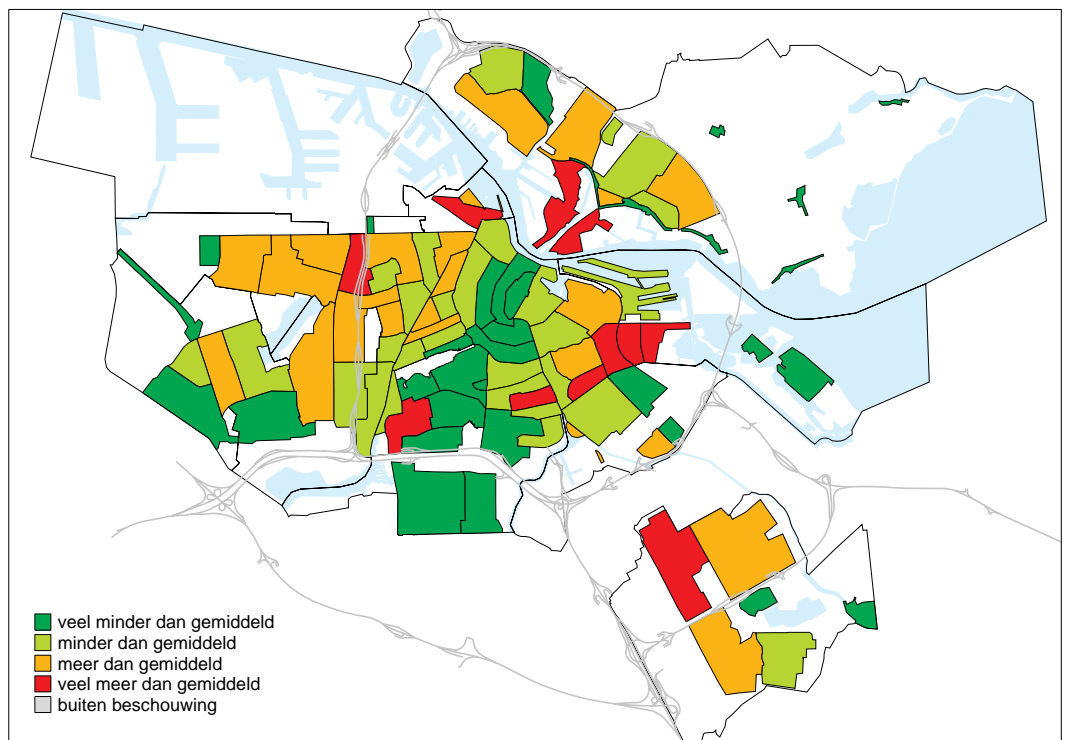
Figuur 1.5.1 Aandeel minimahuishoudens per stadsdeel, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

De volgende kaart van Amsterdam geeft het aandeel minimahuishoudens per buurtcombinatie weer. Er tekent zich een duidelijke strook af waar relatief de minste minimahuishoudens in de stad wonen: deze loopt van het centrum via Oud-Zuid naar Zuideramstel. In het oosten van de stad en in Zuidoost bevinden zich wijken met relatief veel minima. Het gaat met name om de Indische Buurt, de Dapperbuurt, de Transvaalbuurt en de Bijlmer. Hier leeft tussen de 26% en 29% van de huishoudens op of onder het sociaal minimum. In het westen van de stad hebben de meeste buurten een bovengemiddeld aantal minima, maar alleen de Kolenkitbuurt hoort bij de buurten met een *sterk* bovengemiddeld aantal minima (31%). In Amsterdam-Noord bevinden zich concentraties van minimahuishoudens in IJplein/Vogelbuurt (29%) en Volewijck (28%). Verder springen nog de Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt (27%), de Diamantbuurt (27%) en de Stadionbuurt (27%) eruit.

Figuur 1.5.2 Aandeel minimahuishoudens per buurtcombinatie t.o.v. stedelijk gemiddelde (17,9%), 2007

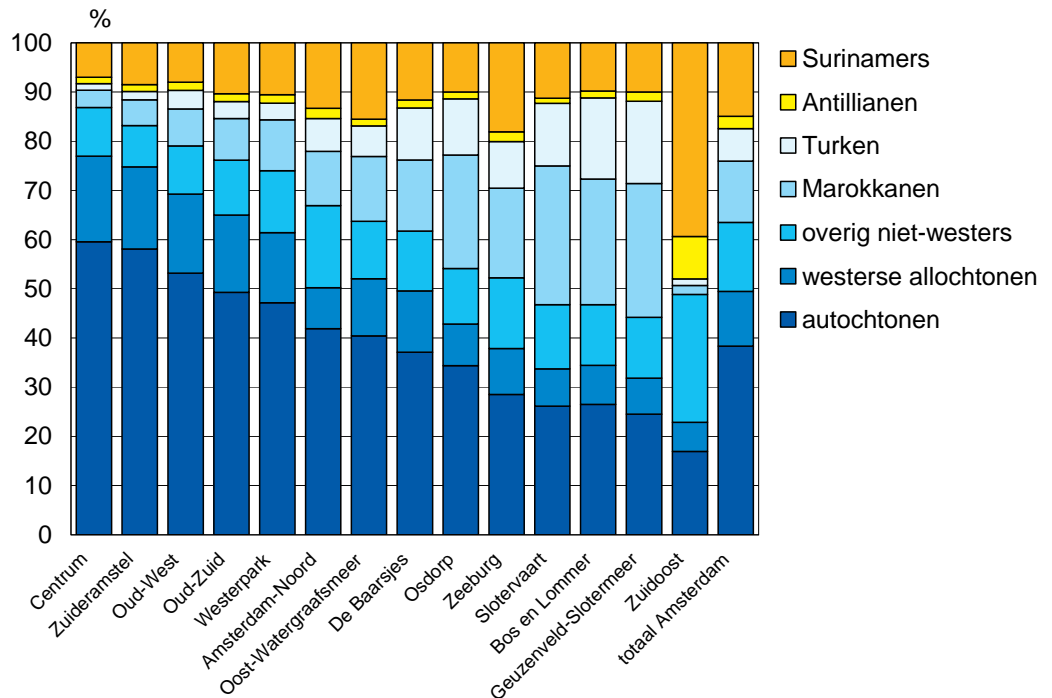

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

In figuur 1.5.3 staat per stadsdeel weergegeven hoe de minimahuishoudens verdeeld zijn over de etnische groepen. In Zuideramstel, Centrum en Oud-West is meer dan de helft van de minima van autochtone afkomst. In Slotervaart, Geuzenveld-Slotermeer, Bos en Lommer en Osdorp bevinden zich relatief veel Marokkanen onder de minima (tussen de 23% en 28%), terwijl in Zuidoost bijna de helft van de minima oorspronkelijk uit Suriname of de Antillen komt. In grote lijnen vormt de samenstelling van de minima in een stadsdeel de weerspiegeling van de bevolkingssamenstelling in dat stadsdeel. Een uitzondering daarop is Zuidoost, waar het aandeel minimahuishoudens van Antilliaanse herkomst relatief groot is. Verder wonen westerse allochtone minima minder vaak in Centrum, Oud-Zuid en Zuideramstel, stadsdelen waar wel veel bovenminima van westerse herkomst te vinden zijn.

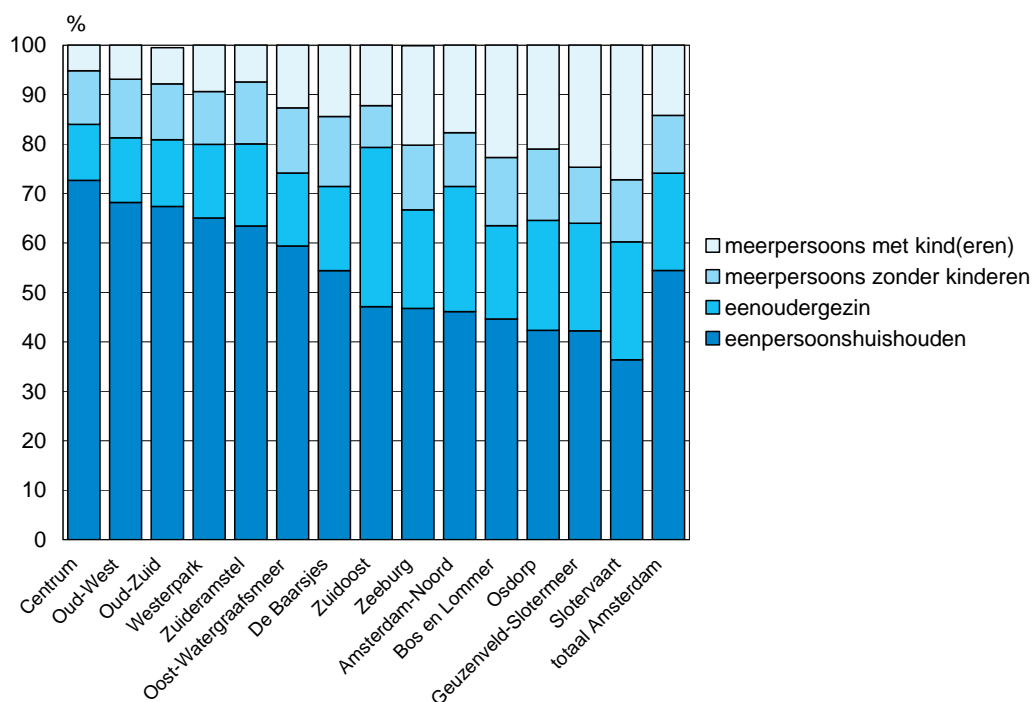
Figuur 1.5.3 Minimahuishoudens naar herkomstgroep per stadsdeel, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Ruim de helft van de minimahuishoudens (54%) bestaat uit één persoon (zie figuur 1.5.4). In de stadsdelen Centrum, Oud-West, Westerpark, Oud-Zuid, Zuideramstel en Oost-Watergraafsmeer is het aandeel alleenstaande minima hoger dan gemiddeld. In Centrum is dit aandeel met 73% het hoogst.

Figuur 1.5.4 Minimahuishoudens naar huishoudtype per stadsdeel, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Een op de vijf minimahuishoudens (20%) is een eenoudergezin. In Zuidoost gaat het echter om een op de drie (33%). Andere stadsdelen met relatief veel eenoudergezinnen onder de minima zijn Amsterdam-Noord, Slotervaart, Osdorp en Geuzenveld-Slotermeer (tussen 22% en 25%).

Het aandeel stellen met kinderen onder de minimahuishoudens is in Slotervaart, Geuzenveld-Slotermeer en Bos en Lommer veel hoger dan gemiddeld (respectievelijk 27%, 25% en 24% tegenover 14% gemiddeld). Andere stadsdelen met bovengemiddeld veel gezinnen met kinderen onder de minima zijn Zeeburg, Amsterdam-Noord en Osdorp.

Ruim een op de tien minimahuishoudens (12%) bestaat uit meerdere volwassenen zonder kinderen. Dit aandeel verschilt niet zo sterk tussen de stadsdelen

1.6 Langdurige minimahuishoudens

Aantal langdurige minimahuishoudens blijft toenemen

Ruim driekwart van de minimahuishoudens in Amsterdam (76%) heeft in 2007 drie jaar of langer een minimuminkomen. Dit percentage is sinds 2002 gestegen. In dat jaar ging het nog om 65% van de minimahuishoudens. Het aantal van 45.104 langdurige minimahuishoudens in 2002 is met 24% gestegen tot 56.128 in 2007. Het lijkt erop dat dit een stabiele groep is die steeds ouder wordt.

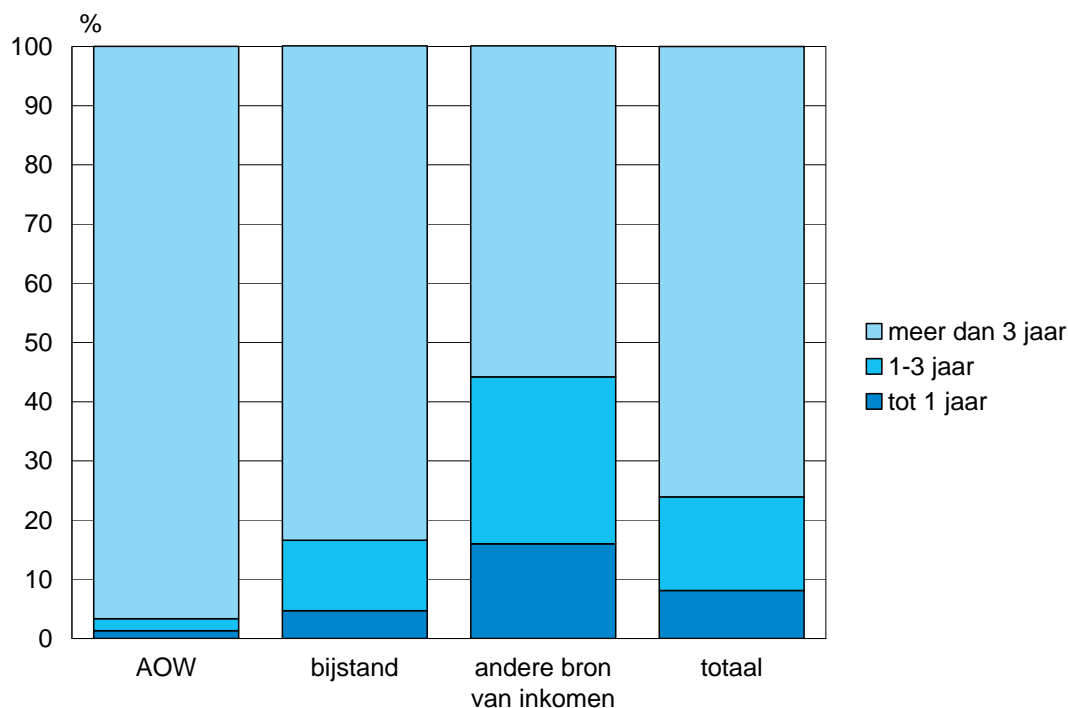
Tabel 1.6.1 Minimahuishoudens naar duur op het minimuminkomen, 2002-2007

	tot 1 jaar		1 tot 3 jaar		3 jaar en langer		totaal	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2002	10.663	15,3	14.013	20,1	45.104	64,6	69.780	100
2003	9.473	13,2	15.562	21,7	46.530	65,1	71.565	100
2004	9.184	12,2	14.525	19,3	51.639	68,5	75.348	100
2005	7.487	10,0	13.616	18,3	53.451	71,7	74.554	100
2006	6.338	8,6	13.104	17,8	54.028	73,5	73.470	100
2007	5.979	8,1	11.658	15,8	56.128	76,1	73.765	100

bron: DIA, bewerking O+S

Het aantal en aandeel minimahuishoudens dat korter dan een jaar een minimuminkomen heeft, neemt sinds 2002 juist sterk af. In 2002 waren er nog 10.663 huishoudens die korter dan een jaar een minimuminkomen hadden. Sindsdien is dit aantal met 44% teruggelopen tot 5.979 in 2007. Het aantal kortdurige minimahuishoudens neemt dus de laatste jaren af, terwijl het aantal langdurige minimahuishoudens toeneemt in Amsterdam

Figuur 1.6.1 Minimahuishoudens naar duur op het minimuminkomen per inkomensbron, 2007

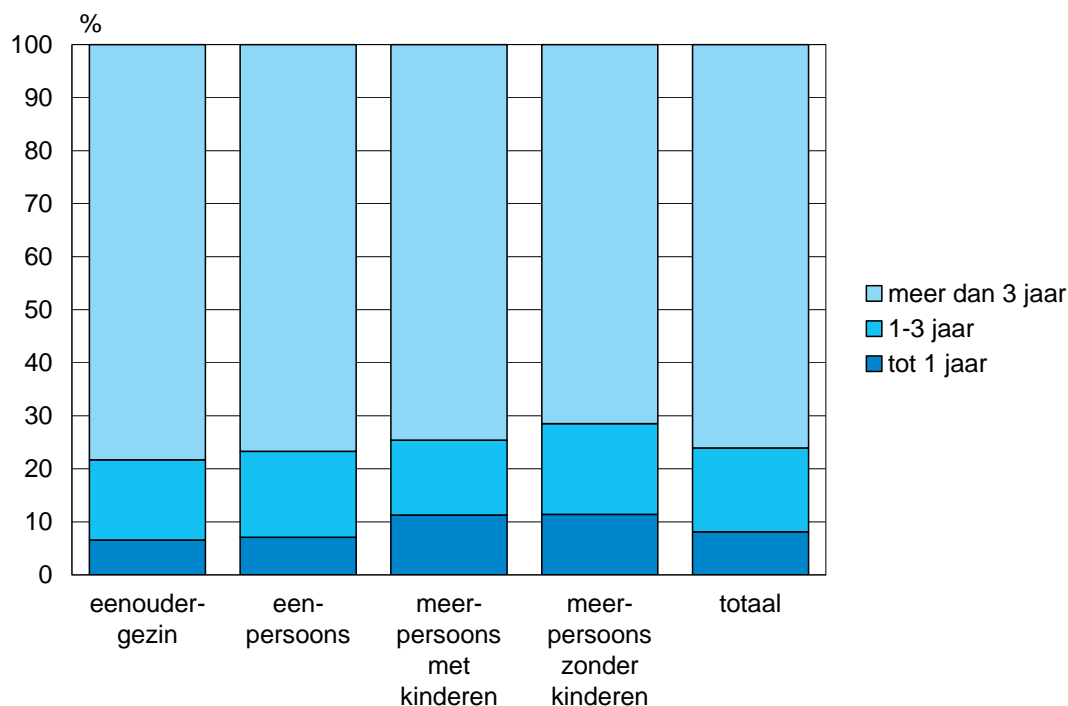

bron: DIA, bewerking O+S

Bijna alle minimahuishoudens met AOW als voornaamste inkomensbron hebben langdurig een minimuminkomen (97%). Ook onder minimahuishoudens met een bijstandsuitkering is het aandeel langdurige minima met 84% hoog. Onder de minima met een andere bron van inkomsten ligt het aandeel langdurige minima met 56% lager. Toch neemt ook deze groep toe: in 2006 was 47% van laatstgenoemde groep langdurig minima.

Ruim driekwart van de alleenstaanden (77%) en van de eenoudergezinnen (78%) met een minimuminkomen zit meer dan drie jaar op dit inkomensniveau. Voor de huishoudens met twee volwassenen ligt het aandeel langdurige minima iets lager. Voor gezinnen zonder kinderen is dit 72% (vorig jaar 69%), en voor gezinnen met kinderen 75% (in 2006 nog 70%).

Figuur 1.6.2 Minimahuishoudens naar duur op het minimuminkomen per huishoudtype, 2007

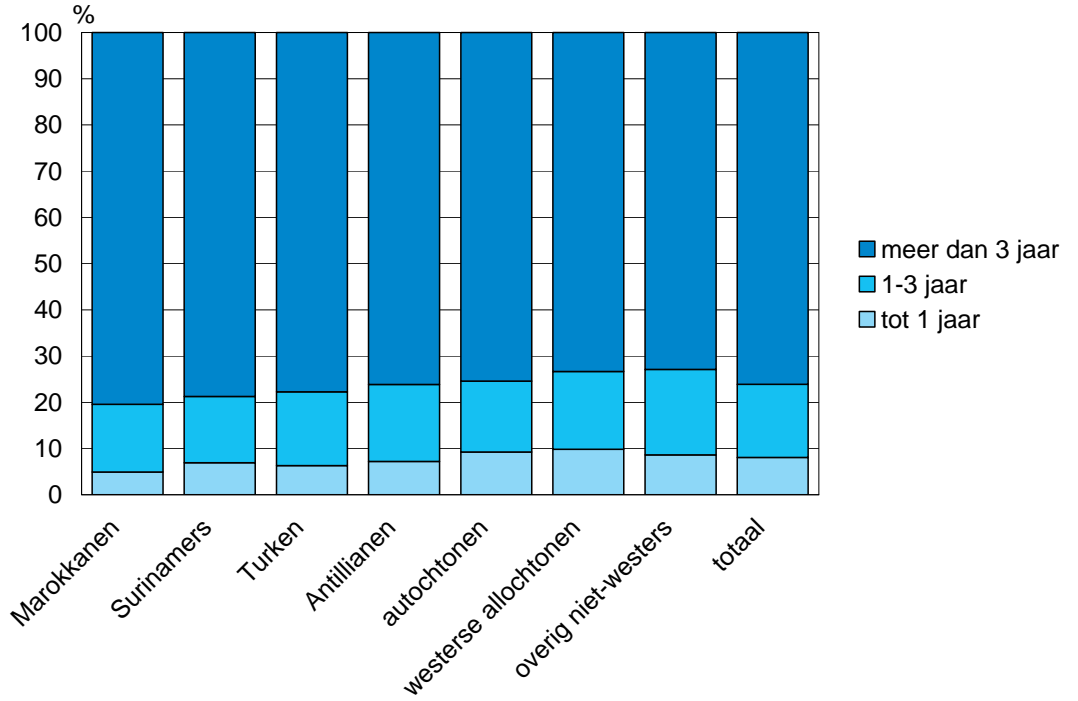

bron: DIA, bewerking O+S

Tussen de onderscheiden etnische groepen zijn er geen grote verschillen in het aandeel minimahuishoudens dat langdurig tot deze groep gerekend kan worden (zie figuur 1.6.3). Onder de Marokkaanse minimahuishoudens ligt het aandeel langdurige minima met 80% het hoogst (vorig jaar 77%) en onder de minima uit de groep 'overige niet-westerse allochtonen' is dit aandeel met 73% het laagst (vorig jaar 70%).

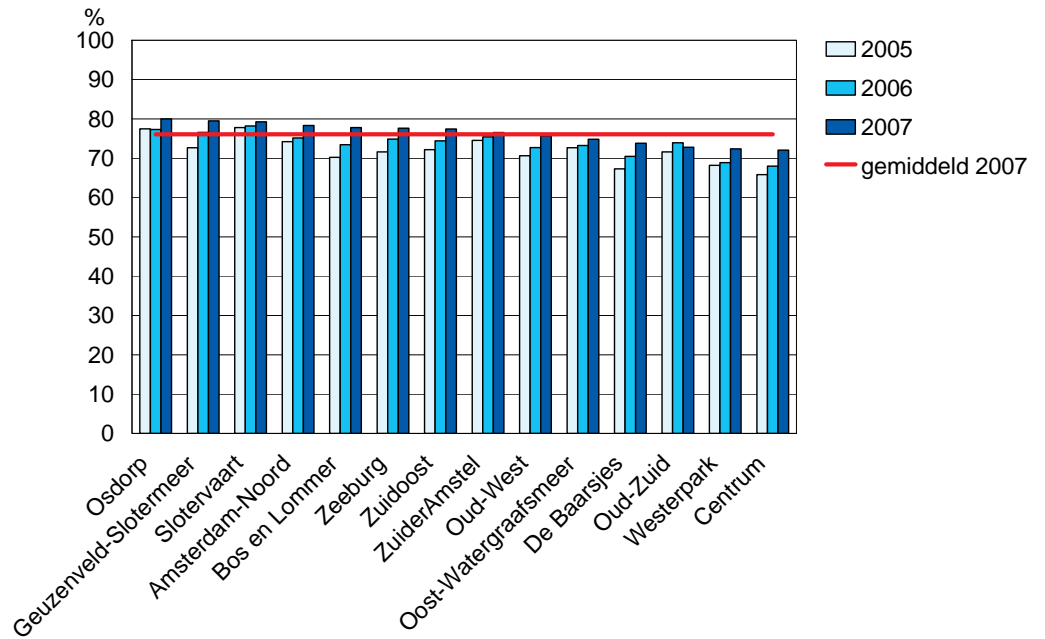
In alle stadsdelen is het aandeel minimahuishoudens dat langdurig van een minimuminkomen moet rondkomen, de afgelopen jaren toegenomen (zie figuur 1.6.4). Osdorp en Geuzenveld-Slotermeer kennen het hoogste aandeel langdurige minima (80%), gevolgd door Slotervaart (79%). Het aandeel langdurige minima is het laagst in Centrum en Westerpark (72%). De stadsdelen verschillen dus in het aandeel langdurige minima, maar de verschillen blijven beperkt binnen een marge van 8 procentpunten.

Figuur 1.6.3 Minimahuishoudens per etnische groep naar duur op het minimuminkomen, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Figuur 1.6.4 Langdurige minimahuishoudens als percentage van alle minimahuishoudens per stadsdeel, 2005, 2006 en 2007

bron: DIA, bewerking O+S

1.7 Minimahuishoudens en vermogen

Deze paragraaf gaat in op het vermogen, het spaargeld of schulden, waarover huishoudens met een minimuminkomen beschikken. De tabellen zijn gebaseerd op de gegevens van 71.514 huishoudens, dat is 97% van alle minimahuishoudens in Amsterdam.

Aantal minima met schuld neemt weer toe

Meer dan een op de vijf minimahuishoudens in Amsterdam heeft een schuld (22%). Het aandeel minima met een schuld stijgt gestaag de laatste jaren. In 2002 ging het nog slechts om 12% van de minimahuishoudens.

Tabel 1.7.1 Minimahuishoudens met een negatief vermogen, 2003-2007

	abs.	% van minima
2002	7,920	12
2003	8.937	13
2004	11.560	16
2005	13.752	19
2006	14.558	21
2007	15.670	22

bron: DIA, bewerking O+S

In tabel 1.7.2 is te zien dat gezinnen met kinderen, met name eenoudergezinnen, vaker schulden hebben dan minimahuishoudens zonder kinderen. De meeste minima (62%) hebben een klein vermogen tot € 2.269. Alleenstaande minima beschikken relatief vaak over een vermogen tussen de € 2.270 en € 10.360.

Tabel 1.7.2 Vermogensopbouw van minimahuishoudens per huishoudtype, 2007⁴

	negatief		tot € 2.269		€ 2.269 tot € 10.360		onbekend	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
alleenstaand	8.281	21,1	24.423	62,3	3.320	8,5	3.165	8,1
eenoudergezin	3.827	27,0	8.501	60,0	1.274	9,0	572	4,0
meerpersoons zonder kinderen	1.316	16,2	5.282	65,0	373	4,6	1.157	14,2
meerpersoons met kinderen	2.246	22,4	6.194	61,8	379	3,8	1.204	12,0
totaal	15.670	21,9	44.400	62,1	5.346	7,5	6.098	8,5

bron: DIA, bewerking O+S

Vier op de tien minimahuishoudens met een bijstandsuitkering hebben schulden (tabel 1.7.3). Dat is aanzienlijk meer dan in de voorafgaande jaren. In 2003 had nog geen vijfde deel (19%) van deze groep schulden. In 2004 was dit reeds opgelopen naar 26%, in 2005 naar 33% en vorig jaar had 36% van de minimahuishoudens met een bijstandsuitkering schulden. De stijging van het percentage wordt veroorzaakt door de absolute toename van het aantal minima in de bijstand met schulden, in combinatie met een daling van het aantal minima met een bijstandsuitkering. Tussen 2006 en 2007 is het aantal minima in

⁴ Het betreft hier afgeleide gegevens over welk vermogen mensen *maximaal* beschikken. Als gevolg daarvan kunnen de werkelijke vermogens lager zijn dan weergegeven.

de bijstand met schulden met ruim 550 toegenomen, terwijl het aantal minima in de bijstand met ongeveer 1300 daalde.

AOW'ers met een minimuminkomen hebben veel minder vaak schulden dan bijstandsgerechtigden (7%). Dit is hetzelfde percentage als in 2006, na enkele jaren van toename (3% in 2003, 4% in 2004, 5% in 2005). De groep AOW'ers waarvan geen vermogensinformatie bekend is (22%), is iets afgenomen ten opzichte het afgelopen jaar, terwijl deze tussen 2005 en 2006 nog steeg van 18% naar 23%.

Binnen de groep minimahuishoudens met een ander inkomen dan bijstand of AOW heeft 8% schulden (in 2006 7%), terwijl van 10% geen vermogensinformatie bekend is (in 2006 nog 14%). Veruit het grootste gedeelte (75%) heeft een klein positief vermogen tot € 2.269.

Tabel 1.7.3 Vermogensopbouw van minimahuishoudens per inkomensbron, 2007

	negatief		tot € 2.269		€ 2.269 tot € 10.360		onbekend	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
bijstand	12.556	39,9	15.908	50,5	2.594	8,2	421	1,3
AOW	1.080	7,4	9.377	64,4	962	6,6	3.134	21,5
anders	2.034	8,0	19.115	75,0	1.790	7,0	2.543	10,0
totaal	15.670	21,9	44.400	62,1	5.346	7,5	6.098	8,5

bron: DIA, bewerking O+S

1.8 Instroom en uitstroom van minima

Deze paragraaf beschrijft het verloop van de Amsterdamse minima in 2007 op het niveau van personen. De instroom van nieuwe minima kan plaatsvinden door een daling van het jaarinkomen, een geboorte in een minimahuishouden of doordat minima van buiten de stad naar Amsterdam verhuizen. De uitstroom omvat personen van wie het inkomen tot boven 110% WSM is gestegen, overleden minima en uit Amsterdam vertrokken minima.

In- en uitstroom van minima 12%

In paragraaf 1.4 kwam naar voren dat het aantal personen dat tot een minimahuishouden behoort in 2007 nauwelijks is veranderd. Dit betekent dat de in- en uitstroom van minima in dat jaar elkaar niet veel ontlopen, zoals blijkt uit tabel 1.8.1. Zowel de instroom als de uitstroom van minima in 2007 ligt rond de 16.800 personen. Dit is 12% van het totaal aantal minima (141.489) in 2007.

Tabel 1.8.1 In- en uitstroom van minima, 2003-2007

	instroom	instroom	uitstroom	uitstroom	saldo
	in aantallen	als % van minima	in aantallen	als % van minima	
2003	24.817	18%	-23.064	-17%	+ 1.753
2004	27.705	19%	-18.911	-13%	+ 8.549
2005	20.943	15%	-22.664	-16%	- 2.045
2006	20.314	14%	-20.358	-14%	- 44
2007	16.761	12%	-16.840	-12%	-79

bron: DIA, bewerking O+S

Dynamiek nog verder afgenomen in 2007

Na 2004 is de instroom van nieuwe minima gestaag afgenomen. In 2004 bedroeg de instroom van nieuwe minima nog 27.705, in 2005 en 2006 stroomden rond de 20.000 nieuwe minima in. In 2007 is dit aantal nog verder gedaald naar 16.761 personen. Ook de uitstroom is afgenomen sinds 2005. Bij een gelijkblijvend totaal aantal minima wil dat zeggen dat er een steeds grotere groep langjarige minima is, zoals ook al eerder in dit hoofdstuk bleek.

Van de instroom van nieuwe minima kan gezegd worden dat ruim driekwart ervan al in Amsterdam woonde en met een inkomensdaling te maken heeft gehad. Vijftien procent van de instroom bestaat uit minima die naar Amsterdam verhuisd zijn. De overige nieuwe minima zijn baby's die geboren zijn in minimahuishoudens.

Tabel 1.8.2 In- en uitstroom van minima naar oorzaak, 2007

	instroom		uitstroom		saldo
	abs.	%	abs.	%	abs.
verhuizing naar/uit Amsterdam	2.595	15	-4.119	-24	- 1.524
geboorte/sterfte	1.391	8	-957	-6	+ 434
daling/stijging inkomen	12.775	76	-11.402	-68	+ 1.373
verhuizing van/naar instituut			- 362	-2	- 362
totale dynamiek	16.761	100	-16.840	100	- 79

bron: DIA, bewerking O+S

De uitstroom wordt in vergelijking met de instroom voor een groter deel veroorzaakt door verhuizingen: bijna een kwart van de uitgestroomde minima is uit Amsterdam vertrokken. Minder minima zien hun inkomen stijgen in vergelijking met het aantal dat het inkomen ziet dalen. Dit is een trend die al een aantal jaren aan de gang is. Het aantal minima dat uit de stad vertrekt, overtreft in alle onderzoeksjaren het aantal minima dat naar Amsterdam toe verhuist, terwijl het aantal Amsterdammers dat te maken heeft met inkomensdaling in alle jaren het aantal mensen overtreft dat te maken heeft met een inkomensstijging.

Tabel 1.8.3 Saldo in- en uitstroom van minima naar oorzaak, 2003-2007

	saldo 2003	saldo 2004	saldo 2005	saldo 2006	saldo 2007
verhuizing naar/uit Amsterdam	-1.026	-1.223	-2.478	-2.291	-1.524
geboorte/sterfte	299	753	516	503	434
daling/stijging inkomen	2.651	9.264	241	1.992	1.373
verhuizing van/naar instituut	-171	-245	-324	-248	-362
totale dynamiek	1.753	8.549	-2.045	-44	-79

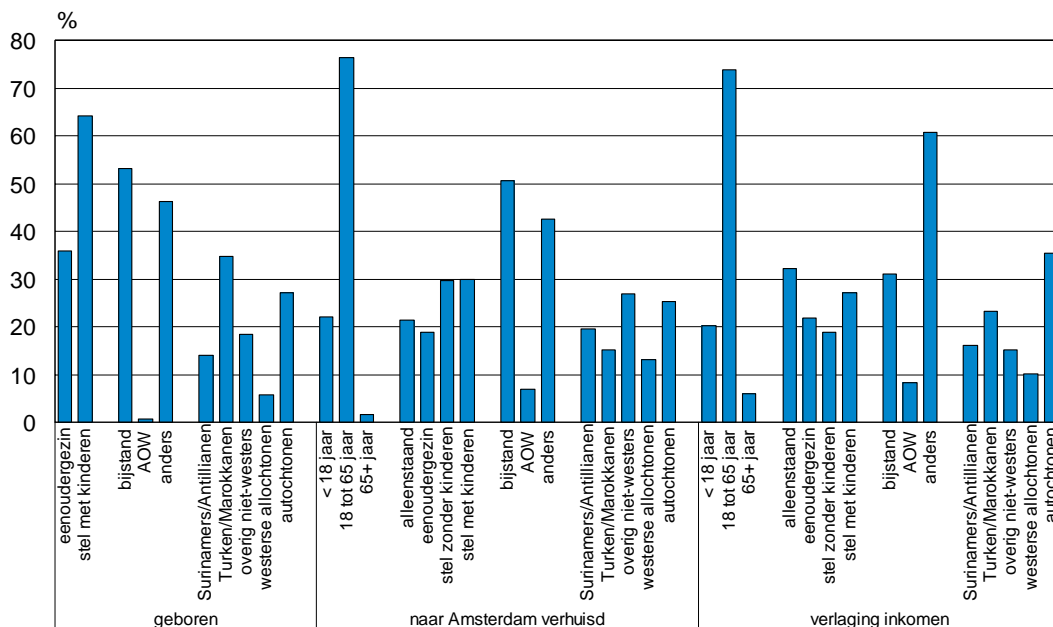
bron: DIA, bewerking O+S

Het aantal geboortes in minimahuishoudens overtreft ook ieder jaar het aantal sterfgevallen, dat zorgt per saldo ieder jaar voor een groei van enkele honderden minima. Ten slotte is er ieder jaar een lichte daling van minima doordat er per saldo enkele honderden minima naar een bejaardenhuis of ander instituut verhuizen.

Samenstelling instroom minima

In figuur 1.8.1 staat weergegeven hoe de instroom van Amsterdamse minima in 2007 is samengesteld. De belangrijkste kenmerken worden hierna beschreven.

Figuur 1.8.1 Samenstelling instroom van minima, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Driekwart van de instroom (76%) is minima geworden door een verlaging van hun inkomen. In 2007 betreft het 12.775 personen. De meesten van hen (74%) zijn tussen de 18 en 65 jaar. Zes van de tien instromers (61%) hebben een inkomen uit de categorie overig, dat wil zeggen een inkomen uit arbeid of een uitkering die niet van DWI afkomstig is. Bijna tweederde van de instromers (64%) is westers of niet-westers allochtoon.

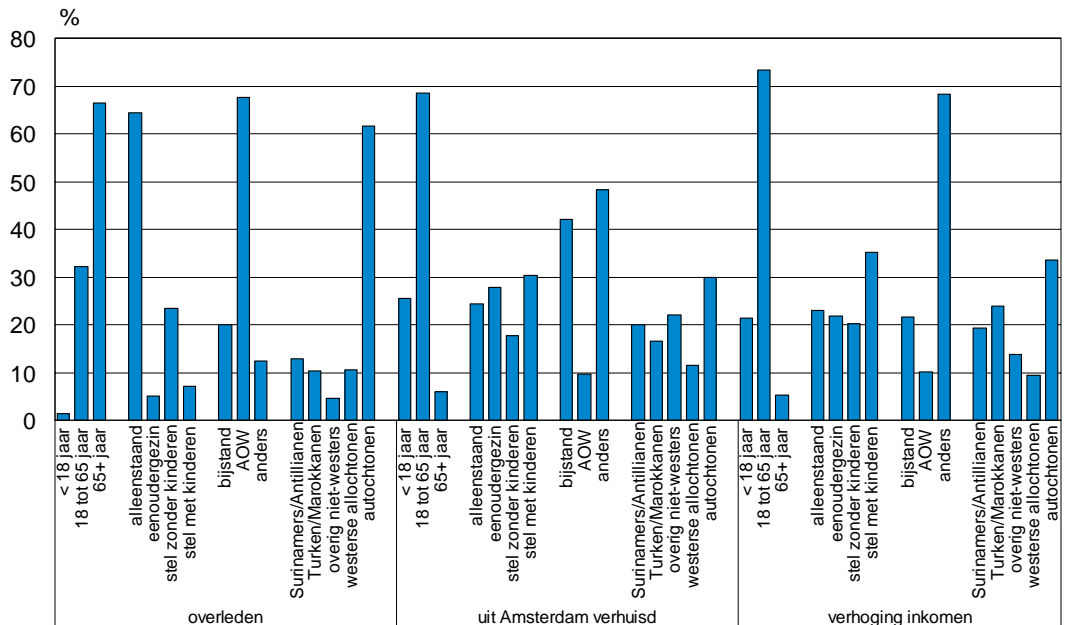
In 2007 zijn 2.595 minima van buiten de stad in Amsterdam komen wonen. Dit is 15% van de totale instroom van minima. De meeste instromers door verhuizing (76%) zijn tussen de 18 en 65 jaar oud, ruim een op de vijf is jonger dan 18 jaar (22%). De helft (50%) van deze nieuwe Amsterdammers heeft een bijstandsuitkering. Driekwart van de instroom door verhuizing (75%) is allochtoon, de grootste groep hieronder wordt gevormd door de overig niet-westerse allochtonen (27% van de totale instroom). Bijna een derde van de instroom is een stel zonder kinderen, nog eens een derde is een stel met kinderen.

In 2006 zijn 1.391 baby's in minimahuishoudens geboren. Dit is 8% van de totale instroom van minima. Bijna twee op de drie minimababy's wordt geboren in een huishouden met meerdere volwassenen (64%) en de overige eenderde in een eenoudergezin (36%). Van de nieuwgeboren minima is 27% van autochtone afkomst.

Samenstelling uitstroom minima

In figuur 1.8.2 staat weergegeven hoe de uitstroom van Amsterdamse minima in 2007 is samengesteld. Hieronder worden kort de belangrijkste kenmerken beschreven.

Figuur 1.8.2 Samenstelling uitstroom van minima, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Zeven van de tien uitstromers stromen uit vanwege een verhoging van hun inkomen (69%). In 2007 ging het om 11.402 personen. De grootste groep van deze uitstromers is tussen de 18 en 64 jaar (73%), slechts een klein deel is 65 of ouder (5%). Tweederde van de uitstromers (64%) is allochtoon. Gezinnen bestaande uit kinderen met twee volwassenen stromen vaker uit (35%) dan eenoudergezinnen (22%).

Een kwart van de uitstroom van minima is het gevolg van een verhuizing naar een woonplaats buiten Amsterdam. Zeventig procent van hen is allochtoon, met relatief veel Surinamers (20%) en overige niet-westerse allochtonen (22%).

Van de uitstroom wordt 6% veroorzaakt door sterfgevallen. In 2007 zijn 957 minima overleden. Het gaat hierbij in de meeste gevallen om autochtone 65-plussers.

Saldo in en uitstroom naar achtergrondkenmerken

In de meeste gevallen is de uitstroom naar achtergrondkenmerken hetzelfde verdeeld als de instroom. Bijvoorbeeld wat etniciteit betreft: de verdeling allochtoon-autochtoon is gelijk voor in- en uitstroom.

Er zijn een paar uitzonderingen waarbij de verhoudingen binnen in- en uitstroom niet hetzelfde zijn. Mensen met een ander inkomen dan bijstand of AOW zijn hoger vertegenwoordigd in de uitstroom als gevolg van inkomensverbetering (68%) dan in de instroom (61%) als gevolg van inkomensverslechtering. Alleenstaanden behoren vaker tot

de instroom (33%) dan de uitstroom (23%), terwijl gezinnen met kinderen en twee volwassenen juist vaker uitstromen (35%) dan instromen (27%).

Bij in- en uitstroom als gevolg van verhuizing van en naar Amsterdam valt op dat stellen zonder kinderen vaker tot de instroom behoren (30%) dan tot de uitstroom (18%). In de meeste gevallen voegt iemand van buiten Amsterdam zich bij een partner in Amsterdam die al tot de minima behoorde. Eenoudergezinnen vertrekken vaker uit de stad (28% van de uitstroom) dan dat zij naar Amsterdam toekomen (19% van de instroom).

In- en uitstroom van minima per stadsdeel

In de stad als geheel bleef het aantal personen dat tot de minima behoort het afgelopen jaar op nagenoeg hetzelfde niveau. De volgende tabel laat zien dat in sommige stadsdelen het aantal minima wel is afgenomen of toegenomen in 2007.

Tabel 1.8.4 In- en uitstroom van minima per stadsdeel, 2006 en 2007 (personen)

	saldo 2006	instroom 2007	uitstroom 2007	saldo 2007	saldo als % van minima in stadsdeel
Centrum	-146	1674	2146	-472	-5%
Westerpark	40	1205	1252	-47	-1%
Oud-West	20	718	747	-29	-1%
Zeeburg	324	1562	1329	233	2%
Bos en Lommer	-42	991	1323	-332	-4%
De Baarsjes	-95	1097	1212	-115	-2%
Amsterdam-Noord	-98	2627	2583	44	0%
Geuzenveld-Slotermeer	-114	1265	1584	-319	-3%
Osdorp	149	1116	1134	-18	0%
Slotervaart	-58	1138	960	178	2%
Zuidoost	148	2844	2835	9	0%
Oost-Watergraafsmeer	165	1816	1783	33	0%
Oud-Zuid	-146	2358	1674	684	6%
Zuideramstel	-171	851	682	169	3%

bron: DIA, bewerking O+S

De hoogste saldo's van in- en uitstroom zijn te vinden in de stadsdelen Centrum en Oud-Zuid. Deze dynamiek wordt veroorzaakt door de verhuizing van het DWI-kantoor waar 400 daklozen staan ingeschreven.

Los van de verhuizing van de DWI-vestiging valt op dat er in Oud-Zuid een groei van minima is (+280), terwijl het aantal minima vorig jaar nog daalde. Dit heeft voor het grootste deel te maken met inkomensdaling van mensen die al in het stadsdeel woonden: 1175 kregen met een inkomensdaling te maken kregen terwijl 918 inwoners hun inkomen zagen stijgen tot boven het minimum (saldo +257 minima).

Stadsdelen met traditioneel veel minima zoals Bos en Lommer en Geuzenveld en in mindere mate ook de Baarsjes zagen in 2007 het aantal minima met enkele procenten dalen. Deze afname wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat minima uit deze stadsdelen verhuizen, meestal binnen Amsterdam naar een ander stadsdeel. Het vertrek van minima uit o.a. Bos en Lommer heeft waarschijnlijk te maken met de afname van het aantal sociale huurwoningen in verband met renovatie en nieuwbouw.

In Zeeburg en Zuideramstel nam het aantal minima per saldo toe. In Zeeburg is de toename als gevolg van verhuizingen het hoogst op IJburg (IJ-eiland), ook is er per saldo een lichte stijging als gevolg van inkomensdaling van inwoners. In Zuideramstel heeft de groei van minima voor de helft te maken met inkomensachteruitgang van inwoners van het stadsdeel en voor de andere helft met verhuizing van minima uit andere delen van de stad naar Zuideramstel.

Verhuisstromen van minima

In 2007 verhuisden 2.595 minima naar Amsterdam, dat is iets meer dan in 2006 (2.377). Iets minder dan de helft (45%) van hen woonde voor de verhuizing in het buitenland. Een op de drie immigranten komt uit de traditionele immigratielanden: Suriname (10%), Marokko (8%), Antillen (7%) en Turkije (4%). De overige immigranten komen van over heel de wereld. Minima die vanuit een andere Nederlandse gemeente naar Amsterdam zijn verhuisd, komen het vaakst uit de regio of een van de andere grote steden.

In 2007 zijn 4.079 Amsterdamse minima verhuisd naar een woning buiten de stad. Bijna de helft van hen is vertrokken naar het buitenland (45%). De andere 55% heeft zich gevestigd in een andere woonplaats in Nederland. Minima die naar een andere gemeente in Nederland verhuizen, blijven in veel gevallen in de regio wonen. Zaanstad is het populairst (13% van de minima die zich elders in Nederland vestigen), gevolgd door Almere (12%), Haarlemmermeer (7%), Amstelveen (5%), Purmerend (5%) en Diemen (3%). Daarna volgen de steden: Den Haag, Haarlem, Utrecht en Rotterdam (in totaal 11% van de vertrekkende minima).

In 2007 zijn 4.831 Amsterdamse minima naar een ander stadsdeel in de hoofdstad verhuisd. Dat is iets meer dan in 2006 (4.527). Hierboven kwam de verhuizing van de DWI-vestiging al aan de orde met de verplaatsing van 400 minima uit Centrum naar Oud-Zuid.

Stadsdelen van waaruit per saldo meer minima uit verhuizen dan zich er vestigen in 2007 zijn Bos en Lommer, Geuzenveld en de Baarsjes. De minima die vertrekken uit Bos en Lommer verspreiden zich over de hele stad, maar relatief iets vaker (een op de drie) naar Osdorp, Slotervaart en Zeeburg. Minima uit Geuzenveld-Slotermeer hebben een duidelijker voorkeur: bijna 40% verhuist naar Osdorp of Slotervaart, daarnaast vertrekt nog ongeveer een kwart naar Zeeburg of Zuidoost. Ook minima uit de Baarsjes verspreiden zich over de hele stad, maar vertrekken relatief iets vaker naar Amsterdam-Noord, Slotervaart of Bos en Lommer.

Stadsdeel Zeeburg kent de grootste instroom van minima als gevolg van verhuizingen, zij komen uit de hele stad, maar relatief vaker uit Amsterdam-Noord (18%) en Oost-Watergraafsmeer (12%).

Langdurige minima en de kans op inkomensverbetering

De kans op een inkomensverhoging waarmee een huishouden niet meer tot de minima gerekend wordt, hangt sterk samen met de tijdsduur dat men op het minimum leeft. Van de minima die in 2006 korter dan 3 jaar op het minimum leven is 15% in 2007 uitgestroomd als gevolg van inkomensverbetering. Van degenen die langer dan 3 jaar op het minimum leven is dit aandeel slechts 5%. De langdurige minima verhuizen ook minder snel uit Amsterdam dan de kortdurige minima (2% om 4%).

Tabel 1.8.5 Minima in 2006 naar hun situatie in 2007 voor kort- en langdurige minima (procenten)

	korter dan 3 jaar op het minimum	langer dan 3 jaar op het minimum
beide jaren minima en wonend in Amsterdam	80	91
uit Amsterdam verhuisde minima	4	2
overleden minima	0	1
verhoging inkomen	15	5
totaal	100	100

bron: DIA, bewerking O+S

Niet alleen de duur waarop men van een minimuminkomen leeft, is van invloed. Ook het soort inkomen waarvan minima leven, de gezinssamenstelling en iemands leeftijd zijn van grote invloed op de uitstroomkans.

Ten eerste hangt uitstroomkans sterk samen met het soort inkomen waarvan een huishouden leeft. Minima die van de AOW leven hebben over het algemeen de kleinste kans op inkomensverbetering (3%). Voor minima die van de bijstand leven is de kans niet veel hoger: 4%. Wel is er een groot verschil tussen langjarige en kortjarige minima met bijstand. Van de minima die korter dan 3 jaar van bijstand leven stroomt nog 10% uit, boven de 3 jaar wordt de kans met 2% klein. Minima die niet van bijstand of AOW leven hebben de grootste kans op inkomensverbetering (15%).

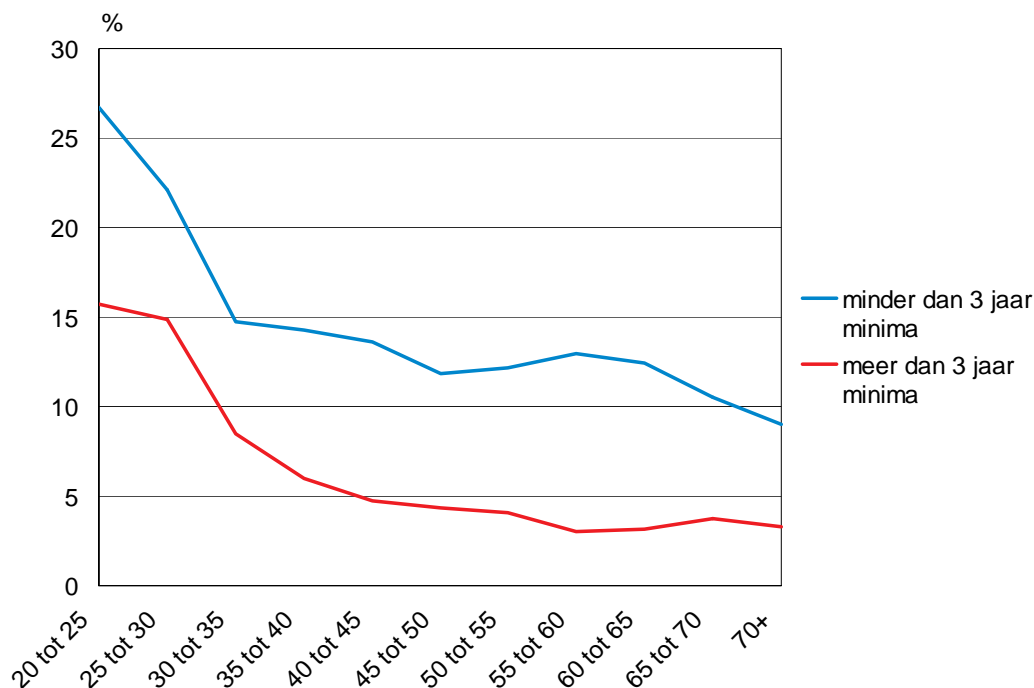
Tabel 1.8.6 Aandeel van de minima in 2006 dat als gevolg van inkomensverbetering in 2007 uitstroomt, per inkomensbron (procenten)

	korter dan 3 jaar op het minimum	langer dan 3 jaar op het minimum	totaal
bijstand	10	2	4
AOW	2	3	3
anders	17	12	15
totaal	15	5	8

bron: DIA, bewerking O+S

Een andere factor die van invloed is op het uitstroompercentage, is leeftijd: hoe ouder, hoe kleiner de kans om uit te stromen (fig 1.8.3). Kortdurige minima tussen de 20 en 25 jaar hebben nog een kans van 27% om uit te stromen. Die kans daalt vervolgens snel: van de minima van 35 jaar en ouder stroomt minder dan 15% uit. Mensen tussen de 20-25 jaar die al langer op het minimum leven hebben op die leeftijd nog een kans van 15% om uit te stromen. Ook deze kans daalt snel met het ouder worden: voor langjarige minima van 45 jaar en ouder komt het uitstroompercentage niet meer boven de 5% uit.

Figuur 1.8.3 Aandeel van de minima in 2006 dat als gevolg van inkomensverbetering in 2007 uitstroomt, naar leeftijd (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

Een ander achtergrondkenmerk van de minima dat samenhangt met het uitstroompercentage, is het type huishouden. Minima zonder kinderen hebben over het algemeen een grotere kans op uitstroom vanwege inkomensverbetering dan minima met kinderen. Tegelijkertijd hebben huishouden met twee (of meer) volwassenen doorgaans een grotere kans op inkomensverbetering dan huishoudens met één volwassene. Mogelijk speelt bij de meerpersoonshuishoudens een rol dat beide partners een baan kunnen vinden die leidt tot inkomensverbetering.

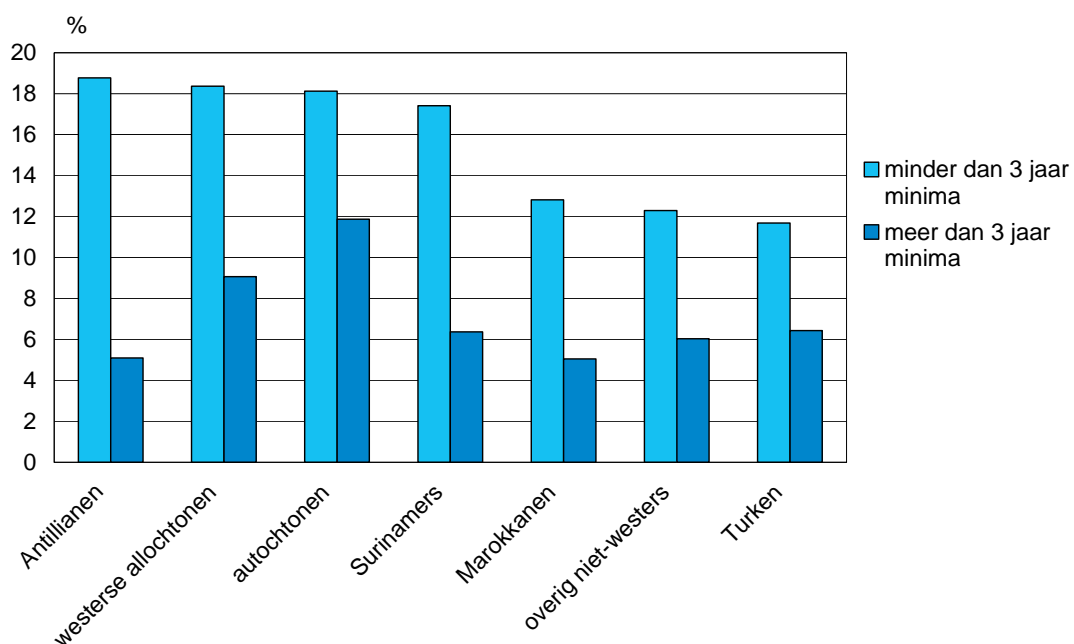
Tabel 1.8.7 Aandeel van de minima in 2006 dat als gevolg van inkomensverbetering in 2007 uitstroomt, per huishoudtype (procenten)

	korter dan 3 jaar op het minimum	langer dan 3 jaar op het minimum
alleenwonend	15	4
eenoudergezin	12	5
meerpersoons zonder kinderen	23	9
meerpersoons met kinderen	15	7
totaal	15	5

bron: DIA, bewerking O+S

De verschillen tussen etnische groepen wat betreft hun uitstroomkansen zijn iets veranderd ten opzichte van vorig jaar. Vorig jaar was er een tweedeling: kortdurige minima van Surinaamse, Antilliaanse, autochtone en westers allochtone herkomst hadden een uitstroomkans van 18%. Aan de andere kant bedroeg de uitstroomkans van Turkse en Marokkaanse en overig niet-westerse minima 12%. In 2007 is er geen tweedeling meer en hebben Surinaamse en Antilliaanse minima de hoogste uitstroomkans van 18%, de uitstroomkans van westerse allochtonen en autochtonen is gedaald naar 16% en de uitstroomkans van de overige minima (Turks, Marokkaans en overig niet-westers) is licht gestegen naar 14% resp. 13%.

Figuur 1.8.4 Aandeel van de minima in 2006 dat als gevolg van inkomensverbetering in 2007 uitstroomt, per herkomstgroep (procenten)

bron: DIA, bewerking O+S

Ten slotte is ook nog gekeken naar verschillen in uitstroomkansen tussen mannelijke en vrouwelijke minima. Deze verschillen zijn echter gering, zowel voor langdurende als kortdurende minima. Dat het aandeel vrouwen onder de minima hoger is dan het aandeel mannen, heeft dus vooral te maken met een hogere instroomkans van vrouwen.

1.9 Minima (2006-2007) naar bron van inkomen

In tabel 1.8.8 is van alle mensen die in 2006 en 2007 minima waren de bron van inkomen in beide jaren weergegeven. Zo is te zien dat de meeste minima na een jaar dezelfde bron van inkomen hebben, terwijl een minderheid uitstroomt van de bijstand naar een ander soort inkomen of andersom.

Tabel 1.8.8 Minima ¹⁾ naar soort inkomen in 2006 en 2007 (procenten)

	bijstand 2007	AOW 2007	ander inkomen 2007	totaal
bijstand 2006	87	1	12	100
AOW 2006		100		100
ander inkomen 2006	8	1	92	100

¹⁾ Personen die beide jaren tot de minima behoren

bron: DIA, bewerking O+S

Van de minima die in 2006 een inkomen uit de bijstand hadden, heeft de meerderheid (87%) dat in 2007 nog steeds. Een procent is uit de bijstand gestroomd omdat hij of zij 65 jaar is geworden. Deze personen hebben in 2007 AOW als voornaamste bron van inkomen. Meer dan een op de tien minima (12%) heeft in 2007 geen bijstand meer, maar is nog wel steeds minima. Het gaat om 7.200 personen. Omgekeerd heeft 8% (2.800 personen) van de minima die in 2006 een ander soort inkomen hadden in 2007 bijstand. Per saldo vertrekken minima uit de bijstand die wel minima blijven maar een jaar later een ander soort inkomen hebben. Ten opzichte van 2006 kan bovendien geconcludeerd worden dat de overgang van bijstand naar een ander soort inkomen stijgt (van 9% naar 12%), terwijl de overgang van een ander inkomen naar bijstand daalt (van 10% naar 8%).

2 Instrumenten voor financiële ondersteuning

Voor Amsterdammers met een laag inkomen bestaan er diverse voorzieningen om hun financiële lasten te verlichten of hun inkomen te verhogen. In dit hoofdstuk wordt steeds een korte beschrijving gegeven per regeling. Daarna wordt er gekeken wie er wel en wie juist geen gebruik maken van de voorziening.

Vanwege gebrek aan (betrouwbare) gegevens zijn de Woonkostenbijdrage en de Huurtoeslag niet opgenomen in deze monitor.

2.1 Bijzondere bijstand

Doel	Burgers met een laag inkomen tegemoet komen als zij door bijzondere omstandigheden noodzakelijke extra kosten moeten maken.
Doelgroep	Alle burgers met een laag inkomen en hoge noodzakelijke kosten.
Methode	Na aanvraag voor een of meerdere (soorten) kosten bij de Marktplaats neemt de Dienst Werk en Inkomen binnen acht weken een beslissing. De aanvraag dient bij bedragen boven de € 100 vóór de uitgave te worden gedaan.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, GGD (voor medische advisering).

Aantal minimahuishoudens dat bijzondere bijstand ontvangt neemt weer toe

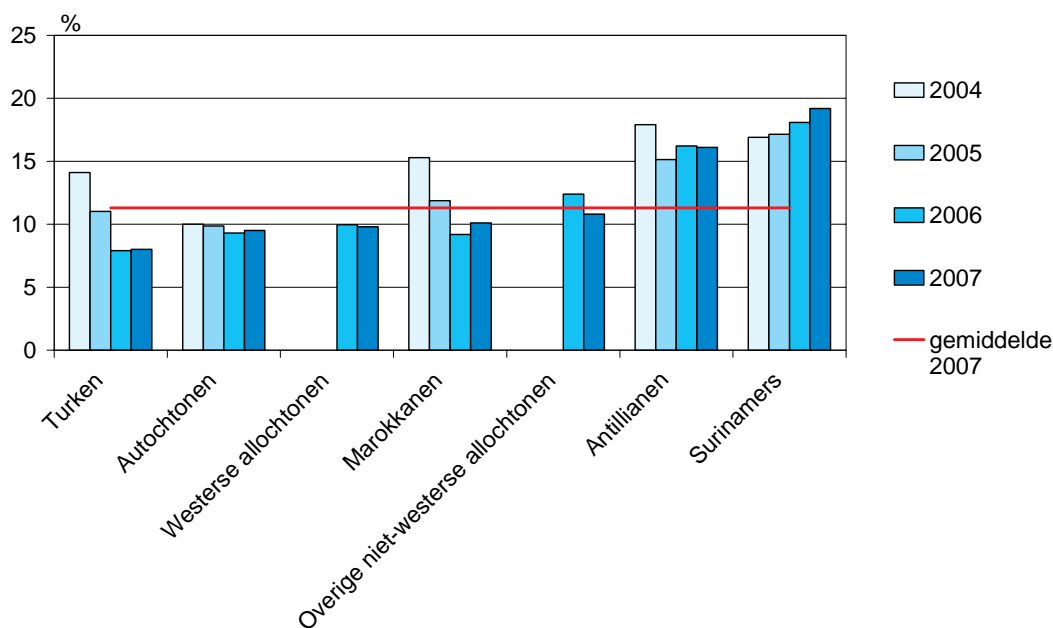
Het aantal minimahuishoudens dat bijzondere bijstand ontvangt, is de laatste jaren afgenomen. Dit is in lijn met het beleid, dat erop gericht is zo veel mogelijk te verschuiven naar generieke regelingen zoals de Knipkaart en, binnen de bijzondere bijstand zelf, de regeling voor chronisch zieken. In 2002 ontvingen 12.275 huishoudens bijzondere bijstand en deze daling eindigde voorlopig in 2006 met 8.388 huishoudens die bijzondere bijstand ontvingen. In 2007 is het aantal minima met een bijzondere bijstandsuitkering gestegen naar 8.538 huishoudens. Het aandeel minimahuishoudens dat bijzondere bijstand ontvangt is 11% en daarmee gelijk gebleven aan het niveau van vorig jaar.

Tabel 2.1.1 Uitkeringen bijzondere bijstand, 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
minimahuishoudens (abs.)	11.133	10.930	9.656	8.388	8.539
aandeel minimahuishoudens (%)	15	14	12	11	11
totaal bedrag (€)	11.259.000	8.641.000	8.356.000	9.600.000	10.794.199

De volgende figuur laat zien dat het gebruik van de regeling onder Surinaamse en Marokkaanse minimahuishoudens licht gestegen is. Een daling is te zien bij de overige niet-westerse allochtonen en het aandeel van de overige groepen is vergeleken met 2006 constant gebleven.

Figuur 2.1.1 Aandeel minimahuishoudens dat bijzondere bijstand ontvangt per etnische groep

bron: DIA, bewerking O+S

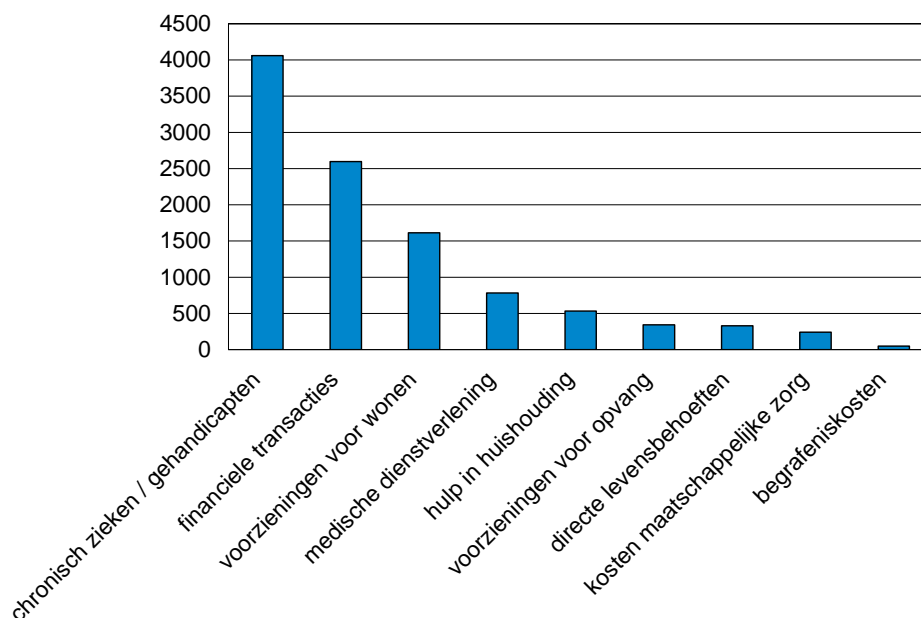
Bijzondere bijstand meest gebruikt voor kosten rond ziekte en handicap

De bijzondere bijstand wordt voor verschillende bestedingsdoelen uitgekeerd, zoals bijvoorbeeld directe levensbehoeften of medische dienstverlening. De belangrijkste bestedingsdoelen staan weergegeven in figuur 2.1.2. Van de 8.539 huishoudens die minimaal één uitkering hebben ontvangen, heeft 83% bijstand ontvangen voor een van deze doelen, 13% voor twee bestedingsdoelen en 4% voor drie of meer doelen.

In totaal ontvingen 4.060 huishoudens een uitkering via de regeling chronisch zieken en gehandicapten. In 2006 waren dit 3.443 huishoudens. Daarmee is het aantal uitkeringen voor deze regeling met 18% gestegen. Dit heeft mogelijk te maken met een hoge respons onder rolstoelgebruikers die in 2007 zijn geattendeerd op een tegemoetkoming van € 75 uit deze regeling.

De minste uitkeringen (48 huishoudens) werden uitgekeerd voor begrafeniskosten. Het aantal huishoudens dat bijzondere bijstand kreeg voor financiële transacties is flink gestegen. In 2006 ging het nog om 1.865 huishoudens, in 2007 waren dit er 2.598. De bijzondere bijstand voor financiële transacties is een bijdrage voor bijvoorbeeld bewindvoering en inkomensbeheer.

Figuur 2.1.2 Aantal huishoudens dat bijzondere bijstand heeft ontvangen naar soort bijzondere bijstand, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

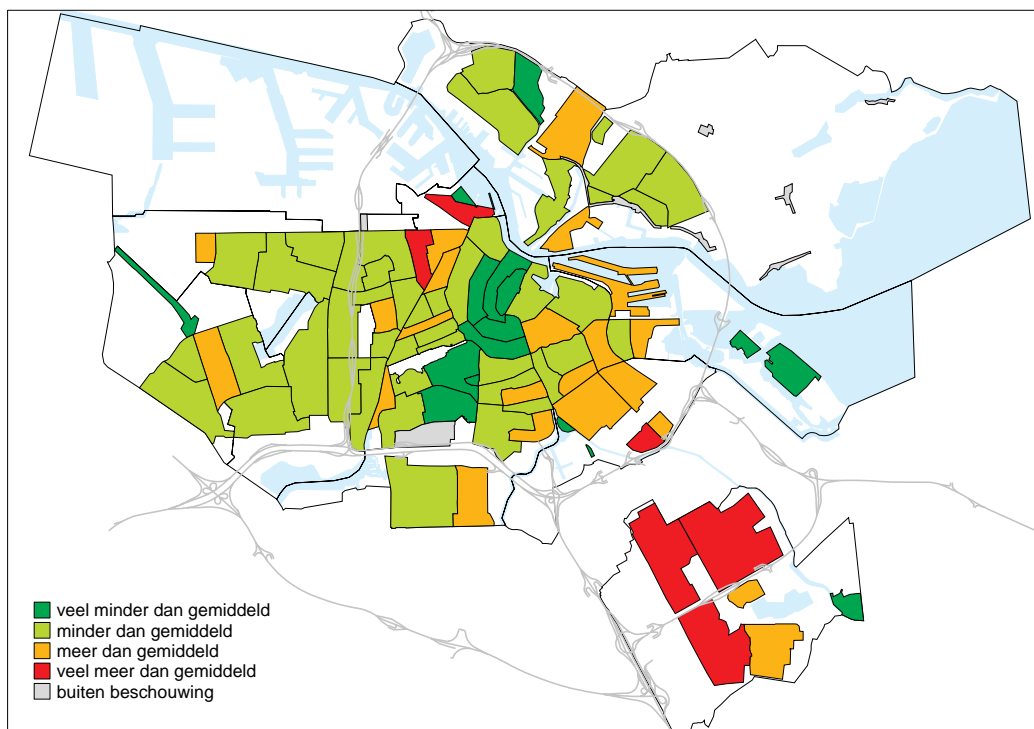
Acht van de tien cliënten zit langdurig op minimuminkomen

De groep huishoudens die bijzondere bijstand ontvangt, is als volgt samengesteld:

- Het aandeel alleenstaanden onder de gebruikers van de bijzondere bijstand blijft stijgen. In 2005 was het aandeel van deze groep 52%, in 2006 steeg dit naar 56% en in 2007 naar 58%. Twee op de tien (21%) betreft een eenoudergezin.
- Ruim tweederde van de gebruikers van de bijzondere bijstand is allochtoon (68%). Van alle minimahuishoudens is 60% allochtoon. Een kwart van de gebruikers (25%) is Surinaams.
- Het aandeel langdurige minimahuishoudens onder de bijzondere bijstandgebruikers is 84%, een duidelijke stijging ten opzichte van 2006 (80%). In 2005 lag dit percentage op 82%.
- Onder de huishoudens die bijzondere bijstand ontvangen is het aandeel 65-plussers de laatste jaren gestegen. In 2005 was dit aandeel namelijk 19%, in 2006 25% en in 2007 is dit 30%.
- Het aandeel bijstandshuishoudens onder de gebruikers van de bijzondere bijstand is de laatste jaren aan het dalen. In 2005 was dit aandeel namelijk nog 61%, in 2006 was dit 57% en in 2007 is dit verder gedaald naar 51%. Nu komt dus bijna de helft van de betalingen bijzondere bijstand toe aan huishoudens die voor hun levensonderhoud niet direct van bijstand afhankelijk zijn. Zij weten de weg naar de bijzondere bijstand dus steeds beter te vinden.

Gemiddeld maakt 11% van de minimahuishoudens gebruik van de bijzondere bijstand. Vooral in Zuidoost, de Houthavens en de Centrale Markt wordt vaker dan gemiddeld gebruik gemaakt van de voorziening. Met name in delen van Oud-Zuid en Centrum ligt het aandeel gebruikers lager dan gemiddeld.

Figuur 2.1.3 Aandeel gebruikers bijzondere bijstand onder minimahuishoudens t.o.v. stedelijk gemiddelde (11%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.2 Plusvoorziening 65+

Doel	Ouderen die lange tijd van het sociaal minimum moeten rondkomen extra ondersteunen.
Doelgroep	Zelfstandig wonende ouderen die drie jaar of langer moeten rondkomen van een inkomen tot 110% van het bijstandsniveau.
Methode	Rechthebbenden worden zoveel mogelijk aangeschreven door de Dienst Werk en Inkomen. Wie niet is aangeschreven, kan zelf een verzoek indienen.
Partners	Dienst Werk en Inkomen.

Aantal uitkeringen Plusvoorziening 65+ flink gestegen

Ouderen die langdurig van een minimuminkomen leven kunnen sinds 2004 jaarlijks een extra uitkering ontvangen via de Plusvoorziening 65+. In 2007 hebben 10.108 huishoudens een uitkering ontvangen. Hiermee is het aantal huishoudens dat gebruik maakt van de Plusvoorziening 65+ gestegen ten opzichte van 2006. Het betreft 57% van de ouderen die langdurig van een minimuminkomen leven. Gezinnen ontvangen in 2007 € 478, alleenstaande ouders € 430 en alleenstaanden € 336. In 2007 is er in totaal een bedrag van € 3.709.129 uitgekeerd. Dit is gemiddeld € 367 per uitkering. Het totaal uitgekeerde bedrag is in de periode 2004-2007 verdrievoudigd. Dit heeft deels te maken met een verhoging van het bedrag per verstrekking.

Tabel 2.2.1 Aantal uitkeringen en totaal uitgekeerd bedrag Plusvoorziening 65+, 2004-2007

	aantal huishoudens dat uitkering heeft ontvangen	totaal uitgekeerd bedrag
2004	6.986	€ 1.237.000
2005	6.783	€ 1.215.000
2006	9.167	€ 3.480.704
2007	10.108	€ 3.710.595

bron: DWI

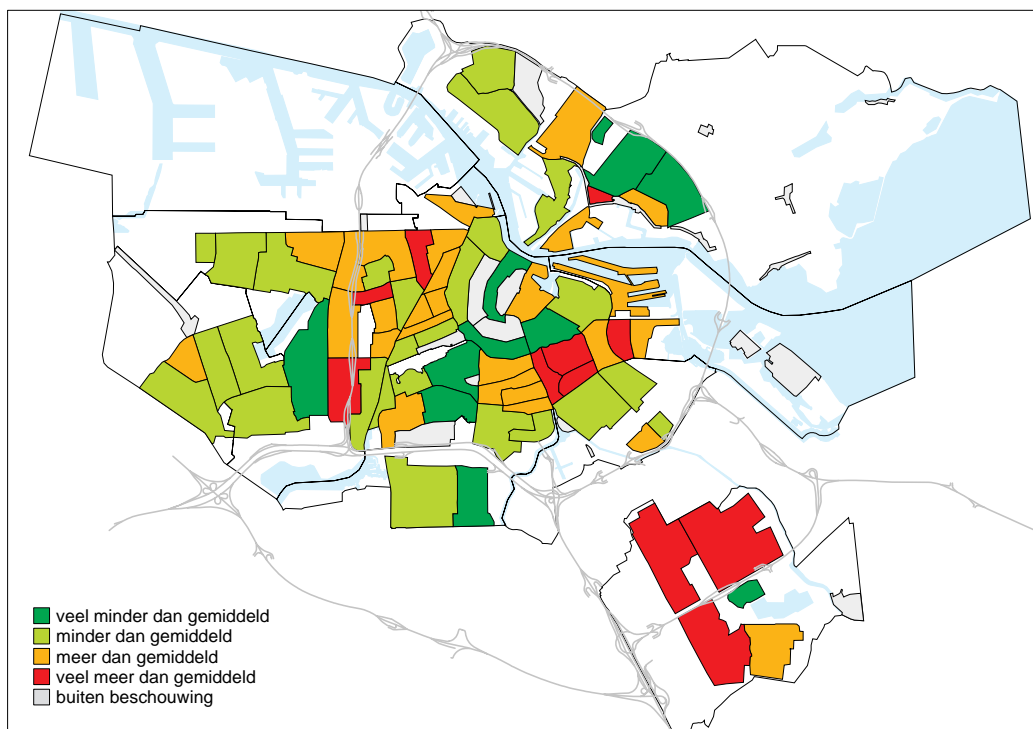
Zeven van de tien ontvangers Plusvoorziening 65+ zijn alleenstaand

Zeven op de tien ontvangers van de Plusvoorziening 65+ (70%) zijn alleenstaand en twee van de tien (21%) zijn een stel zonder thuiswonende kinderen. De overige 9% betreft huishoudens met thuiswonende kinderen. Hiermee is de verdeling van deze voorziening onder de huishoudens ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van vorig jaar.

De helft van de ontvangers van een Plusvoorziening 65+ uitkering (49%) is Nederlands. De daarop grootste groep gebruikers zijn van Surinaamse herkomst (17%). In totaal is ongeveer 52% van de minimaouders Nederlands. Daarmee zijn de allochtone minima ouderen licht oververtegenwoordigd.

Het gebruik van de Plusvoorziening 65+ ligt in bijna alle buurten in de stad rond het gemiddelde. Er zijn enkele gebieden in en rond het centrum waar veel minder dan gemiddeld gebruik wordt gemaakt van de voorziening. Deze gebieden zijn onder andere De Burgwallen Nieuwe Zijde, de Weteringschans, de Weesperbuurt/Plantage en het Museumkwartier. Ook in sommige gebieden aan de rand van de stad is het gebruik veel minder, zoals in Nieuwendam-Noord, Buikslotermeer. In delen van Zuidoost en Oost-Watergraafsmeer is het aandeel gebruikers veel meer dan gemiddeld.

Figuur 2.2.1 Aandeel gebruikers Plusvoorziening 65+ onder oudere minima t.o.v. stedelijk gemiddelde (57%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 oudere minima zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.3 Langdurigheidstoeslag

Doel	Huishoudens die lange tijd van het sociaal minimum moeten rondkomen extra ondersteunen.
Doelgroep	Huishoudens (waarvan het oudste lid tussen de 23 en 65 jaar is) die minimaal vijf jaar leven van een inkomen tot het bijstandsniveau en die geen of weinig inkomen uit werk hebben.
Methode	Rechthebbenden worden zoveel mogelijk aangeschreven door de Dienst Werk en Inkomen. Wie niet is aangeschreven kan zelf een verzoek indienen.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, UWV.

Meer minimahuishoudens ontvangen Langdurigheidstoeslag

De Langdurigheidstoeslag is een jaarlijkse uitkering voor huishoudens die vijf jaar of langer van het minimum leven. De aanvrager van de Langdurigheidstoeslag moet tussen de 23 en 65 jaar zijn en mag niet te veel inkomsten uit werk hebben of uit een WW-uitkering. Wel moet de aanvrager zich hebben ingespannen om werk te vinden. De toekenningscriteria zijn in 2007 iets versoepeld. De uitkeringen lopen in 2007 uiteen van € 336 voor alleenstaanden tot € 478 voor huishoudens met twee volwassenen.

In 2007 ontvingen 15.255 huishoudens Langdurigheidstoeslag. Dat is meer dan het jaar daarvoor. De uitgaven voor de Langdurigheidstoeslag zijn in 2007 dan ook gestegen ten opzichte van 2006. Het bereik onder de langdurige minima jonger dan 65 jaar (dat wil zeggen 3 jaar of langer op het minimum⁵) is 33%.

Tabel 2.3.1 Langdurigheidstoeslag, 2003-2007

	huishoudens die uitkering hebben ontvangen	totaal uitgekeerd bedrag (€)
2003	13.553	5.027.000
2004	14.097	5.070.000
2005	15.051	5.638.000
2006	14.978	5.509.688
2007	15.255	5.661.650

bron: DWI bewerking O+S

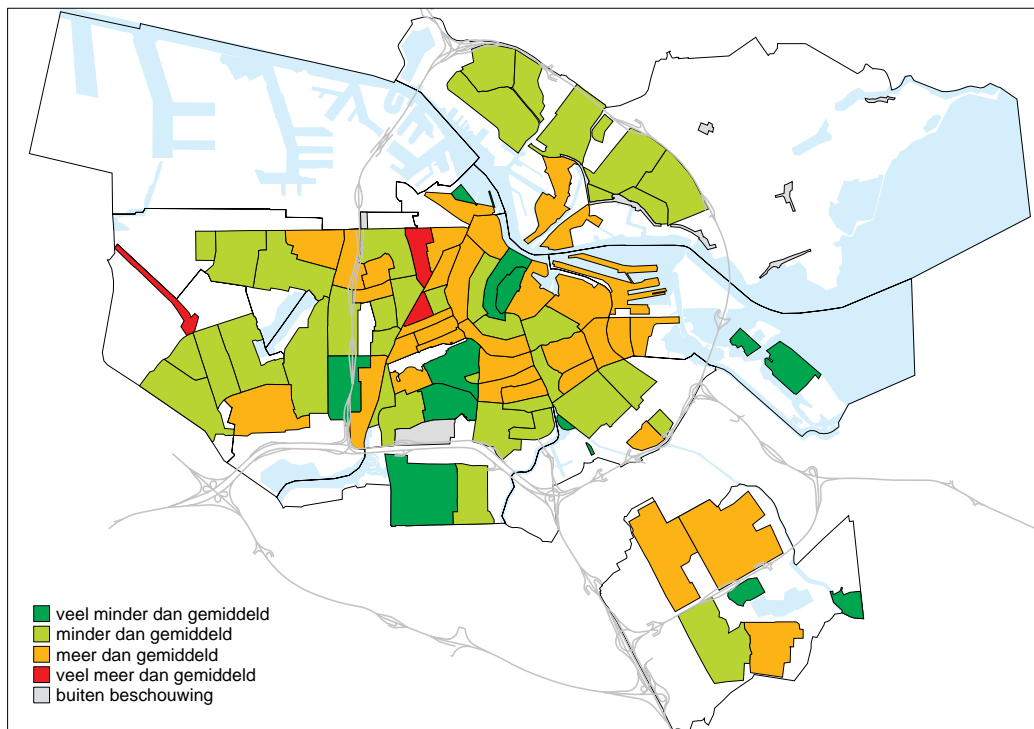
- Van de toeslagen gaat 39% naar autochtonen, dat is 2% minder vergeleken met 2006. Daarnaast gaat 15% naar Surinamers en 11% naar Marokkanen.
- Iets meer dan een kwart (26%) van de Langdurigheidstoeslagen wordt toegekend aan eenoudergezinnen, 58% aan alleenstaanden, en 16% aan huishoudens met meerdere personen, met of zonder kinderen. Het aandeel van deze laatste groep is 2% lager vergeleken met het voorgaande jaar.

Bijna een op de vijf minimahuishoudens (19%) maakt gebruik van de Langdurigheidstoeslag. In bijna alle buurten schommelt het aandeel gebruikers rond dit gemiddelde. Alleen in Lutkemeer/Ookmeer en de Centrale Markt wordt er – net als vorig jaar – veel meer dan gemiddeld gebruik gemaakt van de regeling. Ten opzichte van vorig jaar is het gebruik in de Kinkerbuurt opvallend toegenomen: in 2006 lag het gebruik nog iets boven het gemiddelde, in 2007 is dit ver boven het gemiddelde. In enkele buurten in het Centrum (Burgwallen-Oude- en -Nieuwe Zijde), Buitenveldert-West, Westlandgracht, Driemond en

⁵ Om technische redenen is voor het bepalen van het bereik het DIA-criterium voor langdurigheid van 3 jaar gehanteerd en niet de voor de LDT vereiste 5 jaar. Het bereik onder de werkelijk rechthebbenden is daarom waarschijnlijk hoger; zie ook paragraaf 2.5.

het IJ-eiland wordt er veel minder dan gemiddeld gebruik gemaakt van de Langdurigheidstoeslag.

Figuur 2.3.1 Gebruik Langdurigheidstoeslag onder minimahuishoudens t.o.v. stedelijk gemiddelde (19%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.4 Knipkaart bijzondere bijstand

Doel	Bijdrage leveren aan de aanschaf of vervanging van onmisbare gebruiksgoederen.
Doelgroep	Personen tussen 23 en 65 jaar die minimaal drie jaar leven van een inkomen tot 110% van het minimuminkomen en niet in aanmerking komen voor Langdurigheidstoeslag.
Methode	Rechthebbenden worden zoveel mogelijk aangeschreven door de Dienst Werk en Inkomen. Wie niet is aangeschreven kan zelf een verzoek indienen.
Partners	Dienst Werk en Inkomen.

Knipkaart voor langdurige minima

Langdurige minima die niet in aanmerking komen voor de Langdurigheidstoeslag of de plusvoorziening 65+, omdat ze bijvoorbeeld inkomsten uit werk hebben gehad of te kort op het minimumniveau leven, kunnen sinds 2005 gebruik maken van een Knipkaart. De Knipkaart levert een bijdrage bij de aanschaf van onmisbare gebruiksgoederen en vervangt de leenbijstand voor duurzame gebruiksgoederen. Huishoudens die bijvoorbeeld een wasmachine of een ijskast nodig hebben, kunnen (een deel van) het bedrag declareren via de Knipkaart. Een toegekend bedrag dat (nog) niet wordt gebruikt, blijft na

toekenning maximaal 24 maanden gereserveerd. Per jaar wordt, afhankelijk van de huishoudsamenstelling, € 336 tot € 478 voor dit doel toegekend.

De Knipkaart is in 2005 ingevoerd. Eind 2007 hebben 11.405 huishoudens een Knipkaart 2007 toegekend gekregen. Over 2005 waren dit er 9.636 en voor 2006 ging het om 11.723 huishoudens. Gerelateerd aan de langdurige minima is het bereik 34%, tegen 37% in 2006. Een deel van de gebruikers uit 2006 voldoet inmiddels aan de vereisten voor de Langdurigheidstoeslag, waardoor het aantal toekenningen is gestegen.

In de eerste drie kwartalen van 2007 is er voor een bedrag van ongeveer € 824.000 per kwartaal gedeclareerd op de Knipkaart. In het vierde kwartaal van 2007 is er voor bijna € 1,5 miljoen gedeclareerd. Deze stijging ten opzichte van de vorige kwartalen vloeit voort uit het feit dat alle Knipkaarten die in 2005 zijn afgegeven in het eerste kwartaal van 2008 zouden vervallen. Alle huishoudens met een Knipkaart die de geldigheid in het eerste kwartaal van 2008 zouden verliezen zijn aangeschreven om hen te attenderen op het verloop van de Knipkaart.

Tot eind 2007 hebben ruim 6.500 mensen hun Knipkaart 2005 geheel of gedeeltelijk uitbetaald gekregen. Over 2006 waren dit er ruim 6.000. Van de toekenningen 2007 hebben per 31 december ruim 3.500 huishoudens een of meer declaraties gehonoreerd gekregen. In 2007 is er in totaal een bedrag van bijna € 4 miljoen besteed (€ 3.950.025) aan de Knipkaart. Dit is een stijging van de uitgaven met ruim € 2 miljoen vergeleken met 2006.

Knipkaart en Langdurigheidstoeslag bereiken samen tweederde van de doelgroep

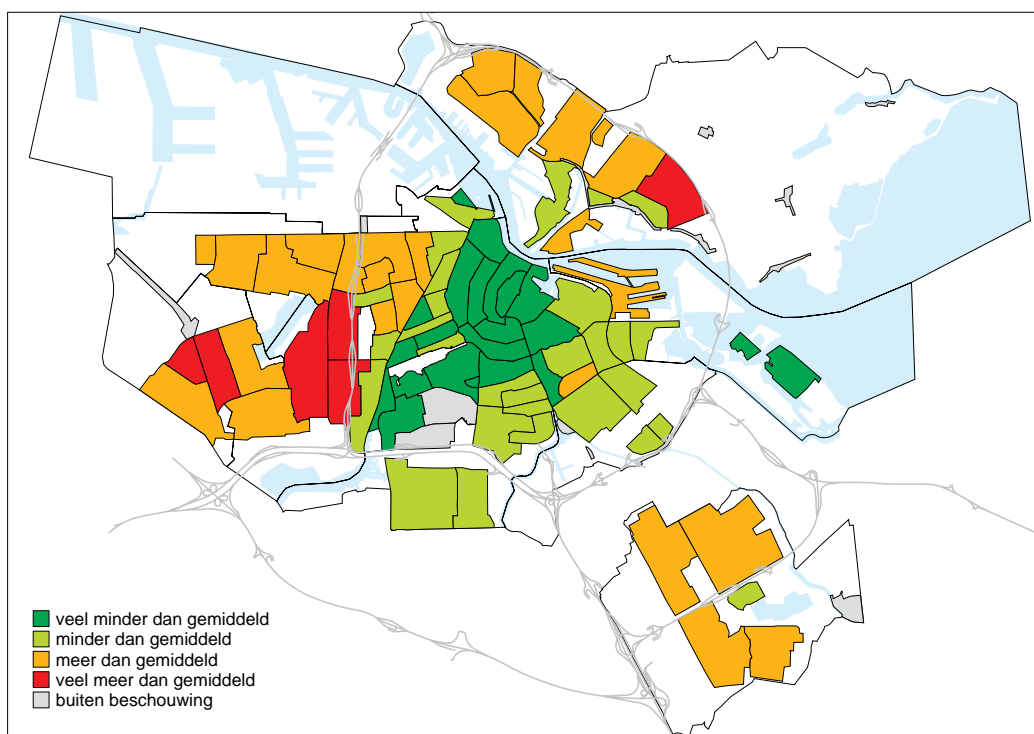
Het totale bereik van de voorzieningen voor langdurige minima onder de 65 (LDT dan wel Knipkaart) is 67% en is daarmee vrijwel gelijk aan vorig jaar (66%). Tweederde van de doelgroep maakt daarmee gebruik van een van beide voorzieningen.

Achtergrondkenmerken

- Bijna acht van de tien personen (79%) die gebruik maken van de Knipkaart zijn allochtoon.
- Eenoudergezinnen vormen met 37% de grootste afnemer van de Knipkaarten. Verder gaat 30% van de Knipkaarten naar stellen met kinderen, in 2006 was dit nog 19%. Vorig jaar waren alleenstaanden de grootste groep afnemers (43%), dit jaar is dat 28%. Ten slotte gaat 5% van de Knipkaarten in 2007 naar stellen zonder kinderen.
- Bijna zes op de tien (58%) Knipkaarten werden uitgereikt aan bijstandsgerechtigden. Vorig jaar lag dit percentage nog op 81%. De rest van de Knipkaarten (42%) werd uitgereikt aan mensen met een andere uitkering.

Vooral in het westen van de stad ligt het aandeel minimahuishoudens met een Knipkaart boven het stedelijk gemiddelde. In Overtoomse Veld en Nieuwendam-Noord is het gebruik van de Knipkaart het hoogst.

Figuur 2.4.1 Aandeel toekenningen Knipkaart onder langdurige minimahuishoudens tot 65 jaar t.o.v. stedelijk gemiddelde (34%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 langdurige minimahuishoudens tot 65 jaar zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.5 Kwijtscheldingsregeling Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam

Doel	Burgers met een inkomen tot 100% van het wettelijk sociaal minimum en zonder vermogen kwijtschelding verlenen voor enkele belastingen van gemeente en waterschap.
Doelgroep	Alle burgers met een inkomen op bijstandsniveau zonder vermogen.
Methode	Na aanvraag via een formulier neemt Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam in principe binnen twee maanden een beslissing. Bepaalde groepen kunnen in volgende jaren automatisch kwijtschelding krijgen.
Partners	Dienst Belastingen, Dienst Werk en Inkomen, Rijksbelastingdienst, Dienst Wonen.

Daling kosten kwijtscheldingen door wegvallen gebruikersdeel OZB

Amsterdammers met een minimuminkomen kunnen voor de 5 volgende belastingen kwijtschelding krijgen:

- Onroerendezaakbelasting voor gebruikers (OZB)⁶
- Roerenderuimtebelasting voor gebruikers (RRB)
- Afvalstoffenheffing (AFV)
- Wet Verontreinigingsheffing Oppervlaktewater (WVO)
- Ingezetenenomslag (INGO) waterschap.

De OZGB, RRGB en de AFW worden in een keer in rekening gebracht via de gecombineerde aanslag van de Dienst Belastingen. De WVOW en INGO worden in opdracht van het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht door Waternet geheven, die hiervoor haar eigen aanslagen stuurt. Na eenmaal een formulier voor kwijtschelding in te hebben gevuld, krijgen cliënten in volgende jaren automatisch weer kwijtschelding, wanneer uit gegevens van DWI blijkt dat hun inkomenssituatie ongewijzigd is.

Het aantal personen dat in 2007 kwijtschelding heeft gekregen voor minimaal een van de gemeentelijke heffingen is 59.964, ruim 4.000 meer dan in 2006 (55.752).

Tabel 2.5.1 Kwijtscheldingen op 31 december per jaar naar soort heffing, 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	verschil
kwijtschelding afvalstoffenheffing totaal	41.820	42.395	52.811	55.481	53.093	59.788	+6.695
waarvan (ook) automatisch					35.115	46.523	+11.408
kwijtschelding verontreinigingsheffing totaal	36.253	37.294	48.867	50.809	49.249	7.960	-/-41.289
waarvan (ook) automatisch					32.677	261	-/-32.416
kwijtschelding onroerendezaakbelasting totaal	42.486	42.025	57.966	59.585	4.530	2.437	-/-2.093
waarvan (ook) automatisch	31.464	28.728	31.249	34.932	245	111	-/-134
kwijtschelding ingezetenenomslag totaal	38.341	37.980	51.760	53.653	48.415	5.951	-/-42.464
waarvan (ook) automatisch	29.290	26.916	28.577	31.928	32.542	91	-/-32.451
totaal aantal cliënten	41.820	42.395	52.811	55.481	55.752	59.964	+4.212

bron: Dienst Belastingen gemeente Amsterdam

In 2007 is in totaal voor € 15 miljoen aan gemeentelijke en waterschapsheffingen kwijtgescholden. Dat is 33% minder dan vorig jaar. Deze daling is toe te schrijven aan de daling van het aantal kwijtscheldingen voor de verontreinigingsheffing en de ingezetenenomslag. De oorzaak hiervan is dat met ingang van 1 januari 2007 de heffing en inning van deze middelen niet meer door de gemeente Amsterdam wordt uitgevoerd, maar door Waternet.⁷

⁶ Deze belasting is per 1 januari 2006 afgeschaft.

⁷ Op het moment van schrijven waren aanvullende gegevens van Waternet met betrekking tot de verontreinigingsheffing en de ingezetenenomslag nog niet beschikbaar.

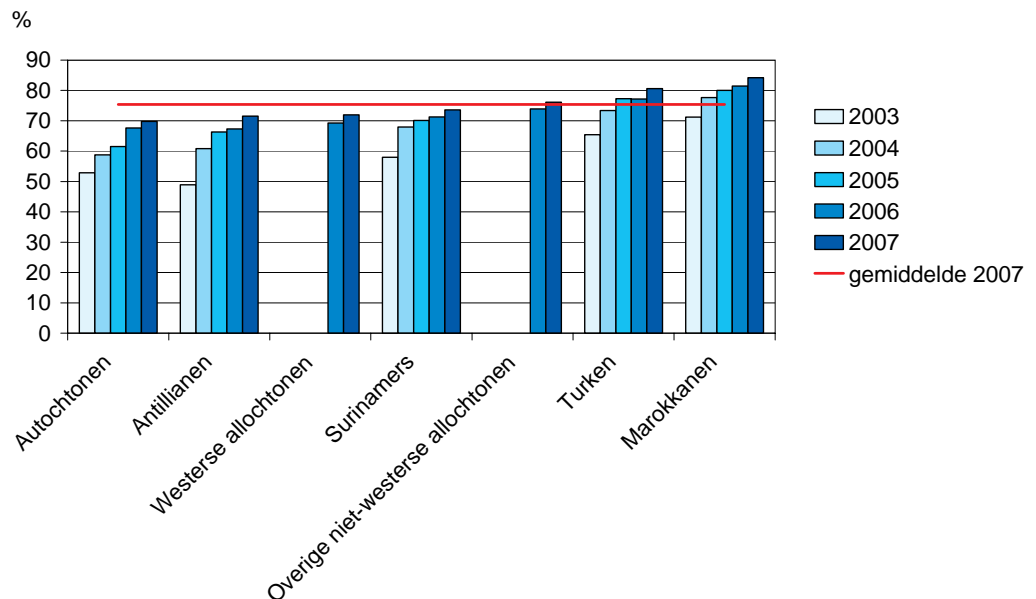
Tabel 2.5.2 Totaal bedrag kwijtscheldingen per heffing (€), 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
kwijtschelding afvalstoffenheffing	9.281.000	10.462.208	11.417.247	13.680.631	13.911.313	13.658.615
kwijtschelding verontreinigingsheffing	4.029.322	4.168.427	4.742.432	5.521.418	5.808.029	719.026
kwijtschelding onroerendezaakbelasting	3.341.578	3.453.246	4.793.639	4.952.017	497.062	213.842
kwijtschelding ingezetenenomslag	834.778	894.247	1.273.298	1.755.474	2.009.751	290.108
totaal bedrag	17.486.678	18.978.128	22.226.616	25.909.540	22.226.155	14.881.591

bron: Dienst Belastingen gemeente Amsterdam

Verdere toename van het gebruik van de kwijtscheldingsregeling

Van alle Amsterdamse minima maakt 74% gebruik van de kwijtscheldingsregeling, een stijging van twee procentpunt ten opzichte van 2006 (72%). In figuur 2.5.1 staat de deelname van de minima weergegeven per etnische groep. Het gebruik is onder de Marokkaanse minima met 84% het hoogst. Vorig jaar was het gebruik nog het laagst onder Antillianen, nu is dat bij de autochtonen het geval (70%). Het gebruik van de kwijtscheldingsregeling is in 2007 onder alle etnische groepen toegenomen.

Figuur 2.5.1 Aandeel minima dat kwijtschelding heeft ontvangen per herkomstgroep, 2003-2007

bron: DIA, bewerking O+S

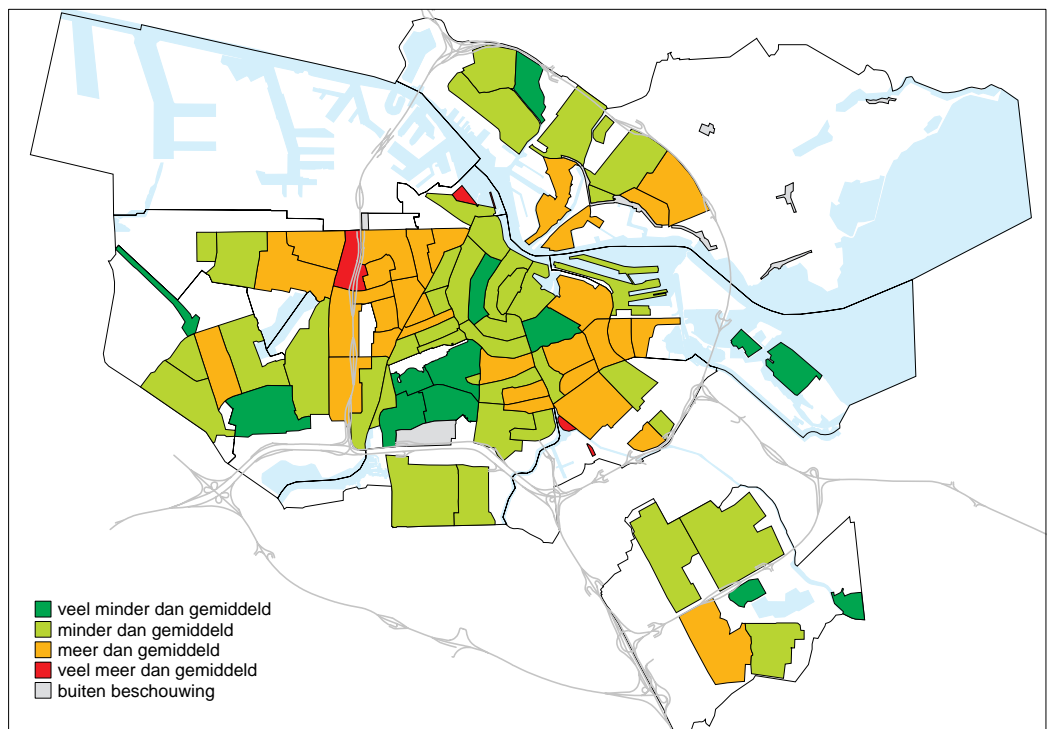
- Minima van 65 jaar en ouder zijn oververtegenwoordigd. Van de groep minima die gebruik maakt van de kwijtscheldingsregeling maken zij 22% uit, terwijl zij 13% van de minima uitmaken.
- Van de huishoudens die kwijtschelding ontvangen is 64% allochtoon. In totaal is 62% van alle minimahuishoudens allochtoon.
- De verdeling van de kwijtscheldingstoekenningen over de huishoudtypen lijkt sterk op die van alle minimahuishoudens in Amsterdam: 54% van de kwijtscheldingen gaat

naar alleenstaanden, 20% naar eenoudergezinnen, 12% naar stellen met kinderen en 14% naar stellen zonder kinderen.

- Het aandeel kwijtscheldingen dat wordt verleend aan langdurige minima is ten opzichte van 2006 gestabiliseerd: in 2007 was het percentage kwijtscheldingen - verleend aan langdurige minima – 82%. In totaal behoort 77% van de minima tot de langdurige minima.
- Het aandeel huishoudens met kwijtschelding dat van de bijstand leeft, is de laatste vier jaar gedaald van 56% in 2003 naar 47% in 2006. Ook in 2007 zette deze daling door: 44% van de personen met kwijtschelding leefde van de bijstand. Het aandeel met een inkomen uit de categorie 'anders' steeg van 31% in 2006 naar 34% in 2007. Daarnaast heeft 22% AOW. Dit is in lijn met de trend in het minimabestand als geheel.

Figuur 2.5.2 laat zien hoe het percentage van de minima dat gebruik maakt van de kwijtscheldingsregeling over de stad is verdeeld. In de Houthavens, waar veel studenten zijn gehuisvest, de Kolenkit en in De Omval is het gebruik van de kwijtscheldingsregeling veel groter dan gemiddeld.

Figuur 2.5.2 Aandeel gebruikers kwijtscheldingsregeling onder minimahuishoudens t.o.v. stedelijk gemiddelde (74%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

Steeds meer mensen maken gebruik van kwijtscheldingsregeling

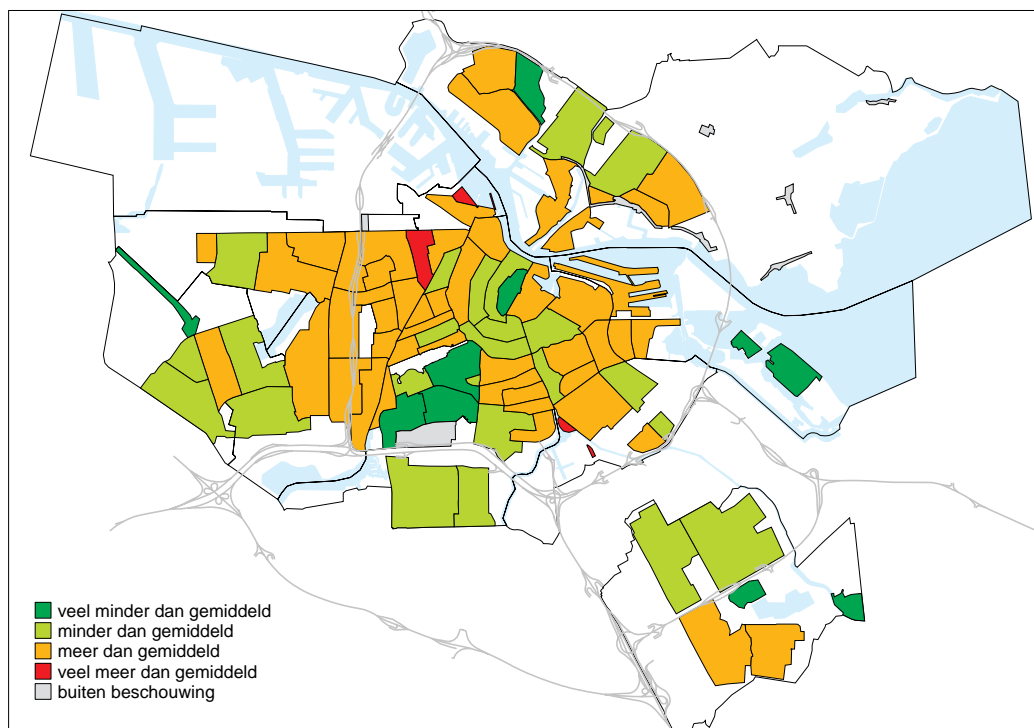
Het geschatte aandeel Amsterdammers dat recht heeft op de kwijtscheldingsregeling en hier ook daadwerkelijk gebruik van maakt, is toegenomen van 69% in 2002 tot 84% in 2007.

Van de mensen die geen gebruik maken van de kwijtscheldingsregeling, terwijl ze daar wel recht op hebben, zijn de volgende achtergrondkenmerken bekend:

- Van de niet-gebruikers van de regeling is 80% tussen de 18 en 65 jaar. Het aandeel van deze groep is daarmee ten opzichte van 2006 afgenomen, vorig jaar lag het aandeel namelijk nog op 91%. Verder is 20% van de niet-gebruikers boven de 65 jaar.
- Het aandeel alloctonen onder de niet-gebruikers van de regeling is vergeleken met vorig jaar gedaald. In 2006 was 66% van de niet-gebruikers allochtoon, in 2007 is dit 59%. Onder de niet-gebruikers zijn Surinaamse en Antilliaanse huishoudens met respectievelijk 17% en 4% licht oververtegenwoordigd vergeleken met alle minimahuishoudens in de stad.
- Van de alleenstaanden die recht hebben op de kwijtscheldingsregeling maakt 17% geen gebruik van deze mogelijkheid, van eenoudergezinnen is dat 14%.
- Bijna tweederde (64%) van de niet-gebruikers behoort tot de langdurige minima.
- Twee van de tien niet-gebruikers (20%) ontvangen AOW, 67% ontvangt Bijstand en 13% heeft een inkomen dat onder de categorie 'anders' valt.

Vooral in en rond stadsdeel Centrum, Oud-Zuid en Osdorp maken mensen relatief weinig gebruik van de regeling.

Figuur 2.5.3 Bereik kwijtscheldingsregeling onder doelgroepphuishoudens t.o.v. stedelijk gemiddelde (84%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens uit de doelgroep zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.6 Schuldhulpverlening

Doel	Vier doelen: problematische schulden saneren, huisuitzetting en energieafsluiting voorkomen, ervoor zorgen dat schuldenaren beter kunnen omgaan met hun inkomen (budgetbegeleiding en inkomstenbeheer) en preventie van het ontstaan van schulden.
Doelgroep	Amsterdammers met problematische schulden.
Methode	Mensen met schulden kunnen voor advies, schuldsanering, crisisinterventie en budgetbegeleiding terecht bij twaalf bureaus voor schuldhulpverlening. Vier doelgroepen (ondernemers, gedetineerden, verslaafden en daklozen) kunnen terecht bij andere, gespecialiseerde instanties. Indien noodzakelijk kan men rekenen op een eerste actie binnen 24 uur op werkdagen. Doelstelling is om elke aanvraag binnen 4 weken in behandeling te nemen en vervolgens binnen 6 maanden af te ronden.
Partners	Onder meer: instellingen voor maatschappelijk werk, sociaal raadslieden, verslavingszorg, HVO, Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam (GKA), de arrondissementsrechtbank en de Dienst Werk en Inkomen (DWI).

Daling schuldhulpverlening

De schuldhulpverlening in Amsterdam wordt uitgevoerd door veertien schuldhulpbureaus, de Gemeentelijke Kredietbank en een schuldhulpbureau speciaal voor (ex-)ondernemers. Schulden kunnen in eerste instantie worden gesaneerd via een saneringskrediet bij de Gemeentelijke Kredietbank (GKA). Indien een of meerdere schuldeisers niet akkoord gaan met het percentagevoorstel dan kan gebruik worden gemaakt van het wettelijke traject Wsnp. De rechtbank kan dan het percentagevoorstel dwingend opleggen aan de schuldeisers.

Het beroep op de Amsterdamse schuldhulpverlening is voor het eerst sinds jaren gedaald. In 2007 ging het om 9.722 aanvragen tegenover 10.224 in 2006, een daling van 5%. Deze daling wordt met name veroorzaakt doordat het aantal aanvragen voor voorrangszorg bij DWI is gedaald (1.867 in 2006 tegen 1.181 in 2007). Het aantal meldingen bij de reguliere schuldhulpbureaus is met 7% gestegen van 7.553 meldingen in 2006 naar 8.082 in 2007.

Tabel 2.6.1 Schuldhulpverlening, 2002-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
aanvragen	7.199	7.758	8.139	10.224	9.722

bron: KWIZ, 2007

Vroeg Eropaf!

In 2007 is het project *Vroeg Eropaf!* gestart. Dit is een samenwerkingsverband tussen de gemeente, acht instellingen voor maatschappelijke dienstverlening (waaronder de schuldhulpbureaus) en de woningbouwcorporaties in Amsterdam. Doel van *Vroeg Eropaf!* is om mensen tijdig te waarschuwen wanneer de huurachterstand te hoog is en de woningcorporatie op het punt staat om een deurwaarder in te schakelen. Op het moment dat de betreffende personen gewaarschuwd worden, gaan een maatschappelijk werker en schuldhulpverlener letterlijk 'op de klant af' voor een huisbezoek om zo de financiële problemen in kaart te brengen en de klant aan te sporen zich aan te melden voor schuldhulpverlening.

Aantal hoge schulden daalt

Niet alleen het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening is gedaald, ook de gemiddelde schuld van de cliënten is vergeleken met het voorgaande jaar afgenomen. In 2006 bedroeg de gemiddelde schuld € 19.478, in 2007 is dit € 18.027. Van de cliënten heeft ongeveer 35% een schuld van tussen de € 2.500 en € 10.000 en dat percentage is vrijwel gelijk gebleven vergeleken met het voorgaande jaar. Een lichte stijging van het aandeel schulden is te zien bij schulden onder de € 2.500. In 2006 was dit namelijk 13%, in 2007 is dit 15%. In totaal heeft daarmee ongeveer de helft van de cliënten (50%) een schuld van € 10.000 of lager. Daarnaast hebben drie van de tien (30%) cliënten een schuld tussen de € 10.000 en € 25.000 en dat is vrijwel gelijk aan het niveau van vorig jaar. Het aandeel cliënten met een schuld van meer dan € 25.000 is afgenomen van 22% in 2006 naar 20% in 2007. Het gemiddeld aantal schuldeisers is in 2007 gedaald naar 6, in 2006 waren dit er 7. Deze daling is mogelijk het gevolg van het groter aantal huisbezoeken dat is afgelegd en de aanmeldingen via re-integratietrajecten van DWI, waardoor schulden in een eerder stadium aangepakt worden.

De hoogte van de schulden en het aantal schuldeisers van de cliënten blijken per stadsdeel te verschillen (zie tabel 2.6.2). De gemiddelde schuld is het hoogst in stadsdeel Slotervaart: ruim € 24.000. In Slotervaart lag de gemiddelde schuld in 2006 nog op € 20.543. In Osdorp – het stadsdeel dat in 2006 de hoogste gemiddelde schuld had – is de hoogte van de gemiddelde schuld gedaald: in 2006 was dit € 29.684, in 2007 is dit € 21.912. Met name in Geuzenveld-Slotermeer is de gemiddelde schuld flink gedaald met 49% (2006: € 22.828, 2007: € 11.710).

Tabel 2.6.2 Schuldbedrag en schuldeisers van schuldhulpcliënten per stadsdeel, 2007

	gemiddelde schuldhogte (€)	gemiddeld aantal schuldeisers
Centrum	16.809	6
Westerpark	18.042	8
Oud-West	18.384	7
Zeeburg	21.013	8
Bos en Lommer	17.409	8
De Baarsjes	19.143	6
Amsterdam-Noord	19.428	7
Geuzenveld-Slotermeer	11.710	6
Osdorp	21.912	8
Slotervaart	24.360	6
Zuidoost	17.210	2
Oost-Watergraafsmeer	18.681	7
Oud-Zuid	19.187	5
Zuideramstel	16.567	4
totaal	18.553	6

bron: KWIZ, 2008

Meer gebruik 'reparatie voorwaarden' en budgetbegeleiding

In 2006 werd nog extra inzet gepleegd vanwege het grote aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening in 2006 en achterstanden opgedaan in 2005. In 2007 is dit niet nodig geweest. Wel hebben de eerder ingeschakelde wachtlijstbureaus in 2007 een klein aantal activiteiten verricht ten aanzien van achterstanden in 2006.

Tabel 2.6.3 toont welke diensten en trajecten er in 2007 zijn gestart. Hierbij zijn de volgende ontwikkelingen te zien:

- Er is een opvallende toename in het gebruik van de 'reparatie voorwaarden' (voorheen de 'inkomensreparatie'). Dit komt doordat deze dienst inhoudelijk is veranderd. Net als voorgaande jaren gaat het er om, dat de klant van alle financiële voorzieningen gebruik maakt waar recht op is. Daarnaast is het sinds 2007 ook mogelijk om andere zaken te regelen waarmee de juiste voorwaarden worden gecreëerd die recht geven op gebruik van financiële voorzieningen.
- Ook het aantal trajecten voor budgetbegeleiding is vergeleken met 2006 fors toegenomen. Dit komt met name door de toename van *Eropaf!*-trajecten en de start van het project *Vroeg Eropaf!*.
- Het aantal crisisinterventies is na een toename in 2006 weer gedaald in 2007.
- De toeleidingen naar de WSNP zijn in 2007 met 42% gedaald. Het aantal aanvragen voor een schuldregeling bij de Gemeentelijke Kredietbank is gedaald met 11%.
- Net als in 2006 is het percentage cliënten dat nazorg kreeg in 2007 weer gestegen – zij het minder sterk.

Tabel 2.6.3 Gestarte hulpverleningstrajecten 2005-2007

	2005	2006	2007	ontwikkeling 2006-2007
budgetspreekuur	5.881	7.745	6.427	-17%
reparatie voorwaarden ⁸	n.b.	1.983	3.017	+52%
intake	6.904.	8.537	4.570	-46%
crisishulpverlening	1.871	2.522	2.415	- 4%
aanvraag schuldregeling GKA	2.704	3.158	2.822	-11%
WSNP-toeleiding	1.562	1.873	1.085	-42%
budgetbegeleiding ⁹	114	141	785	+457%
nazorg	308	419	448	+7%

bron: KWIZ, 2008

Verder hebben 401 (ex-)ondernemers zich in 2007 aangemeld bij het speciale schuldhulpbureau voor ondernemers. Dit is meer dan het aantal ondernemers in 2006 dat gebruik maakte van deze schuldhulpregeling (388). Het aantal zaken dat niet in behandeling is genomen, is vergeleken met het voorgaande jaar gestegen met 13%. Dit is een stijging voor het eerst sinds 2005. Nog altijd zijn de klusbedrijven de grootste groep die zich meldt voor schuldhulpverlening. Het gemiddelde schuldbedrag van de

⁸ 'Reparatie Voorwaarden' betreft het alsnog gebruik maken van inkomensondersteunende maatregelen (zoals huurtoeslag of heffingskortingen) waarop de cliënt recht heeft maar waarvan hij/zij nog geen gebruik heeft gemaakt. Ook kunnen tijdens dit traject afspraken worden gemaakt over het beperken van uitgaven, bijvoorbeeld door het verkopen van de auto.

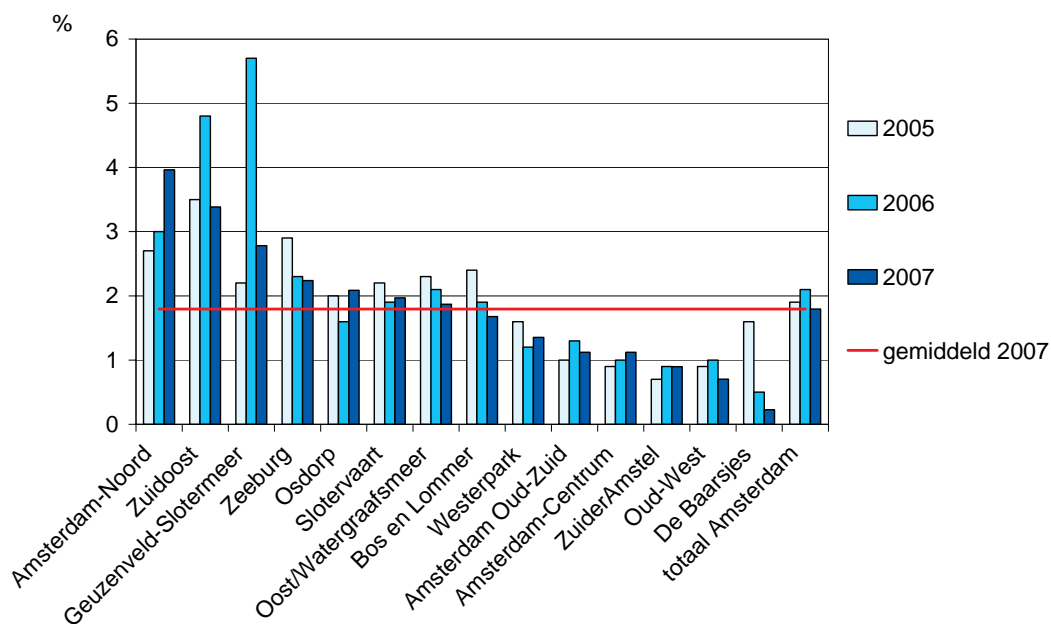
⁹ Hier is nieuw beleid op ingezet. Deze budgetbegeleiding wordt uitgevoerd door de schuldhulpbureaus. Er zijn ook andere vormen van inkomensbeheer, die door anderen worden uitgevoerd.

ondernemers in 2007 bedroeg € 91.500 en is daarmee met 18% gedaald ten opzichte van 2006 (€ 111.800).

Schuldhelpverlening meest gebruikt in Amsterdam-Noord

In 2007 maakte 1,8% van de Amsterdamse huishoudens gebruik van schuldhulpverlening.¹⁰ Dat is iets minder dan in 2006 (2,1%) en ongeveer gelijk aan 2005 (1,9%). In stadsdeel Amsterdam-Noord wordt relatief het meest gebruik gemaakt van schuldhulpverlening (4,0%). Ook in de stadsdelen Zuidoost (3,4%) en Geuzenveld-Slotermeer (2,8%) ontvangen de inwoners vaker dan gemiddeld schuldhulpverlening. Overigens is in deze twee stadsdelen te zien dat het percentage afgesloten aanvragen in 2007 weer ongeveer op hetzelfde niveau ligt als dat van 2005, waarmee 2006 een uitschieter lijkt te zijn. In Amsterdam-Noord is het aantal inwoners dat gebruik maakt van de schuldhulpverlening in 2007 met bijna één procent gestegen.

Figuur 2.6.4 Percentage afgesloten aanvragen van het aantal inwoners per stadsdeel, 2005-2007

bron: DWI, bewerking O+S

¹⁰ Hierbij is gerekend met het aantal afgesloten aanvragen in 2007.

2.7 Fonds Bijzondere Noden

Doel	Een laatste redmiddel bieden voor Amsterdammers in financiële nood.
Doelgroep	Amsterdammers die in financiële problemen verkeren en daarvoor geen beroep kunnen doen op voorzieningen als de bijzondere bijstand of Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam.
Methode	Aanvragen verlopen via erkende hulpverleningsinstanties.
Partners	Stichting Samenwerking voor Bijzondere Noden, geldgevendende fondsen, geldvragende organisaties, gemeente, Dienst Werk en Inkomen, Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam.

Aantal cliënten stabiel

Het Fonds Bijzondere Noden helpt Amsterdammers op het moment dat zij geen beroep meer kunnen doen op de Dienst Werk en Inkomen, de Kredietbank of andere wettelijke regelingen. De Stichting Samenwerking voor Bijzondere Noden Amsterdam (SSBNA) wordt onder andere mogelijk gemaakt door bijdragen van particuliere fondsen. Daarnaast verstrekt de gemeente Amsterdam sinds 1998 subsidie aan de SSBNA in het kader van het armoedebeleid. In 2007 werden in totaal 867 cliënten geholpen. Dit aantal is iets hoger dan de cliënten die in 2006 zijn geholpen (852).

In totaal werd er aan de 867 cliënten € 415.623 uitgekeerd wat neerkomt op een gemiddelde uitkering van € 479. Hoewel het aantal cliënten dus gestegen is ten opzichte van 2006 is het totale uitgekeerde bedrag met ongeveer € 70.000 verminderd. Daarmee is ook de gemiddelde uitkering die cliënten ontvingen gedaald. Verder was 31% van het totaal uitgekeerde bedrag afkomstig van de gemeente, in 2006 was dit 26%.

Tabel 2.7.1 Uitkeringen door het Fonds Bijzondere Noden, 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
cliënten	529	673	829	965	852	867
totaal uitgekeerd bedrag (€)	425.398	449.635	470.149	470.267	485.195	415.323
gemiddelde uitkering (€)	804	668	567	487	569	479
bijdrage gemeente (€)	103.902	105.980	108.735	110.475	127.000	129.000

bron: SSBNA

Bijna de helft van de cliënten alleenstaand

In tabel 2.7.2 wordt een overzicht gegeven van de achtergrondkenmerken van de cliënten van het Fonds Bijzondere Noden.

- Bijna de helft van de uitkeringen gaat naar alleenstaanden (49%).
- Vier van de tien uitkeringen gaan naar alleenstaande ouders. Stellen met of zonder kinderen zijn ondervertegenwoordigd bij de klanten van het Fonds Bijzondere Noden, al is er wel een toename te zien van het percentage stellen met kinderen.
- Het aantal jongeren tot en met 22 jaar dat gebruik maakt van de uitkeringen van het Fonds Bijzonder Noden is met twee procent gestegen en ook het percentage ouderen ligt iets hoger dan vorig jaar (10%).
- Bijna negen van de tien klanten ontvangen een uitkering (87%).

Tabel 2.7.2 Achtergrondkenmerken cliënten Fonds Bijzondere Noden, 2002- 2007 (procenten)

		2002	2003	2004	2005	2006	2007
leeftijd	t/m 22 jaar	3	3	4	5	8	10
	23-64 jaar	82	82	80	78	83	80
	65 jaar en ouder	15	15	16	17	9	10
huishoudtype	alleenstaand	52	52	54	54	53	49
	alleenstaande ouder	40	41	42	39	40	40
	stel met kinderen	6	4	2	3	4	9
	stel zonder kinderen	2	3	2	4	3	2
inkomen	werk	11	13	15	17	14	13
	uitkering	89	87	85	83	86	87
hoogte	minimumuitkering	81	81	80	78	84	84
	uitkering bovenminima	5	6	7	8	4	5
	minimumloon	7	6	5	5	3	4
	loon bovenminima	7	7	8	9	9	7

bron: SSBNA, bewerking O+S

2.8 Stadspas

Doel	Gebruik stimuleren van culturele, sportieve en recreatieve voorzieningen.
Doelgroep	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 65-plussers (zonder inkomensbeperking) ▪ bijstandsgerechtigden en overige minima met een inkomen tot 110% WSM ▪ mensen met een uitkering van UWV met een toeslag uit de Toeslagenwet ▪ mensen met een Wajong-uitkering ▪ deelnemers aan een inburgeringstraject <p>Behalve voor de 65-plussers, inburgeraars en mensen met een Wajong-uitkering geldt: ook partner en kinderen van 3 t/m 11 jaar krijgen een Stadspas. Alle Amsterdamse kinderen van 12 t/m 18 jaar ontvangen een XXXS-kaart. Voor de kinderen uit een van de genoemde doelgroepen is de XXXS-kaart voorzien van het Stadspaslogo.</p>
Methode	De Stadspas moet eenmalig worden aangevraagd bij Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling (team Stadspas). In de volgende jaren krijgt men, na controle die plaatsvindt door middel van positieve bestandskoppeling, automatisch een Stadspas toegestuurd. Pashouders krijgen korting bij circa 275 instellingen en bedrijven. Zij ontvangen cheques voor extra aanbiedingen waarmee op Amsterdam.nl, AT5 teletekstpagina en de website www.stadspas.nl wordt geadverteerd. Er zijn extra acties voor kinderen in vakantieperiodes.
Partners	Stadspas, circa 275 bedrijven en instellingen, Dienst Werk en Inkomen, Dienst Belastingen Gemeente Amsterdam, Dienst persoonsgegevens, andere gemeentelijke diensten, gemeenten Diemen, Oostzaan en Landsmeer.

Bereik Stadspas 85%

Amsterdamse minima, inburgeraars en 65-plussers kunnen met de Stadspas korting krijgen op verschillende activiteiten op het gebied van sport, recreatie en cultuur. De pas is geldig bij ongeveer 275 bedrijven en instellingen zoals bioscopen, musea en sportclubs. Voor alle jongeren tussen 12 en 18 jaar is er sinds 2004 de XXXS-kaart, die ook kortingen geeft bij allerlei activiteiten. Bij de jongeren die recht hebben op een Stadspas, heeft de XXXS-kaart ook een Stadspaslogo, zodat ze met dezelfde pas gebruik kunnen maken van zowel de XXXS- als de Stadspasaanbiedingen. In 2006 is besloten om het project van de XXXS-kaart minimaal tot 2010 te verlengen.

Het aantal mensen dat recht heeft op een Stadspas is net als in de voorgaande jaren gedaald. In 2007 hadden 183.854¹¹ personen recht op een Stadspas, in 2006 waren dit er 188.263. Ook het aantal personen dat daadwerkelijk een Stadspas in bezit had, is – vergeleken met 2006 – gedaald naar 155.789. Het bereik van de Stadspas onder de doelgroep is vrijwel gelijk gebleven (85%).

Tabel 2.8.1 Kengetallen Stadspas, 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
doelgroep	211.346	200.356	194.037	188.838	188.263	183.854
bezitters Stadspas	155.997	158.479	157.341	157.627	158.365	155.789
bereik onder doelgroep	74%	79%	81%	83%	84%	85%

bron: DIA, bewerking O+S

Een op de vijf bezitters gebruikt de Stadspascheques

Bij de Stadspas worden 11 maandcheques verstrekt die recht geven op tijdelijke extra aanbiedingen. In 2007 heeft een op de vijf stadspasbezitters (21%) minimaal een keer gebruik gemaakt van de cheques. Daarmee is het aandeel van de chequegebruikers weer terug op het niveau van 2004. Het inleveren van één cheque komt het vaakst voor (38%), bijna een kwart (24%) gebruikt twee cheques, 13% gebruikt drie cheques en een kwart gebruikt vier cheques of meer. De chequegebruikers maken gemiddeld 2,8 keer gebruik van de cheque en dat is iets minder vaak dan in 2006 (2,9).

Tabel 2.8.2 Gebruikers Stadspascheques, 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Stadspasbezitters	155.997	158.479	157.341	157.627	158.365	155.798
chequegebruikers	34.585	36.653	33.545	31.637	32.174	32.245
aandeel chequegebruikers	22%	23%	21%	20%	20%	21%

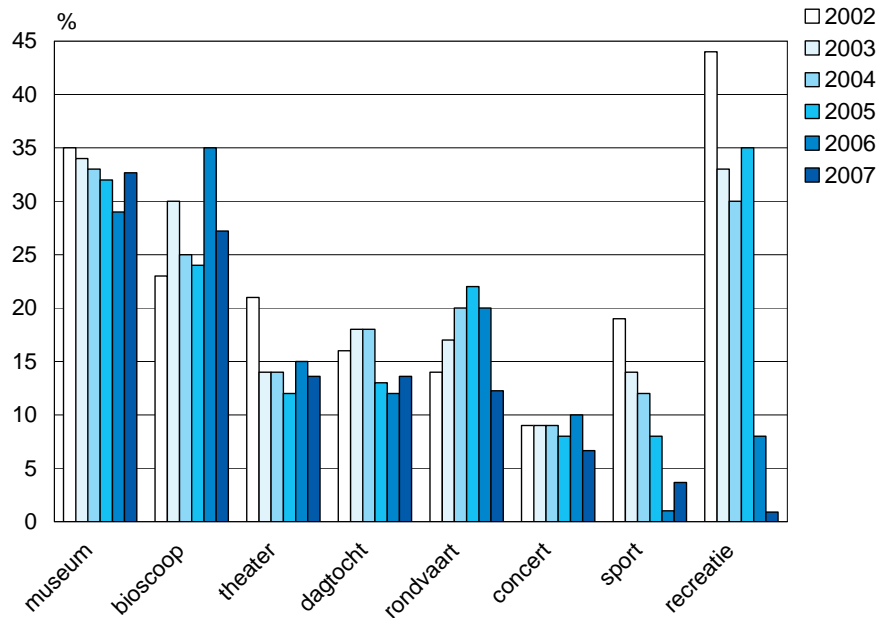
bron: DIA, bewerking O+S

In 2007 zijn de meeste cheques (33%) gebruikt voor een bezoek aan het museum. Dat is opmerkelijk omdat de cheques tussen 2002 en 2006 steeds minder aan een museum werden besteed. In 2007 lijkt deze trend dus gestopt. Nog een opmerkelijk ontwikkeling in de besteding van cheques is dat 27% van de cheques in 2007 aan een bioscoopbezoek zijn uitgegeven, in 2006 was dit nog 35%. Verder worden er iets meer cheques aan sport besteed: vier procent in 2007 tegenover een procent in 2006. Net als in 2006 is ook het aandeel cheques uitgegeven aan recreatie gedaald, van acht procent in 2006 naar een

¹¹ Het betreft alle rechthebbenden; bron Bureau Stadspas

procent in 2007. De oorzaak hiervan is dat er sinds 2006 andere categorieën worden gehanteerd om het chequegebruik te categoriseren.

Figuur 2.8.1 Chequegebruik, 2002-2007

bron: DIA, bewerking O+S

In 2007 werden in totaal 88.944 cheques ingeleverd, een daling van drie procent vergeleken met 2006. De gemiddelde gemeentelijke vergoeding per cheque in 2007 was €6,29. In totaal werd er €559.317 aan gemeentelijke vergoedingen voor de cheques uitgegeven. Dat is een daling van vier procent ten opzichte van 2006. Naast de gemeente geven ook instellingen waar de cheques worden ingeleverd korting. Deze kortingen zijn in deze analyse niet meegenomen.

Tabel 2.8.3 Gebruik Stadspascheques, 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
ingeleverde cheques	91.981	80.106	71.527	91.788	88.944
totaalbedrag cheques					
gemeentelijke vergoedingen (€)	625.123	508.229	440.674	583.447	559.317
gemiddelde gemeentelijke vergoeding per cheque (€)	6,80	6,34	6,16	6,36	6,29

bron: DIA, bewerking O+S

Helft Stadspasgebruikers ouder dan 65 jaar

Van de Stadspashouders zijn de volgende achtergrondkenmerken bekend:

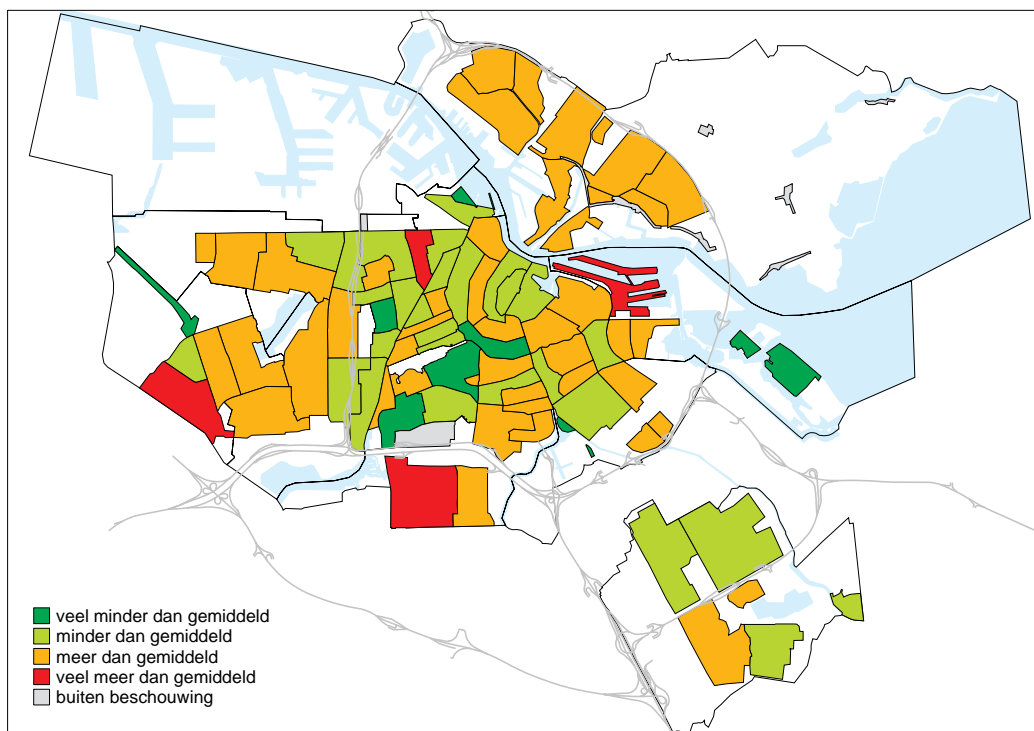
- In 2007 is 50% van de Stadspasgebruikers 65 jaar of ouder. In 2006 was dit – net als de jaren daarvoor – 49%. Een derde van de Stadspasbezitters is tussen de 18 en 64 jaar en 17% is – net als in 2006 – jonger dan 18.
- Het aandeel autochtonen onder de Stadspasbezitters is in 2007 50% en is daarmee vrijwel gelijk aan het niveau van vorig jaar (51%). Toch is het aandeel autochtonen onder de gebruikers de afgelopen jaren aan het verminderen (2006: 51%, 2005: 51%,

2004: 52%, 2003: 53%, 2002: 54%). Van de Stadspasbezitters is 12% van Marokkaanse afkomst, 9% Surinaams, 2% Antilliaans en 6% van Turkse komaf. Het aandeel van deze groepen onder Stadspasgebruikers is hiermee gelijk gebleven aan vorig jaar. Verder bestaat 10% van de bezitters uit overige niet-westerse allochtonen en 11% uit westerse allochtonen.

- In 97.796 Amsterdamse huishoudens hebben een of meer bewoners een Stadspas. Van deze huishoudens is 56% een eenpersoonshuishouden en 23% betreft een tweepersoonshuishouden zonder kinderen. De samenstelling van deze huishoudens is daarmee gelijk aan voorgaande jaren. Verder is 12% van de huishoudens een eenoudergezin en in 10% van de gevallen gaat het om twee (of meer) volwassenen met kinderen.

In de volgende figuur staat het Stadspasbezit van de hele doelgroep weergegeven in de verschillende buurtcombinaties van Amsterdam. In en rond Centrum en in Zuidoost is het Stadspasbezit onder de doelgroep minder dan gemiddeld, in Buitenveldert, Slotervaart, Osdorp en delen van Amsterdam-Noord is het percentage stadspasbezitters juist hoger dan gemiddeld. Mogelijk wordt dit verklaard door de grote hoeveelheid verzorgingshuizen in deze delen van de stad.

Figuur 2.8.2 Stadspasbezitters onder doelgroep t.o.v. stedelijk gemiddelde (82%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 personen uit de doelgroep zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

Bereik Stadspas steeds groter onder minima

Van de mensen die recht hebben op een Stadspas hebben er 28.065 geen in 2007. Het percentage rechthebbenden dat geen Stadspas heeft blijft afnemen: in 2002 had een kwart nog geen Stadspas, in 2006 was dit 16% en in 2007 15%. Van de 65-plussers, die allen recht hebben op een Stadspas, heeft 11% geen Stadspas.

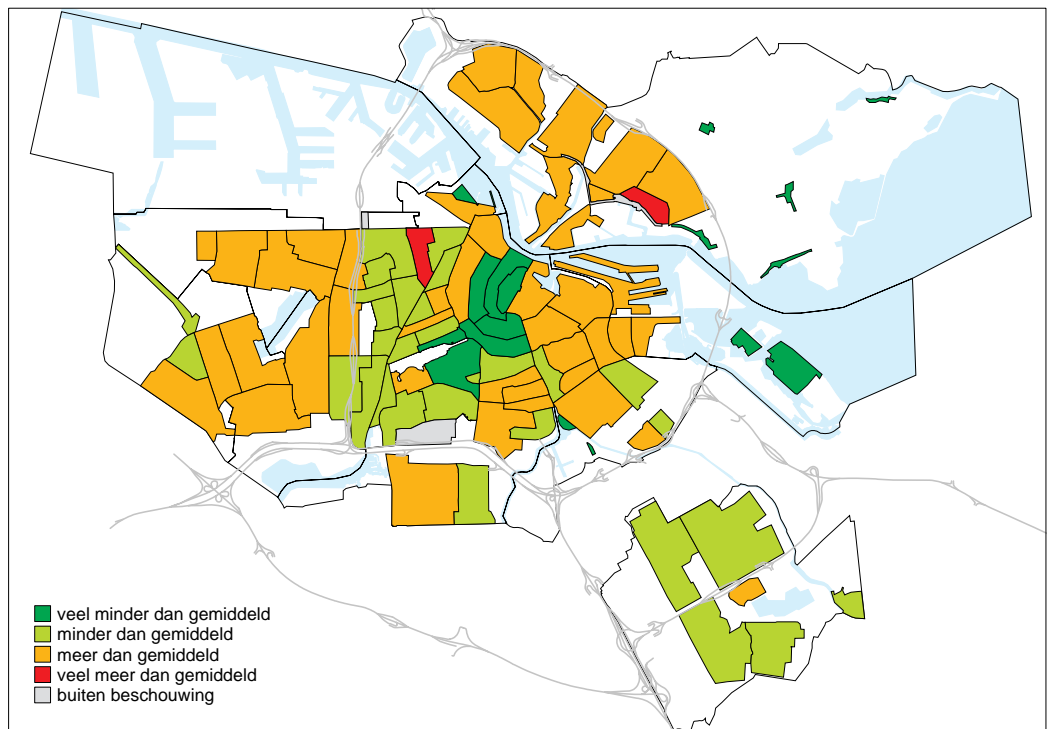
Tweederde van de rechthebbenden zonder Stadspas behoort tot de minima (66%). De minima zonder Stadspas leven meestal (56%) van een bijstandsuitkering. Daarnaast heeft 24% AOW en 20% een inkomen uit de categorie overig.

Minima met een Stadspas

Het aandeel minima onder alle bezitters van een Stadspas is toegenomen. In 2007 was dit percentage 54% tegenover 46% in 2006. In totaal hebben 79.822 minima een stadspas. Vanaf 2002 is het aandeel minima langzaam toegenomen maar in 2007 lijkt deze ontwikkeling te versnellen. Van alle Amsterdamse huishoudens met een of meer Stadspasbezitters betreft het – net als bij de minimapersonen – in 54% van de gevallen een minimahuishouden. Dit wijkt af van voorgaande jaren (2006: 46% 2005 en 2004: 47%, 2003: 45%, 2002: 44%).

- De helft van de minimahuishoudens (50%) met een Stadspas leeft van een bijstandsuitkering, terwijl een op de drie (36%) alleen een AOW-uitkering heeft en 20% een andere bron van inkomen.
- In 2007 hebben ruim negen van de tien minima (92%) met een Stadspas al meer dan 3 jaar een minimuminkomen. Het voorgaande jaar lag dit percentage op 91% zoals dat ook in 2005 het geval was. In 2004 gold dat nog voor 88% van deze minima, in 2003 voor 81% en in 2002 voor 80%.

In 2007 heeft 54% van de personen met een minimuminkomen een Stadspas. Bijna overal in de stad schommelt dit percentage rond dit gemiddelde. In Zuidoost en vooral in enkele buurten in stadsdeel Centrum en in Oud-Zuid is het Stadspasgebruik (veel) lager dan gemiddeld terwijl het in Nieuwendammerham, en de Centrale Markt veel hoger dan gemiddeld is.

Figuur 2.8.3 Stadspasbezitters onder minima t.o.v. stedelijk gemiddelde (54%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minima zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.9 Ziektekostenverzekering voor minima

Doel	Alle minima een breed aanvullend pakket voor de ziektekostenverzekering bieden tegen een redelijk tarief.
Doelgroep	Alle Amsterdamse minima.
Methode	Direct Mail naar alle klanten van de Dienst Werk en Inkomen
Partners	AGIS Zorgverzekeringen, Dienst Werk en Inkomen.

De gemeente Amsterdam heeft in 2001 samen met zorgverzekeraar AGIS twee aanvullende ziektekostenverzekeringen ontwikkeld, de AV Amsterdam en de AV Plus Amsterdam. Alle Amsterdammers met een minimuminkomen en een zorgverzekering bij AGIS kunnen deze aanvullende verzekeringen afsluiten. Voor beide verzekeringen geldt dat de dekking van de polis uitgebreider is dan bij vergelijkbare AGIS-pakketten. Zo hoeft de verzekerde voor een aantal kosten geen bijzondere bijstand aan te vragen, maar kan hij of zij de kosten rechtstreeks declareren bij AGIS. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om brillen, tandartskosten, orthodontie en diverse eigen bijdragen zoals voor fysiotherapie en de anticonceptiepil. Voor verzekerden met een bijstandsuitkering wordt de premie automatisch ingehouden op de uitkering. Bij de overige minima wordt de premie geïnd via automatische incasso.

Vanaf 1 januari 2007 is de dekking op verschillende onderdelen verhoogd van 75% naar 100%.

Aantal polishouders neemt opnieuw toe

Het aantal deelnemers aan de AV-regelingen is in 2007 met 4,3% gestegen tot bijna 63.000 volwassen premieplichtigen. Voor kinderen tot 18 jaar hoeft geen premie te worden betaald. Wanneer ook zij worden meegerekend zijn er 92.392 deelnemers aan de ziektekostenregeling. Dit is 62% van alle minima in de stad.

Het aandeel verzekerden dat voor een AV of AV Plus-verzekering kiest ligt op hetzelfde niveau als vorig jaar.

Tabel 2.9.1 Gebruikers AV Amsterdam en AV Plus Amsterdam van 18 jaar en ouder, 2003-2007

	2003		2004		2005		2006		2007	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
AV	12.000	25	12.998	24	13.206	23	14.417	24	14.810	24
AV Plus	36.000	75	41.164	76	43.933	77	45.917	76	48.081	76
totaal	48.000	100	54.162	100	57.139	100	60.334	100	62.891	100

bron: Om arm Amsterdam

Gemeente betaalt mee

De premie voor de combinatie basispakket en AV-plus was voor het jaar 2007 € 1.306,20 per volwassene. Voor de combinatie basispakket en AV werd in 2007 € 1.192,80 gerekend. Deze bedragen kwamen tot stand dankzij een door AGIS gegeven jaarkorting op de nominale premie van € 126,60 en een door DWI verstrekte jaarbijdrage van € 33 voor een AV-pluspakket of € 21 voor een AV-pakket.

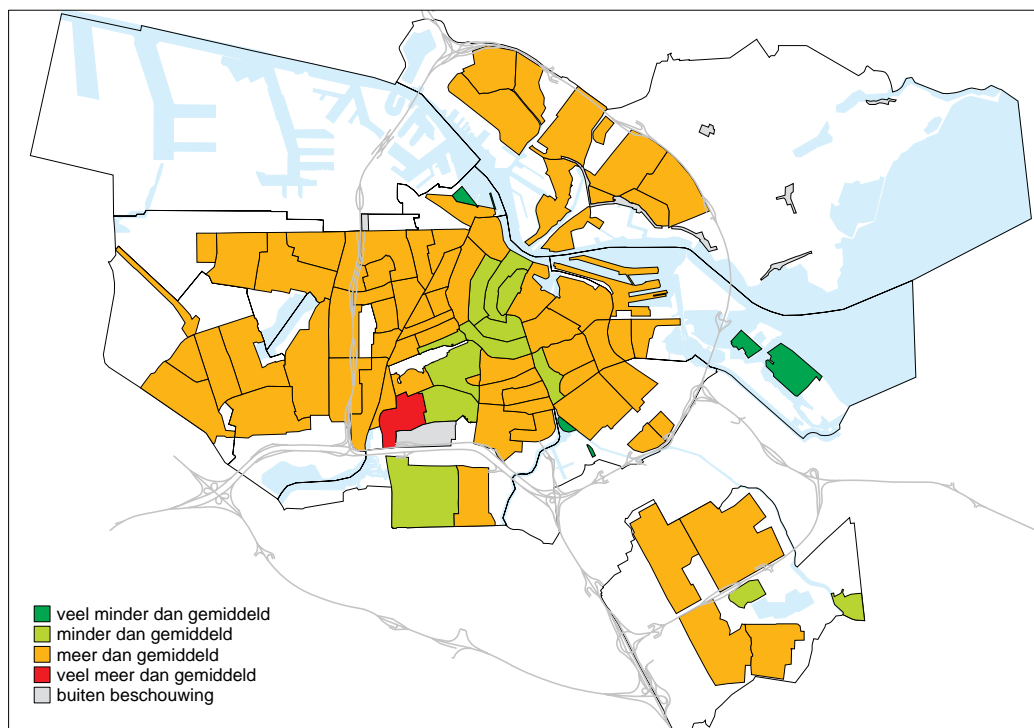
De Dienst Werk en Inkomen heeft in 2007 € 1.750.849 bijgedragen voor een uitgebreidere dekking binnen de aanvullende pakketten. Dit komt neer op gemiddeld ongeveer € 27,84 per verzekerde.

Meer dan de helft van de polishouders is alleenstaand

De ruim 62.000 polishouders wonen in bijna 46.000 huishoudens. De voorziening heeft daarmee een bereik van 61% onder de minimahuishoudens.

- Een derde van de minimahuishoudens (33%) die gebruik maken van de regeling is van autochtone afkomst, terwijl ruim de helft 57% niet-westers allochtoon is. Surinamers vormen met 17% hierbinnen de grootste groep, gevolgd door Marokkanen (14%).
- Meer dan de helft is alleenstaand (54%) en 22% betreft een eenoudergezin.
- Bijna zes van de tien huishoudens (57%) die gebruik maken van de AV of AV Plus hebben een bijstandsuitkering en voor 22% is de AOW de belangrijkste inkomstenbron.

De verschillen naar stadsdeel in gebruik van de verzekering zijn minder sterk dan vorig jaar. Met name in delen van stadsdeel Centrum, Oud-Zuid en Zuideramstel wordt nog minder dan gemiddeld gebruik gemaakt van de AV (plus) voorziening. Op het IJ-eiland is het gebruik veel lager dan gemiddeld. In de Stadionbuurt is het gebruik veel hoger dan gemiddeld; deze uitschieter lijkt te zijn meeverhuisd met het kantoor voor daklozen.

Figuur 2.9.1 Polishouders onder minimahuishoudens t.o.v. stedelijk gemiddelde (61%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.10 PC-voorziening 2007

Doel	Bevorderen dat kinderen uit minimagezinnen aansluiting houden in het onderwijs.
Doelgroep	Amsterdamse kinderen uit minimahuishoudens die overgaan naar het voortgezet onderwijs.
Methode	Kinderen uit de doelgroep krijgen een computer met internetaansluiting. Gezinnen die eerder gebruik hebben gemaakt van een gemeentelijke voorziening en die tot de doelgroep behoren, krijgen automatisch een aanvraagformulier thuisgestuurd. Overige gezinnen kunnen een formulier aanvragen bij de Dienst Werk en Inkomen. De kinderen moeten voor zij de computer krijgen eerst een PC-vaardigheidsbewijs halen. Per gezin wordt slechts een keer een computer verstrekt.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, EHvA, ROCvA, BDA Bureau Inkoop, DMO Team LAS, Paradigit Computers, UPC

Nu drie jaar internetten bij de computer

Sinds 2003 komen kinderen uit minimahuishoudens in aanmerking voor een gratis computer wanneer zij naar de middelbare school gaan. Nadat in 2004 het pakket was uitgebreid met een eenjarig internetabonnement, is de gratis abonnementsperiode in 2005 verlengd tot drie jaar. Het gebruik van computers wordt in het onderwijs steeds belangrijker. Door de kinderen computers te geven wil de gemeente bevorderen dat zij aansluiting houden in het onderwijs. Per gezin wordt maximaal een PC verstrekt. De kinderen moeten, vóór zij de computer krijgen, eerst een PC-vaardigheidsbewijs halen. Dit

certificaat kan verdiend worden door een workshop te volgen die wordt gegeven door studenten van de EHvA en het ROCvA.

Bijna driekwart van de doelgroep gebruikt voorziening

In 2007 zijn er 1.290 computers verstrekt, dit is 5% minder dan het jaar daarvoor. De kosten bedroegen in 2007 € 1.572.287 inclusief internetabonnementen, de workshops en een project tegen cyberpesten. Sinds de invoering in 2003 hebben ongeveer 6.700 minimahuishoudens met kinderen in het voortgezet onderwijs op basis van deze regeling de beschikking over een computer gekregen. Afgezet tegen alle minimahuishoudens met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn er inmiddels in drie van de vier huishoudens (74%) computers met behulp van deze regeling verstrekt.¹²

Tabel 2.10.1 Gebruik PC-regeling, 2003-2007

	2003	2004	2005	2006	2007
verstrekte computers	1.345	947	1.777	1.354	1.290

bron: DWI

Meeste computers voor allochtone jongeren uit eenoudergezinnen

- Driekwart van de ontvangers (75%) van een PC zijn zoals te verwachten 12 of 13 jaar. Een vijfde (20%) is 11 jaar.
- Net iets meer dan de helft van de verstrekte computers is naar jongens gegaan (54%).
- De meeste computers (80%) worden verstrekt aan kinderen met een niet-westerse achtergrond. Een kwart van de computers gingen naar Marokkaanse jongeren, 17% naar Surinamers, 14% naar Turken en 21% naar overige niet-westerse allochtonen.
- Meer dan de helft van de computers (58%) was bestemd voor kinderen uit een eenoudergezin.

2.11 Scholierenvergoedingen 2007

Doel	Investeren in de toekomst van jongeren door een deel van de kosten voor school-, sport- of cultuurdeelname of kosten voor vervoer naar scholing te vergoeden.
Doelgroep	Ouder(s) of verzorger(s) die in een inkomen tot 110% van het Wettelijk Sociaal Minimum hadden, met schoolgaande kinderen onder de 18, die in Amsterdam wonen.
Methode	Rechthebbenden ontvangen automatisch bericht van Dienst Werk en Inkomen. Wie niet is aangeschreven, maar wel in aanmerking denkt te komen, kan zelf een aanvraag indienen.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, DMO Team LAS.

Voor de Scholierenvergoeding komen ouders met kinderen in zowel het basis- als voortgezet onderwijs in aanmerking. De kosten die ouders kunnen declareren zijn kosten voor leermiddelen, sport- en cultuurdeelname zoals muziekles, theaterbezoek en dansles.

De tegemoetkoming in de kosten wordt toegekend in de vorm van een kluisje. In dat kluisje staat het toegekende bedrag gedurende een schooljaar gereserveerd. Voor leerlingen in het primaire onderwijs in 2007 is dat € 225 per kind, voor leerlingen in het

¹² Het betreft een benadering, want op basis van de DIA-gegevens kan de in- en uitstroom aan de doelgroepkant en de uitstroom aan de gebruikerskant niet worden bepaald.

voortgezet onderwijs is dat € 350. Per huishouden is er één kluisje voor alle leerlingen in het gezin. Het gemiddelde kluisje vertegenwoordigt een waarde van € 487,70. Hieruit kunnen de gemaakte kosten vervolgens worden gedeclareerd.

Tussen 2005 en 2006 is het aantal kinderen dat gebruik maakt van de Scholierenvergoeding gestegen. Dit was te verklaren uit een uitbreiding van de regeling: eerst gold deze alleen voor het voortgezet onderwijs, vanaf 2006 ook voor basisschoolleerlingen. In 2007 zet deze stijging door, hoewel minder sterk. Net als het voorgaande jaar is te zien dat in 2007 de voorziening meer kinderen bereikt in minder huishoudens.

Het totale bereik van de Scholierenvergoeding onder minimahuishoudens met schoolgaande kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 17 jaar is 70%. Dat is twee procent minder dan in 2006.

Tabel 2.11.1 Uitkeringen Scholierenvergoeding, 2006 en 2007

	huishoudens 2006	kinderen 2006	huishoudens 2007	kinderen 2007
kluisjes	12.935	22.174	12.621	22.262

bron: DWI

Ook kregen 777 kinderen uit 691 verschillende huishoudens een reiskostenvergoeding.

Vooraf allochtone huishoudens en eenoudergezinnen gebruiken de regeling

- In 2006 was 87% van de gebruikers van de scholierenvergoeding en de reiskostenvergoeding allochtoon, waarvan 81% niet-westers allochtoon.
- Zes van de tien (60%) gezinnen die gebruikmaken van de kluisjes zijn eenoudergezinnen.
- Zes van de tien minimahuishoudens die in 2007 gebruik maakten van de Scholierenvergoeding (60%) ontving een bijstandsuitkering, tegenover 65% in 2006.
- Veruit de meeste huishoudens die de scholierenvergoeding ontvingen verkeren al langdurig (meer dan drie jaar) in een minimapositie. Dit aandeel blijft ook stijgen. Voor de kluisjes was in 2006 dit aandeel 88%, in 2007 93%.

Declaraties vooral voor leermiddelen

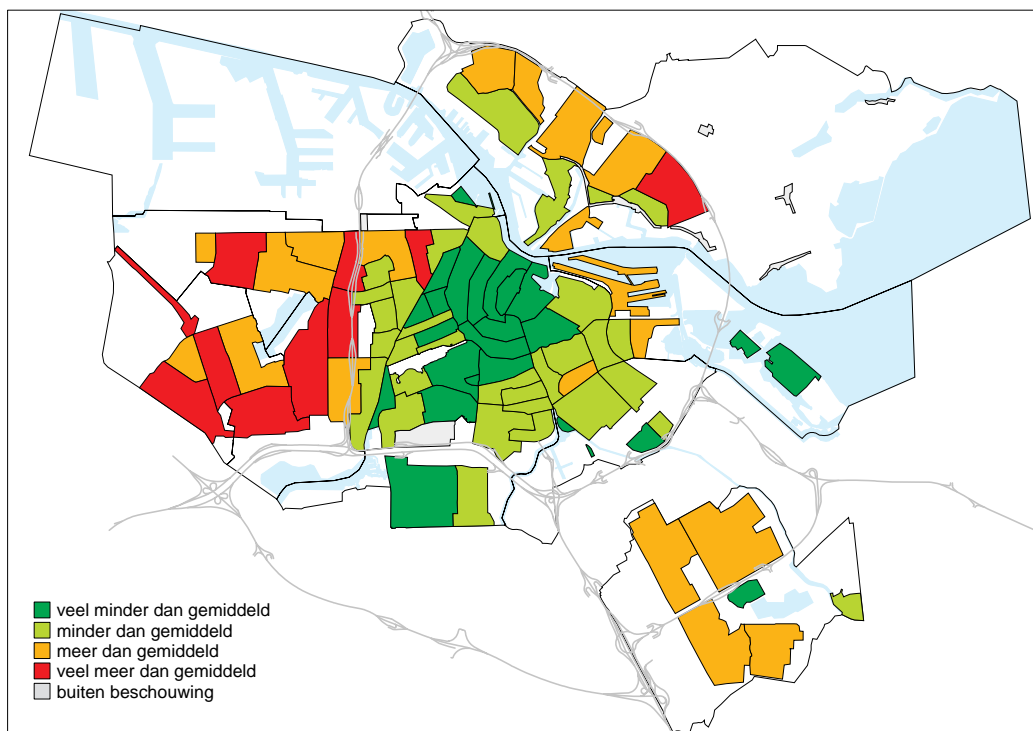
In 2007 zijn er 12.621 declaraties behandeld. Van deze declaraties is 60% ten behoeve van leermiddelen, 34% ten behoeve van sport en 6% ten behoeve van Cultuur. Het aandeel declaraties voor cultuur is vergeleken met het vorige jaar redelijk constant gebleven (6,5% in 2006). Het aandeel van declaraties voor sportdeelname is echter gestegen met 13% ten opzichte van vorig jaar en het aandeel declaraties voor leermiddelen is gedaald met 13%.

In 2007 is er € 5.308.137 uitgekeerd. In 2006 was het totale bedrag aan declaraties € 3.785.507. Deze stijging ten opzichte van 2006 is te verklaren uit het aantal declaraties over het schooljaar 2006-2007, die in 2007 zijn betaald.

De Scholierenvergoeding wordt relatief veel gebruikt door minimagezinnen in Nieuw West, het Oostelijk havengebied en Amsterdam-Noord. Dit is te verklaren door het relatief hoge aantal gezinnen met kinderen in deze delen van de stad. In en rond het Centrum wordt

juist weinig gebruik gemaakt van de Scholierenvergoeding, zie figuur 2.11.1. Deze bevindingen zijn in overeenkomstig met de situatie in 2006.

Figuur 2.11.1 Gebruik Scholierenvergoeding onder minima t.o.v. stedelijk gemiddelde, (15%), 2007

Noot: buurtcombinaties met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten

bron: DIA, bewerking O+S

2.12 Rentesubsidie

Met de rentesubsidie worden bij kleine kredieten voor minima de kosten van administratie en risicodekking afgekocht, waardoor voor de klant alleen de zuivere rente te betalen overblijft. Het rentepercentage varieert met de marktrente en schommelde – net als vorig jaar – in 2007 rond de 5%. Eind 2007 liepen bij de Gemeentelijke Kredietbank 3.184 leningen met rentesubsidie. Het bedrag dat aan rentesubsidie is besteed is afgenomen: in 2006 was dit €232.000, in 2007 €218.774.

2.13 Jeugdsportfonds

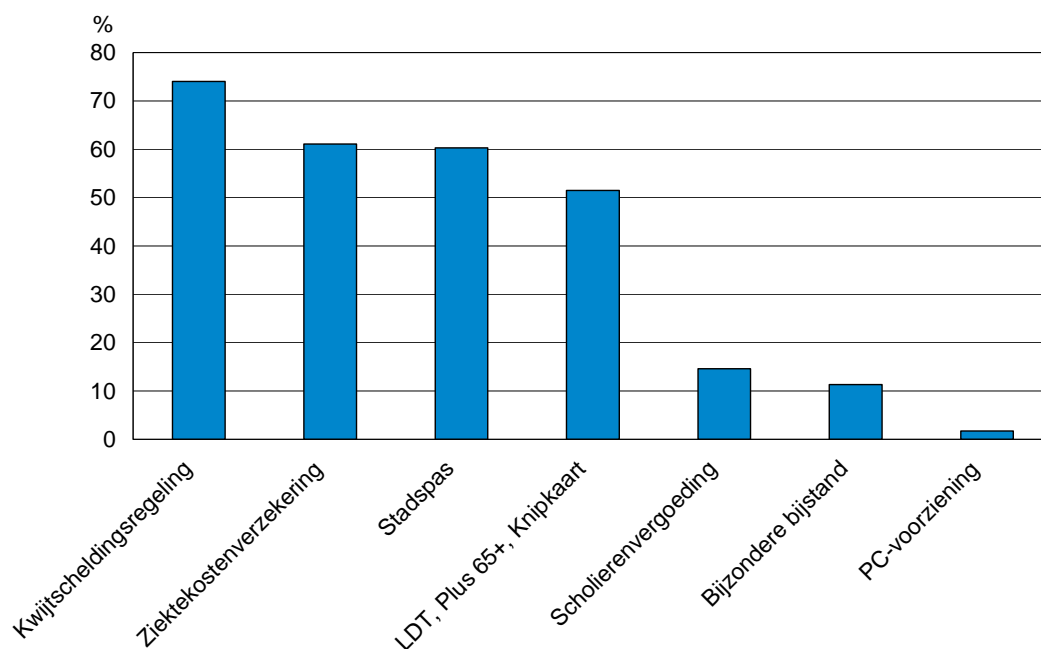
Het Jeugdsportfonds is een particulier fonds, dat op indicatie van professionele hulpverleners of begeleiders bijdragen geeft om kinderen deel te laten nemen aan sport. Amsterdam steunt dit fonds vanuit het budget voor armoedebestrijding met €238.250. In totaal ontvangt het fonds €338.250 aan subsidie. Het fonds heeft in 2007 2.230 aanvragen gehonoreerd en 1.589 jongeren hebben via het jeugdsportfonds Amsterdam gesport. De totale kosten hiervoor bedroegen €313.173.

2.14 Cumulatief gebruik van voorzieningen

Het merendeel van de minimahuishoudens maakt gebruik van meer dan een van de hiervoor besproken regelingen. Van negen van deze voorzieningen kan worden vastgesteld in welke combinatie er gebruik van wordt gemaakt. Dit betreft de bijzondere bijstand, de plusvoorziening 65+, de langdurigheidstoelage (LDT), de knipkaart, de kwijtscheldingsregeling, de stadspas, de ziektekostenverzekering voor minima, de PC-voorzieningregeling en de scholierenvergoeding. De plusvoorziening 65+, LDT en knipkaart zijn complementair en zijn daarom samengenomen. In deze paragraaf wordt dus over in totaal zeven typen voorzieningen gerapporteerd. Het is hierbij van belang te bedenken dat niet alle huishoudens voor elke regeling in aanmerking komen.

Uit onderstaande figuur blijkt dat het meest gebruik wordt gemaakt van de Kwijtscheldingsregeling (74%), gevolgd door de Ziektekostenverzekering (61%), Stadspas (60%) en LDT, Plusvoorziening of Knipkaart (52%).

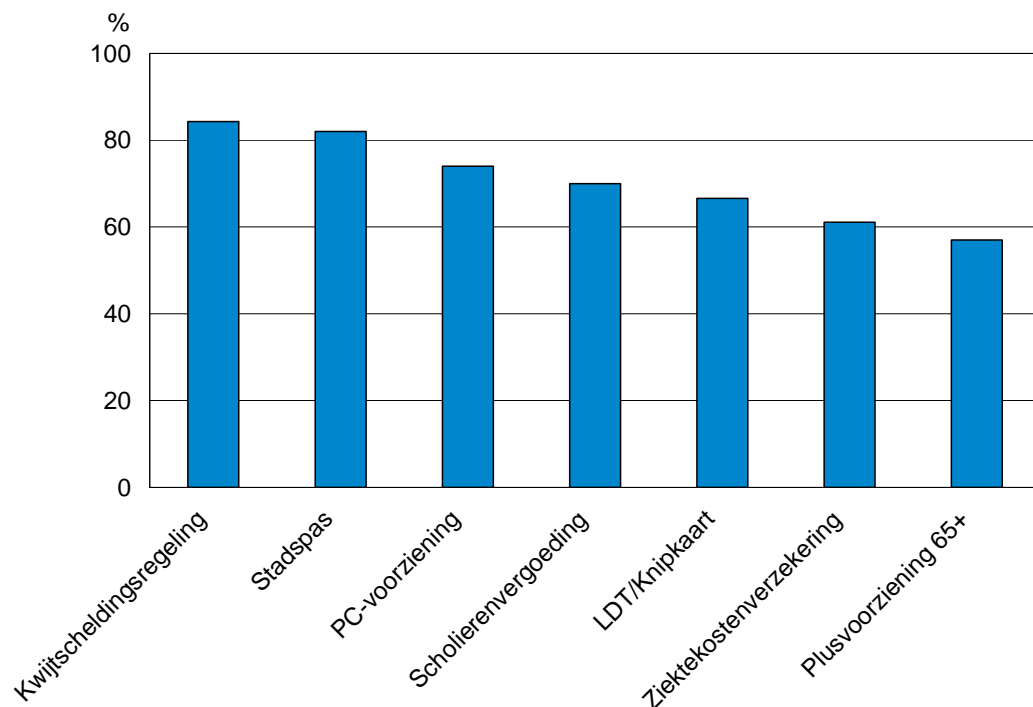
Figuur 2.14.1 Percentage minimahuishoudens dat gebruikt maakt van voorziening, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Gemiddeld bereik: zeven van de tien

In figuur 2.14.2 staat een overzicht van het bereik onder de verschillende doelgroepen voor zeven (combinaties van) voorzieningen. Gemiddeld worden zeven van de tien doelgroepminima (71%) bereikt. Net als in 2006 hebben de Kwijtscheldingsregeling (84%) en de Stadspas (82%) het grootste bereik en de Plusvoorziening 65+ het kleinste (57%).

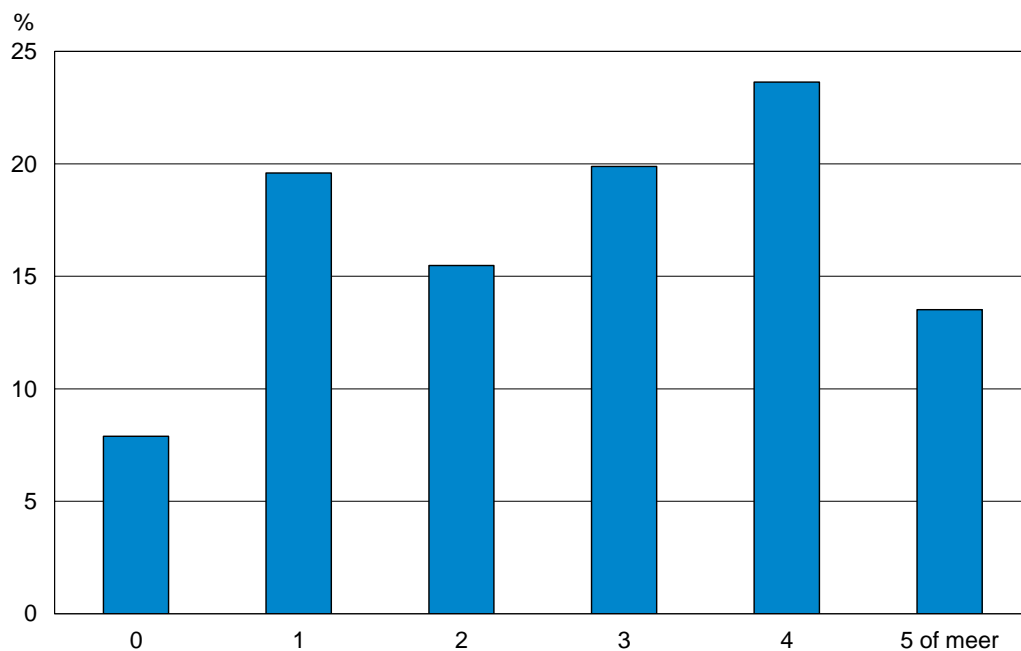
Figuur 2.14.2 Bereik van de verschillende voorzieningen onder specifieke doelgroepen, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Negen van de tien minimahuishoudens gebruiken minimaal één voorziening

Negen van de tien minimahuishoudens (92%) maken gebruik van minimaal een van de voorzieningen. Gemiddeld wordt er per minimahuishouden gebruik gemaakt van 2,74 voorzieningen.

Figuur 2.14.3 Aantal gebruikte voorzieningen door minimahuishoudens, 2007

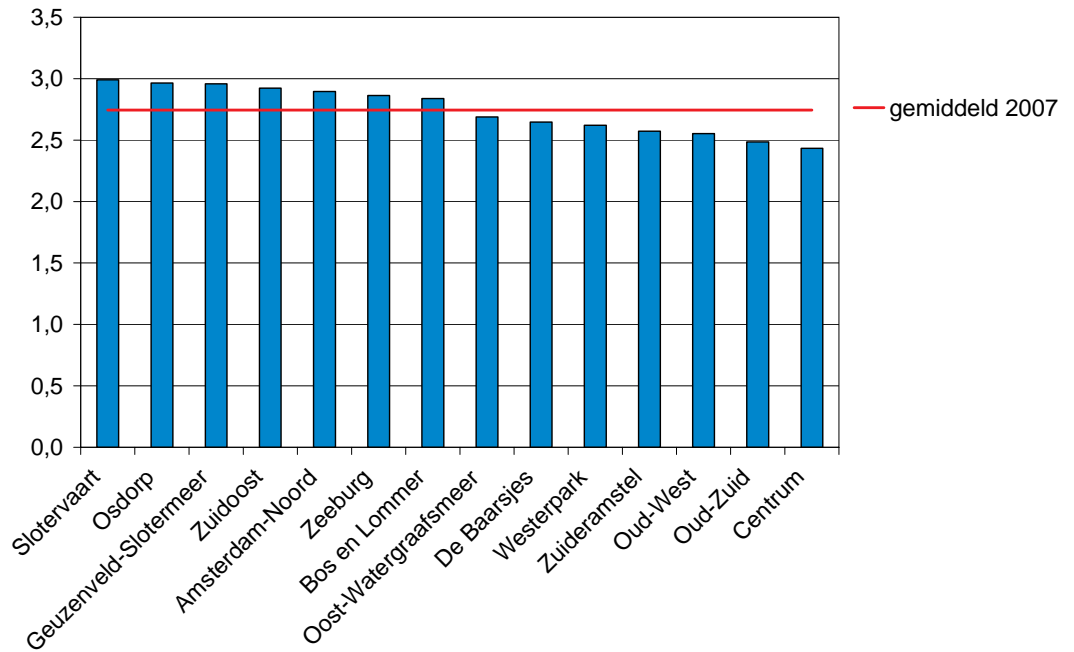

bron: DIA, bewerking O+S

Hoogste cumulatieve gebruik in Slotervaart

De top drie van stadsdelen met het hoogste gemiddelde cumulatief gebruik van voorzieningen bestaat uit Slotervaart (2,99), Osdorp (2,96) en Geuzenveld-Slotermeer (2,96). Het laagste gemiddeld cumulatief gebruik is te vinden in de stadsdelen Centrum (2,43) en Oud-Zuid (2,49).

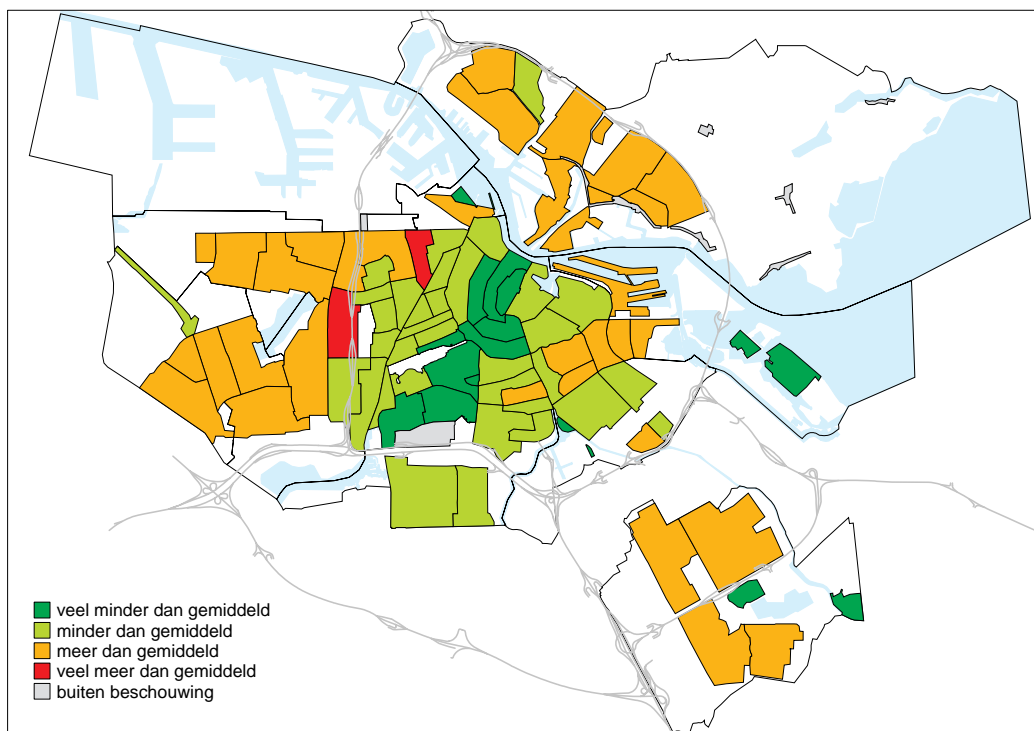
Figuur 2.14.4 Gemiddeld cumulatief gebruik van voorzieningen naar stadsdeel, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

In figuur 2.14.5 is de verdeling van het gebruik van voorzieningen over de stad weergegeven. De twee buurtcombinaties waar veel meer dan gemiddeld gebruik wordt gemaakt van voorzieningen zijn de Centrale Markt (3,31) in Westerpark en Overtoomse Veld (3,22) in Slotervaart.

Figuur 2.14.5 Cumulatief gebruik t.o.v. stedelijk gemiddelde (2,74), 2007

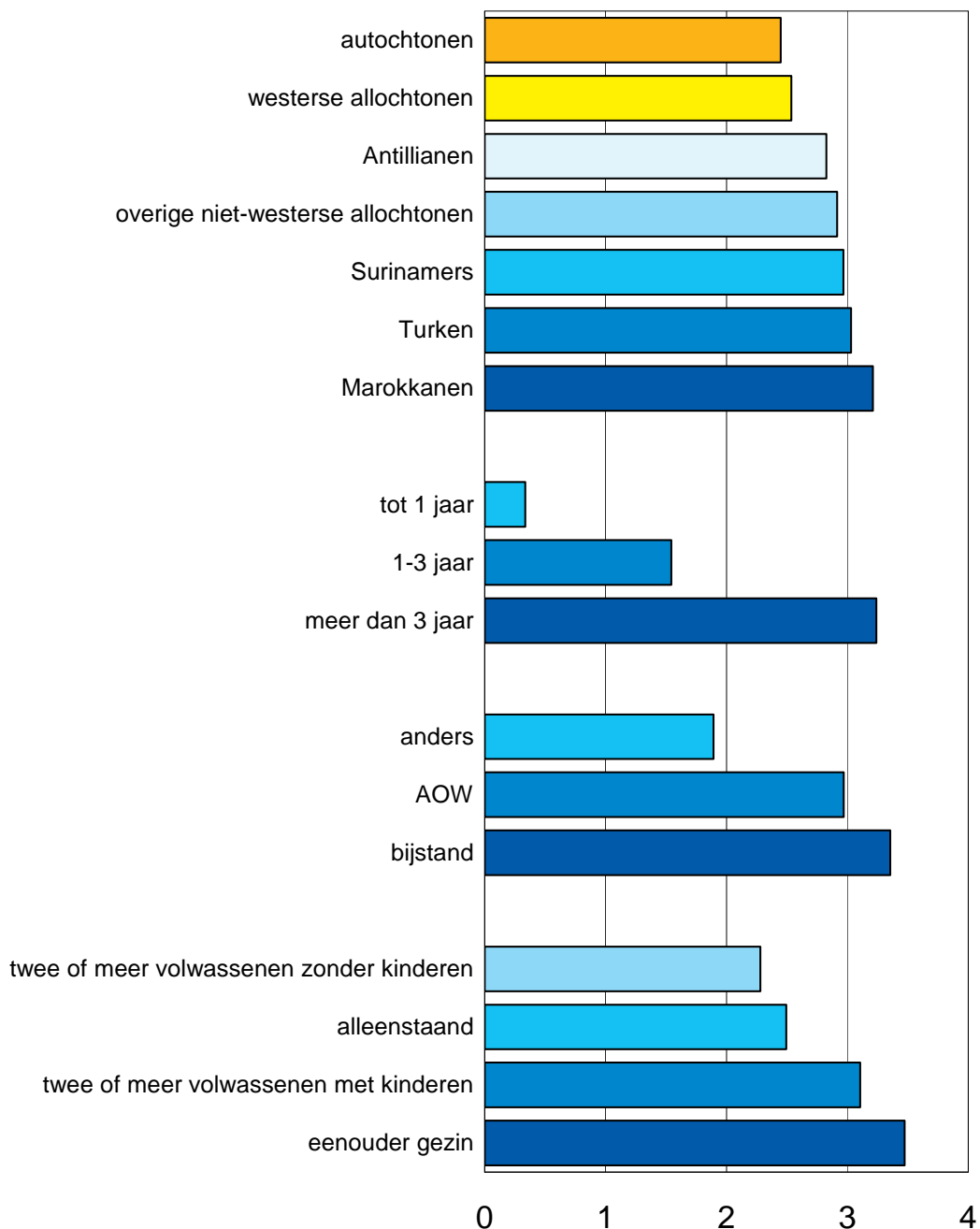
Noot: buurtcombinatie met minder dan 25 minimahuishoudens zijn buiten beschouwing gelaten.

bron: DIA, bewerking O+S

Cumulatief gebruik naar achtergrondkenmerken

Figuur 2.14.6 laat het verschil in gemiddeld cumulatief gebruik tussen verschillende groepen zien. Niet-westerse allochtonen, langdurige minima, huishoudens in de bijstand en eenoudergezinnen maken van relatief veel voorzieningen gebruik.

Figuur 2.14.6 Gemiddeld gebruik van voorzieningen naar achtergrondkenmerken, 2007

bron: DIA, bewerking O+S

Combinaties van voorzieningen

Zes van de tien minimahuishoudens die gebruik maken van één voorziening hebben kwijtschelding (zie figuur 2.14.7). Als een huishouden gebruik maakt van twee voorzieningen, dan betreft dit meestal een combinatie van twee van de drie volgende voorzieningen: kwijtschelding, ziektekostenverzekering en stadspas. Bij het gebruik van drie of vier voorzieningen volgt een van de complementaire voorzieningen LDT, plusvoorziening of knipkaart en bij het gebruik van vijf voorzieningen de scholierenvergoeding.

Tabel 2.14.7 Cumulatief gebruik van voorzieningen door minimahuishoudens, combinaties van voorzieningen, 2007

	aantal voorzieningen				
	1	2	3	4	5
Kwijtschelding	60	65	82	96	99
Ziektekostenverzekering	14	52	75	93	98
Stadspas	20	49	67	93	99
LDT/Plus65+/ Knip	3	21	60	94	99
Scholierenvergoeding	1	4	7	12	66
Bijzondere Bijstand	3	7	8	11	36

bron: DIA, bewerking O+S

3 Instrumenten om het gebruik van voorzieningen te stimuleren

De instrumenten die in dit hoofdstuk worden beschreven zijn erop gericht om de drempels voor het gebruik van de voorzieningen voor armoedebestrijding uit hoofdstuk 2 zo laag mogelijk te maken.

3.1 Formulierenbrigade

Doel	Amsterdammers ondersteunen bij het indienen van een aanvraag voor een regeling of een voorziening.
Doelgroep	Amsterdammers die in aanmerking komen voor inkomensondersteunende voorzieningen, maar moeite hebben met het invullen van formulieren.
Methode	Mensen die gebruik willen maken van de diensten van de Formulierenbrigade bellen een centraal telefoonnummer. Vervolgens wordt een afspraak gemaakt op de voor de klant meest gunstige locatie. Zonodig wordt een huisbezoek afgelegd. Op een aantal locaties is ook de mogelijkheid zonder afspraak binnen te lopen.
Partners	Dienst Werk en Inkomen, welzijnsinstellingen, stadsdelen, belangengroepen, verzorgingshuizen en potentiële werkgevers.

Aantal klanten Formulierenbrigade met 9% afgenomen

In 2007 zijn er bij de Formulierenbrigade 11.920 klanten geholpen. In 2006 waren dit er nog 13.150, een afname van 9%. Het aantal adviesgesprekken is met 1.439 toegenomen naar 24.367, een stijging van 6%. In 2007 is er een team van de Formulierenbrigade gestart in stadsdeel Centrum. Osdorp en Zuideramstel zijn nu de laatste twee stadsdelen waar de Formulierenbrigade nog geen spreekuurlocaties heeft.

Tabel 3.1.1 Kengetallen Formulierenbrigade, 2006-2007

	2006	2007
aantal adviesgesprekken	22.928	24.367
aantal klanten Formulierenbrigade	13.150	11.920
aantal stadsdelen met Formulierenbrigade	11	12

bron: Jaarverslag Formulierenbrigade 2007

De medewerkers van de Formulierenbrigade zijn werkzoekenden die via dit werk nuttige ervaring opdoen om gemakkelijker door te stromen naar regulier werk. In 2007 stroomden 36 van de 55 vertrokken medewerkers (65%) door naar regulier werk. In 2006 lag dit percentage nog op 52%, een stijging van dertien procentpunt.

Net als in voorgaande jaren werden er in Zuidoost de meeste klanten geholpen, gevolgd door Amsterdam-Noord en Oost-Watergraafsmeer. In de stadsdelen Bos en Lommer, De Baarsjes en Oud-West nam het aantal klanten met 40% of meer af, terwijl in andere stadsdelen het aantal klanten juist toenam. Wat verder opvalt is dat het aantal klanten waarvan niet bekend is waar zij wonen door een verbeterde registratie met 54% is afgenomen.

Tabel 3.1.2 Aantal klanten per team van de Formulierenbrigade, 2006-2007

	2006	2007	verschil t.o.v. 2006
Zuidoost	2.205	2.684	+22%
Amsterdam-Noord	1.698	1.673	-/- 1%
Oost-Watergraafsmeer	1.366	1.477	+8%
Zeeburg	753	822	+9 %
Oud-Zuid	790	1.042	+32%
Geuzenveld-Slotermeer	953	667	-/- 30%
Slotervaart	792	626	-/- 21%
De Baarsjes	972	576	-/- 41%
Westerpark	653	528	-/- 19 %
Oud-West	621	374	-/- 40 %
Bos en Lommer	665	365	-/- 45 %
Centrum	195	277	+42%
Zuideramstel	101	147	+46%
Osdorp	88	67	-/- 24%
onbekend/overig	1.298	595	-/- 54%
totaal	13.150	11.920	-/- 9%

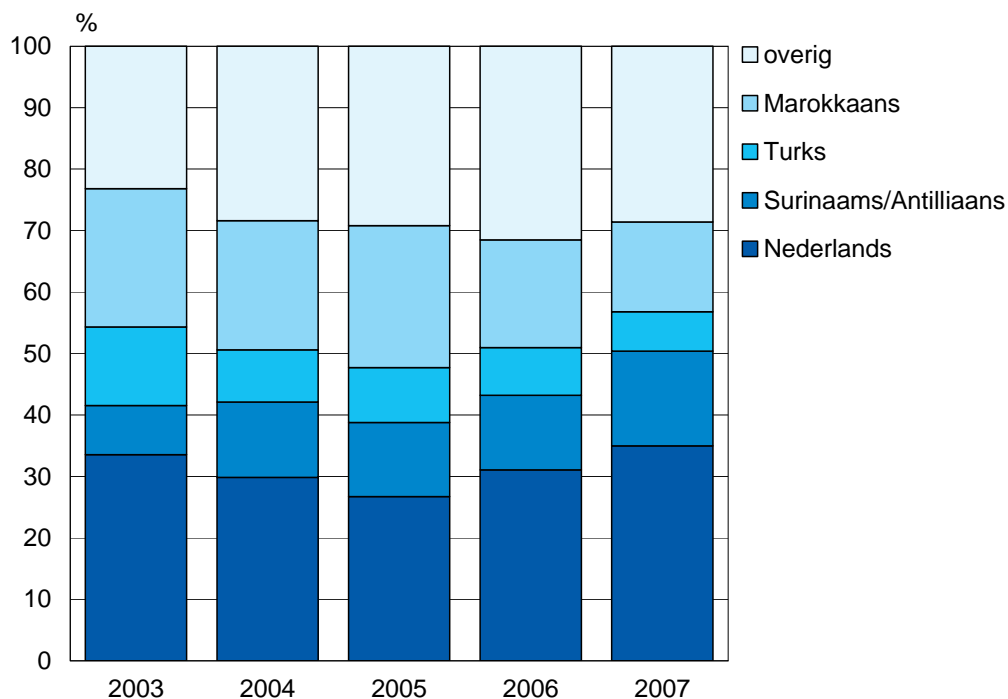
bron: Formulierenbrigade 2007

De meeste formulieren die de Formulierenbrigade behandelt betreffen de inkomstenbelasting (ruim tweederde van alle formulieren). In 2006 betref dit nog 59% van de formulieren en in 2005 39%. Andere formulieren die worden behandeld hebben betrekking op bijvoorbeeld de Toeslagen van de Belastingdienst en formulieren van CWI en UWV of de bijstand.

Aandeel allochtone gebruikers daalt sinds 2005

Tweederde van de klanten van de Formulierenbrigade (65%) is allochtoon (zie figuur 3.1.1). Sinds 2005 daalt het aandeel allochtone gebruikers van de Formulierenbrigade. Daarvoor nam het aandeel allochtone gebruikers juist toe. Sinds 2003 is vooral het aandeel Marokkaanse en Turkse gebruikers afgenomen, terwijl het aandeel Surinaamse of Antilliaanse gebruikers is toegenomen.

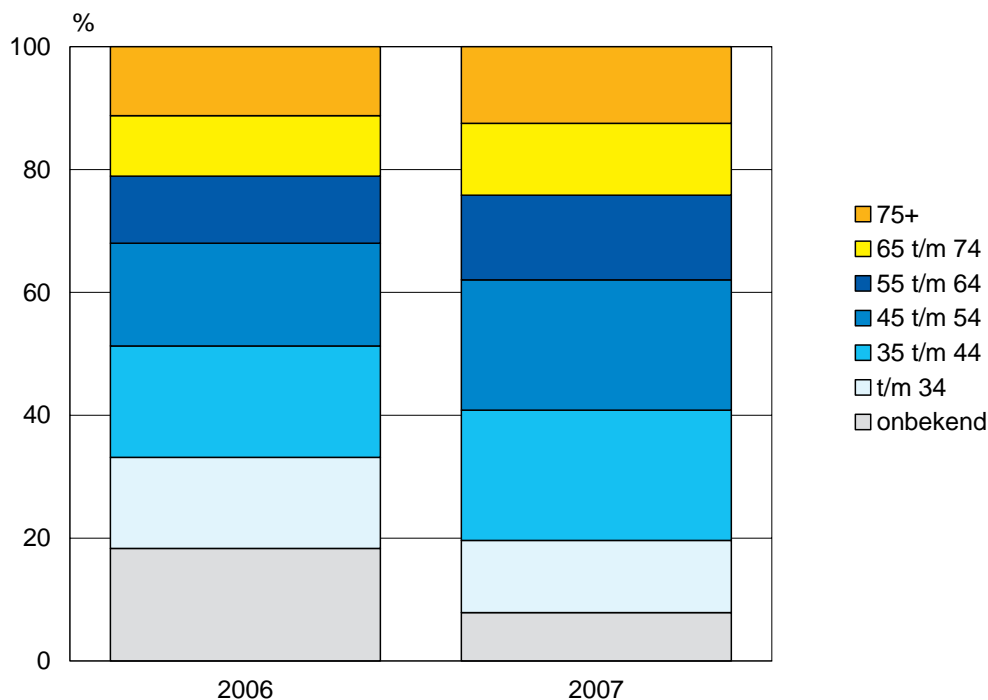
Figuur 3.1.1 Gebruikers Formulierenbrigade naar herkomstgroep, 2003-2007

bron: Jaarverslag Formulierenbrigade 2007

De verdeling over de verschillende leeftijdsgroepen is in 2007 ongeveer gelijk aan 2006. Wel is het aandeel klanten waarvan de leeftijd niet bekend is afgenomen van 18% in 2006 naar 8% in 2007, doordat er beter wordt geregistreerd.

Figuur 3.1.2 Leeftijd gebruikers Formulierenbrigade, 2006-2007

bron: Jaarverslag Formulierenbrigade 2007

3.2 Koppeling en vergelijking van bestanden

De gemeente Amsterdam benadert de minima die recht hebben op een bepaalde voorziening zoveel mogelijk pro-actief. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het koppelen van gegevens uit diverse bestanden in het Dynamisch Inkomensbestand Amsterdam (DIA). Het DIA maakt het ook mogelijk onderzoek uit te voeren, waardoor een gedetailleerd beeld kan worden verkregen van de ontwikkelingen rond de minima in Amsterdam.

Dankzij deze methodiek bereikt de Dienst Werk en Inkomen huishoudens met een ander minimuminkomen dan een bijstandsuitkering, die zij anders niet gekend zou hebben. Bijvoorbeeld de PC-regeling en de School- en Reiskostenvergoeding zouden zonder de bestandskoppeling vrijwel onuitvoerbaar zijn. De gekozen werkwijze heeft tot een hoog bereik geleid. Dat gericht aanschrijven effect heeft, blijkt ook bij de Langdurigheidstoeslag/Knipkaart en de collectieve zorgverzekering die een bereik onder de doelgroep hebben van respectievelijk 66% en 62%. In geen enkele andere gemeente is het bereik van deze voorzieningen onder niet-bijstandsonvangers zo hoog als in Amsterdam.

Bijlage

Tabel 1. Cumulatief gebruik van voorzieningen door alleenstaande minimahuishoudens, combinaties van voorzieningen

	aantal voorzieningen				
	1	2	3	4	5
Alle minima huishoudens					
Kwijtschelding	58	65	85	99	100
Ziektekostenverzekering	15	56	77	97	100
Stadspas	23	51	67	96	100
LDT/Plus65+/ Knip	2	20	62	96	100
Scholierenvergoeding	0	0	0	0	2
Bijzondere Bijstand	2	8	9	13	98
Langdurige minima huishoudens					
Kwijtschelding	46	66	85	99	100
Ziektekostenverzekering	13	55	76	97	100
Stadspas	37	49	66	96	100
LDT/Plus65+/ Knip	3	24	66	96	100
Scholierenvergoeding	0	0	0	0	2
Bijzondere Bijstand	1	6	7	12	98

bron: DIA, bewerking O+S

Tabel 2. Cumulatief gebruik van voorzieningen door eenoudergezinnen op het minimum combinaties van voorzieningen

	aantal voorzieningen				
	1	2	3	4	5
Alle minima huishoudens					
Kwijtschelding	53	59	74	91	98
Ziektekostenverzekering	17	46	68	85	98
Stadspas	11	42	67	88	99
LDT/Plus65+/ Knip	8	26	56	92	99
Scholierenvergoeding	4	17	26	35	90
Bijzondere Bijstand	6	8	7	7	13
Langdurige minima huishoudens					
Kwijtschelding	60	63	74	91	98
Ziektekostenverzekering	12	45	67	85	98
Stadspas	9	37	64	88	99
LDT/Plus65+/ Knip	15	35	65	96	100
Scholierenvergoeding	3	17	24	33	90
Bijzondere Bijstand	1	3	4	6	12

bron: DIA, bewerking O+S

Tabel 3. Cumulatief gebruik van voorzieningen door meerpersoons minimahuishoudens zonder kinderen, combinaties van voorzieningen

	aantal voorzieningen				
	1	2	3	4	5
Alle minima huishoudens					
Kwijtschelding	73	68	85	98	100
Ziektekostenverzekering	7	51	78	97	100
Stadspas	17	58	69	96	100
LDT/Plus65+/ Knip	1	18	61	96	100
Scholierenvergoeding	0	0	0	1	4
Bijzondere Bijstand	2	5	7	13	96
Langdurige minima huishoudens					
Kwijtschelding	69	69	84	98	100
Ziektekostenverzekering	7	49	78	97	100
Stadspas	23	56	68	96	100
LDT/Plus65+/ Knip	1	21	64	96	100
Scholierenvergoeding	0	0	0	1	4
Bijzondere Bijstand	1	4	6	13	96

bron: DIA, bewerking O+S

Tabel 4. Cumulatief gebruik van voorzieningen door meerpersoons minimahuishoudens met kinderen, combinaties van voorzieningen

	aantal voorzieningen				
	1	2	3	4	5
Alle minima huishoudens					
Kwijtschelding	60	64	75	88	99
Ziektekostenverzekering	15	45	68	84	97
Stadspas	11	42	68	84	98
LDT/Plus65+/ Knip	7	27	55	91	99
Scholierenvergoeding	4	16	26	41	91
Bijzondere Bijstand	3	4	6	9	11
Langdurige minima huishoudens					
Kwijtschelding	64	65	75	88	99
Ziektekostenverzekering	11	45	67	85	97
Stadspas	8	39	65	84	98
LDT/Plus65+/ Knip	14	34	61	93	100
Scholierenvergoeding	2	16	26	40	91
Bijzondere Bijstand	0	2	4	8	11

bron: DIA, bewerking O+S

Dienst Werk en Inkomen (DWI)

Jan van Galenstraat 323
1056 CH Amsterdam

Telefoon (020) 346 3636

www.dwi.amsterdam.nl
info@dwi.amsterdam.nl